

cejfe

Àmbit d'Execució Penal

Situació de les dones a les presons catalanes en relació a l'oferta actual d'activitat físico-esportiva des d'una perspectiva de gènere

Ajut a la investigació 2020

Autores

Josep Campos-Rius, Marta Moragas, Jaume Bantulà, Enric M. Sebastiani, Pedrona Serra i Ingrid Hinojosa

Any 2022

Generalitat de Catalunya
**Centre d'Estudis Jurídics
i Formació Especialitzada**

Situació de les dones a les presons catalanes en relació a l'oferta actual d'activitat físico-esportiva des d'una perspectiva de gènere

Els i les membres de l'equip formen part del Grup de Recerca Interuniversitari Esport i Presó (GRIEP):

- Josep Campos-Rius. Facultat Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna- Universitat Ramon Llull.
- Marta Moragas. Facultat Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna- Universitat Ramon Llull.
- Jaume Bantulà. Facultat Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna- Universitat Ramon Llull.
- Enric M. Sebastiani. Facultat Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna- Universitat Ramon Llull.
- Pedrona Serra. Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya – Universitat de Barcelona.
- Ingrid Hinojosa. Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya – Universitat de Barcelona.

El Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada ha editat aquesta recerca respectant el text original de les autores, que en són responsables de la correcció lingüística.

Les idees i opinions expressades en la recerca són de responsabilitat exclusiva de les autores, i no s'identifiquen necessàriament amb les del Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Avís legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència de [Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 4.0 No adaptada de Creative Commons](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca) el text complet de la qual es troba disponible a <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

Així doncs, es permet la reproducció, la distribució i la comunicació pública del material, sempre que se citi l'autoria del material i el Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada (Departament de Justícia) i no se'n faci un ús comercial ni es transformi per generar obra derivada.

Agraïments

Aquesta investigació s'ha dut a terme gràcies a la implicació de moltes persones. En primer lloc, l'equip investigador agraeix la tasca de suport a tot el personal tècnic dels diferents centres penitenciaris, i en especial, als tècnic i tècniques esportives per participar activament en les entrevistes així ajudar en l'organització del treball de camp d'aquest estudi. En segon lloc, es vol agrair la tasca de suport a les persones implicades en l'Àrea de Planificació i Projectes Estratègics i el Servei d'Informàtica del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya. Per últim, i no menys important, a totes les internes dels centres penitenciaris de Catalunya que han volgut participar de forma voluntària responent els qüestionaris i explicant les seves experiències vinculades amb el projecte presentat.

Es presenta l'estudi que va obtenir una beca de recerca d'acord amb la resolució JUS/648/2020, de 6 de març, per la qual s'atorguen beques a la recerca, estudis i anàlisis en els àmbits de l'execució penal, la mediació penal, l'atenció a la víctima els projectes als quals s'ha concedit una beca per a l'any 2020.

Índex

1. Introducció.....	1
2. Objectius.....	2
3. Marc teòric.....	4
4. Hipòtesis.....	8
5. Metodologia.....	9
5.1 Metodologia objectiu 1: Qüestionari ad hoc.....	9
5.1.1 Disseny, validació i estructura del qüestionari.....	9
5.1.2 Procediment d'administració.....	11
5.1.3 Població objecte d'estudi i mostra.....	12
5.1.4 Anàlisi estadística.....	12
5.2 Metodologia objectiu 2: Grups focals.....	13
5.3 Metodologia objectiu 3:Entrevista.....	15
5.3.1 L'obtenció de dades estadístiques quantitatives.....	16
5.3.2 L'apropament a dades qualitatives.....	17
5.4 Aspectes ètics de la recerca.....	20
6. Resultats.....	21
6.1 Resultats en relació a l'objectiu 1.....	21
6.1.1 Part 1. Descripció analítica dels resultats del qüestionari.....	22
6.1.1.1 Perfil socio-demogràfic.....	22
6.1.1.2 Perfil esportiu anterior a l'ingrés en el centre penitenciari.....	25
6.1.1.3 Pràctica d'activitat físico-esportiva en el centre penitenciari.....	30
6.1.1.4 Com voldrien les internes la seva pràctica d'activitat físico-esportiva en el centre penitenciari.....	36
6.1.2 Part 2. Diferències entre els hàbits esportius de les dones abans d'entrar i un cop a dins del centre.....	37
6.1.2.1 Les dones que practiquen esport abans d'entrar al centre penitenciari ho continuen fent un cop a dins.....	38
6.1.2.2 La pràctica esportiva continua amb la mateixa freqüència un cop les dones ingressen al centre penitenciari.....	38
6.1.2.3 L'interès per la pràctica esportiva mostra diferències un cop ingressen en el centre penitenciari.....	39
6.1.2.4 L'interès per la pràctica dins del centre penitenciari varia en funció de la situació penal (preventiva o penada).....	39
6.1.3 Part 3. Resum principals resultats objectiu 1.....	39
6.1.3.1 Perfil esportiu de les dones abans d'entrar al centre penitenciari.....	39
6.1.3.2 Perfil esportiu dins del centre penitenciari.....	41
6.1.3.3 Diferències en relació a la pràctica esportiva abans d'entrar i un cop a dins del centre.....	43
6.2 Resultats en relació a l'objectiu 2.....	43
6.2.1 Trajectòria personal esportiva.....	44
6.2.2 Motius de pràctica i no pràctica esportiva en el centre penitenciari.....	46
6.2.3 El paper del personal tècnic esportiu.....	49

6.2.4 Dificultats i barreres per fer activitat física i esport (estructurals)	50
6.2.4.1 Horaris, instal·lacions i material	50
6.2.4.2 Tipologia d'activitats (ritme i varietat).....	52
6.2.4.3 La importància del personal tècnic	53
6.2.4.4 Incompatibilitat de l'esport i la feina	54
6.2.4.5 Valoració de l'activitat física en el centre penitenciari.....	55
6.2.5 Necessitats i interessos de les dones a les que es dirigeixen els actuals programes d'activitat física	55
6.3 Resultats en relació a l'objectiu 3	57
6.3.1 L'oferta de la pràctica esportiva per a dones en els centres penitenciaris	57
6.3.1.1 Anàlisi de l'oferta i la demanda, des de l'1 de gener al 31 de desembre 2019 per part de les dones internes.	57
6.3.1.2 CP Brians 1.....	60
6.3.1.3 CP Dones Barcelona	64
6.3.1.4 CP Mas d'Enric	67
6.3.1.5 CP Ponent	70
6.3.1.6 CP Puig de les Basses	73
6.3.1.7 Visió de conjunt	76
6.3.2 Comparativa de l'oferta i la demanda entre pràctica d'activitat físicoesportiva d'homes i dones durant l'any 2019.	83
6.3.2.1 L'oferta de modalitats esportives en els centres penitenciaris de Catalunya durant l'any 2019.	84
6.3.2.2 La demanda de pràctica esportiva en els centres penitenciaris de Catalunya a l'any 2019	87
6.3.3 El perfil de les dones amb hàbits esportius i de les dones no practicants en els centres penitenciaris de Catalunya durant l'any 2019. .	93
6.3.3.1 El perfil de dona i activitat física en relació a variables personals	95
6.3.3.2 El perfil de dona i activitat física en relació a variables penals i processals	100
6.3.3.3 El perfil de dona i activitat física en relació a variables dels protocols d'avaluació RisCanvi.....	105
6.3.3.4 El perfil de dona i activitat física en relació a variables relacionades amb el PMOC 2015.....	110
6.3.3.5 El perfil de dona que no participa en programes de l'àrea d'activitat física i esport en relació a variables personals	114
6.3.3.6 El perfil de dona que no participa en programes de l'àrea d'activitat física i esport en relació a variables penals i processals	119
6.3.3.7 El perfil de dona que no participa en programes de l'àrea d'activitat física i esport en relació a variables dels protocols d'avaluació RisCanvi	123
6.3.3.8 El perfil de dona que no participa en programes de l'àrea d'activitat física i esport en relació a variables relacionades amb el "PMOC 2015.....	127

6.3.3.9 Juxtaposició dels dos perfils de dona, esportista i no practicant, en els centres penitenciaris de Catalunya durant l'any 2019.....	131
6.3.4 La percepció del personal tècnic esportiu en relació a la pràctica esportiva de la dona en els centres penitenciaris.....	134
6.3.4.1 Dimensions i categories d'anàlisi.....	135
6.3.4.2 Descripció dels programes	138
6.3.4.3 Importància dels programes	163
6.3.4.4 Com millorar?	167
6.3.5 Resum resultats objectiu 3	170
6.3.5.1 Conclusions de l'Anàlisi de l'oferta i la demanda, des de l'1 de gener al 31 de desembre 2019 per part de les dones internes.....	170
6.3.5.2 Conclusions de la comparativa de l'oferta i la demanda entre pràctica d'activitat físicoesportiva d'homes i dones durant l'any 2019.	171
6.3.5.3 Conclusions del perfil de les dones amb hàbits esportius i de les dones no practicants en els centres penitenciaris de Catalunya durant l'any 2019.	174
7. Conclusions i propostes.....	180
8. Referències bibliogràfiques.....	185
9. Annexos.....	187
9.1 Annex. Objectiu 1.....	187
9.2 Annex. Objectiu 3.....	191
9.2.1 Variables a considerar de la població penitenciària	191

Índex de taules

Taula 1. Dimensions i variables de l'objecte d'estudi.....	10
Taula 2. Distribució de la població objecte d'estudi per centre, volum de respostes en cada centre i percentatge de respostes en relació al total de cada centre.....	12
Taula 3. Criteris distribució mostra.....	13
Taula 4. Dimensions i indicadors d'anàlisi.....	18
Taula 5. Perfil sociodemogràfic de les internes.....	22
Taula 6. Estudis acadèmics finalitzats.....	23
Taula 7. Situació laboral prèvia a l'ingrés en el centre penitenciari.....	23
Taula 8. Ocupació laboral previ al seu ingrés.....	24
Taula 9. Grau de rehabilitació.....	25
Taula 10. Tipus de programa de rehabilitació seguit.....	25
Taula 11. Freqüència de pràctica físico-esportiva anterior a l'ingrés en el centre penitenciari (en l'any anterior).....	26
Taula 12. Activitats físico-esportives practicades al llarg de la vida de les internes.....	26
Taula 13. Persones amb qui fan la pràctica d'activitats físico-esportives.....	27
Taula 14. Espai on realitzaven les pràctiques físico-esportives.....	28
Taula 15. Motius de pràctica previ a l'entrada al centre penitenciari.....	29
Taula 16. Motius d'abandonament de la pràctica esportiva en el període previ a l'entrada al centre penitenciari.....	29
Taula 17. Motiu d'abandonament del programa d'activitat físico-esportiu.....	30
Taula 18. Satisfacció per la pràctica esportiva i el seu entorn.....	31
Taula 19. Coneixement de l'oferta d'activitats físico-esportives del centre penitenciari.....	31
Taula 20. Freqüència de pràctica físico-esportiva dins el centre penitenciari...	32
Taula 21. Motius per participar en les activitats físico-esportives dins el centre penitenciari.....	32
Taula 22. Motius per abandonar la pràctica.....	33
Taula 23. Programes d'activitat físico-esportiva practicats per les internes.....	34
Taula 24. Percepció per proposar activitats físico-esportives dins el centre penitenciari.....	34
Taula 25. Preferència de pràctica esportiva: tipologia i agrupacions.....	35
Taula 26. El més valorat d'un programa físico-esportiu en un centre penitenciari.....	35
Taula 27. Com t'agradaria que fossin les pràctiques en el teu centre penitenciari?.....	36

Taula 28. Percepció dels beneficis del programa físic-esportiu en el centre penitenciari.....	37
Taula 29. Intenció de realitzar activitats físico-esportives en sortir del centre penitenciari.....	37
Taula 30. Pràctica abans i durant ingrés en el centre penitenciari.....	38
Taula 31. Freqüència de pràctica abans i durat ingrés en el centre penitenciari.....	38
Taula 32. Percentatge de dones practicants o no d'activitat física esportiva en centres penitenciaris durant any 2019.....	58
Taula 33. Activitats esportives que s'ofereixen en cada centre penitenciari de dones.....	60
Taula 34. Activitats esportives en el CPB1.....	61
Taula 35. Dies de practica esportiva dones internes en el CPB1.....	61
Taula 36. Dies de pràctica en relació al temps de compliment de condemna dones internes en el CPB1.....	62
Taula 37. Dies de pràctica en relació al temps de condemna dones internes en el CPB1.....	62
Taula 38. Periodicitat pràctica esportiva dones en el CPB1.....	63
Taula 39. Activitats esportives en el CPDB.....	64
Taula 40. Dies de practica esportiva dones internes en el CPDB.....	65
Taula 41. Dies de pràctica en relació al temps de compliment de condemna dones internes en el CPDB.....	65
Taula 42. Dies de pràctica en relació al temps de condemna dones internes en el CPDB.....	66
Taula 43. Periodicitat pràctica esportiva dones en el CPDB.....	66
Taula 44. Activitats esportives en el CPME.....	68
Taula 45. Modalitat activitat esportiva escollida per les dones practicants d'una única pràctica esportiva en el CPME.....	68
Taula 46. Dies de practica esportiva dones internes en el CPME.....	68
Taula 47. Dies de pràctica en relació al temps de compliment de condemna dones internes en el CPME.....	69
Taula 48. Dies de pràctica en relació al temps de condemna dones internes en el CPME.....	69
Taula 49. Periodicitat pràctica esportiva dones en el CPME.....	70
Taula 50. Dies de pràctica esportiva dones internes en el CPPO.....	71
Taula 51. Dies de pràctica en relació al temps de compliment de condemna en dones internes en el CPPO.....	71
Taula 52. Dies de pràctica en relació al temps de condemna dones internes en el CPPO.....	72
Taula 53. Periodicitat pràctica esportiva dones en el CPPO.....	72

Taula 54. Activitats esportives en el CPPB.....	73
Taula 55. Modalitat activitat esportiva escollida per les dones practicants d'una única pràctica esportiva en el CPPB.....	74
Taula 56. Dies de pràctica esportiva dones internes en el CPPB.....	74
Taula 57. Dies de pràctica en relació al temps de compliment de condemna en dones internes en el CPPB.....	75
Taula 58. Dies de pràctica en relació al temps de condemna en dones internes en el CPPB.....	75
Taula 59. Periodicitat pràctica esportiva dones en el CPPO.....	75
Taula 60. Número de dones practicants per modalitat esportives durant l'any 2019.....	76
Taula 61. Número de dones que practiquen una determinada tipologia d'activitat esportiva.....	76
Figura 1. Percentatge de dones practicants de cada modalitat esportiva.....	77
Taula 62. Número i percentatge de dones practicants de cada modalitat esportiva en les internes que escullen una única pràctica del programa esportiu.....	78
Taula 63. Dies de pràctica esportiva dones internes en els centres penitenciaris de Catalunya durant l'any 2019.....	78
Taula 64. Dies de pràctica en relació al temps de compliment de condemna dones internes en centres penitenciaris de Catalunya durant l'any 2019.....	79
Taula 65. Dies de pràctica en relació al temps de compliment de condemna dones internes en centres penitenciaris de Catalunya durant l'any 2019.....	80
Taula 66. Distribució per anys de condemna. Percentatge de dones amb pràctica esportiva que realitzen un temps de pràctica superior als 90 dies en els centres penitenciaris de Catalunya durant l'any 2019.....	82
Taula 67. Periodicitat pràctica esportiva dones en els centres penitenciaris de Catalunya durant l'any 2019.....	82
Taula 68. Distribució de modalitats esportives en els centres penitenciaris d'homes.....	84
Taula 69. Distribució de modalitats esportives en els centres penitenciaris de dones.....	85
Taula 70. Modalitats esportives que contenen amb una major oferta en els centres penitenciaris d'homes i dones.....	86
Taula 71. Nombre d'interns practicants en cadascuna de les 16 modalitats esportives distribuïts en els 8 centres penitenciaris d'homes.....	87
Taula 72. Rànquing de modalitats esportives més practicades en els centres penitenciaris d'homes i percentatge de la població practicant que les realitza	88
Taula 73. Nombre d'internes practicants en cadascuna de les 11 modalitats esportives distribuïdes en els 5 centres penitenciaris de dones.....	89

Taula 74. Rànquing de modalitats esportives més practicades en els centres penitenciaris de dones i percentatge de la població practicant que les realitza.....	90
Taula 75. Tipologies de modalitats esportives en els centres penitenciaris de homes i dones i percentatge de la població practicant que les realitza.....	92
Taula 76. Distribució per centres penitenciaris pel que a l'activitat física i esportiva I.....	93
Taula 77. Distribució per centres penitenciaris pel que a l'activitat física i esportiva II.....	94
Taula 78 Edat de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	95
Taula 79. Estat civil de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	96
Taula 80. Número de fills de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	96
Taula 81. Nacionalitat de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	97
Taula 82. Estrangeria de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	98
Taula 83. Nivell d'estudis de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	98
Taula 84. Coneixement idioma castellà i català de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	99
Taula 85. Situació penal-processal de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	100
Taula 86. Categoria delictes principal pena base de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	100
Taula 87. Nombre d'ingressos posteriors de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	102
Taula 88. Grau de tractament de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	102
Taula 89. Nombre de permisos de sortida de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	102
Taula 90. Nombre de trencaments de permís de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	103
Taula 91. Nombre d'expedients disciplinaris de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	103
Taula 92. Nombre de regressions a primer grau de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	104

Taula 93. Nombre de regressions a 2n. grau de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	104
Taula 94. Desajust infantil de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	105
Taula 95. Manca de recursos econòmics de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	106
Taula 96. Antecedents delictius en família d'origen de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	106
Taula 97. Socialització o criança problemàtica en la família d'origen de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	107
Taula 98. Manca de suport familiar i social de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	107
Taula 99. Pertinença a bandes delictives o a grups socials de risc delictiu de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	108
Taula 100. Víctima de violència de gènere de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	108
Taula 101. Càrregues familiars actuals de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	109
Taula 102. Abús o dependència de les drogues i/o alcohol de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	109
Taula 103. Intents o conductes d'autolesió de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	110
Taula 104. Assistència a programes de formació de persones adultes de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	111
Taula 105. Assistència a programes de l'àmbit del món laboral de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	112
Taula 106. Assistència a programes de l'àmbit del context jurídic, social i cultural de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	112
Taula 107. Assistència a programes d'atenció personalitzada de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	113
Taula 108. Edat de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	115
Taula 109. Estat civil de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	116

Taula 110. Nombre de fills de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	116
Taula 111. Nacionalitat de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	117
Taula 112. Estrangeria de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	118
Taula 113. Nivell d'estudis de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	118
Taula 114. Coneixement idioma castellà i català de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	119
Taula 115. Situació penal-processal de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	120
Taula 116. Categoria delictes principal pena base de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	120
Taula 117. Nombre d'ingressos posteriors de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	121
Taula 118. Grau de tractament de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	121
Taula 119. Nombre de permisos de sortida de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris...	122
Taula 120. Nombre de trencaments de permís de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	122
Taula 121. Nombre d'expedients disciplinaris de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris...	122
Taula 122. Nombre de regressions a primer grau de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	123
Taula 123. Nombre de regressions a 2n. grau de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	123
Taula 124. Desajust infantil de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	124
Taula 125. Manca de recursos econòmics de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	124
Taula 126. Antecedents delictius en família d'origen de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	125
Taula 127. Socialització o criança problemàtica en la família d'origen de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	125

Taula 128. Manca de suport familiar i social de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	125
Taula 129. Pertinença a bandes delictives o a grups socials de risc delictiu de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	126
Taula 130. Càrregues familiars actuals de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	126
Taula 131. Abús o dependència de les drogues i/o alcohol de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	127
Taula 132. Intents o conductes d'autolesió de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	127
Taula 133. Assistència a programes de formació de persones adultes de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	128
Taula 134. Assistència a programes de l'àmbit del món laboral de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	129
Taula 135. Assistència a programes de l'àmbit del context jurídic, social i cultural de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	129
Taula 136. Assistència a programes d'atenció personalitzada de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris.....	129
Taula 137. Mostres emprades en les variables de RiscCanvi de les dones privades de llibertat any 2019, practicants (grup 1) i no practicants d'activitat física (grup 2), en els cinc centres penitenciaris.....	132
Taula 138. Grau d'importància atorgada pels monitors i monitores esportives dels centres penitenciaris de dones de Catalunya a les possibles funcions atribuïbles a l'activitat física en un centre penitenciari.....	167
Taula 139. Juxtaposició dels perfil d'ambdós grups. Diferències significatives.....	177
Taula 140. Estàs seguint algun programa de rehabilitació?.....	187
Taula 141. Havies practicat activitat física i/o esport abans d'ingressar en el centre penitenciari?.....	187
Taula 142. Interès per l'esport i l'activitat física abans d'ingressar.....	187
Taula 143. Anys de pràctica d'activitats físico-esportives.....	188
Taula 144. Aspectes que agraden de la pràctica esportiva.....	188
Taula 145. Aspectes que no agraden de la pràctica esportiva.....	189
Taula 146. Períodes dels anys de pràctica d'activitats físico-esportives.....	189
Taula 147. Pràctica d'activitat físico-esportiva en el centre penitenciari.....	189

Taula 148. Has participat alguna vegada en algun dels programes d'activitat físico-esportiva que ofereix el centre penitenciari?.....	190
Taula 149. Has pogut escollir el programa d'entre diferents opcions?.....	190
Taula 150. Moment per a realitzar la pràctica físico-esportiva en el centre penitenciari.....	190
Taula 151 Abandonament d'algun programa d'activitat físico-esportiva abans de la seva finalització.....	190
Taula 152. Propostes d'activitats que fan.....	191

1. Introducció

L'activitat física i l'esport cada vegada està més present en la vida quotidiana de qualsevol persona. Aquest és considerada una eina per a millorar la qualitat de vida de les persones, no només en l'àmbit de la salut física, sinó també en l'àmbit social i psicològic. Actualment l'activitat física i l'esport està instaurant en les institucions penitenciàries.

Des d'aquest punt de partida, la finalitat de la recerca presentada és oferir dades o informacions que permetin millorar les polítiques a dissenyar o les intervencions que cal fer en relació a l'activitat físico-esportiva en els centres penitenciaris de dones de Catalunya.

Aquest estudi pretén posar la dona a l'epicentre, donar-li veu, escoltar i empatitzar amb les seves històries de vida. Hi ha prou evidències per no atendre i desconsiderar que moltes de les dones internes han patit un trauma, que generalment es va originar a la infància. Maltractament, explotació, abusos, violència, submissió, assetjament, abandó, són paraules que sovint acompanyen les descripcions d'experiències infantils de recluses. L'esport ha de contribuir a pal·liar aquesta situació, a apoderar les dones i dotar-les d'eines i estratègies per recuperar l'autoestima i la confiança en si mateixes.

La recerca triangula amb diferents instruments que permeten copsar i analitzar la situació de les dones en els centres penitenciaris catalans i en relació amb l'activitat física i l'esport.

L'equip d'investigadors i investigadores d'aquest projecte formen part del GRIES: Grup de Recerca i Innovació sobre Esport i Societat (2014 SGR 793) de la FPCEE Blanquerna - Universitat Ramon Llull i del GISEAFE: Grup d'Investigació Social i Educativa de l'Activitat Física i l'Esport (2017 SGR 1162) de l'Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya, centre adscrit a la Universitat de Barcelona i a la Universitat de Lleida.

2. Objectius

Són varies les investigacions realitzades en els centres penitenciaris i l'activitat física. Tot i això, la pràctica esportiva de la població femenina dels centres penitenciaris ha passat desapercebuda. Per aquest motiu, aquesta investigació es planteja com a finalitat última la millorar l'oferta d'activitat físico-esportiva actual perquè sigui més ajustada al perfil i als interessos de les dones dels centres penitenciaris de Catalunya.

En aquest sentit, aquesta investigació es planteja com a objectiu principal realitzar un diagnòstic de la situació de les dones a les presons catalanes envers l'oferta actual d'activitat físico-esportiva des d'una perspectiva de gènere.

Per poder donar resposta a aquest objectiu principal s'han desglossat tres sub-objectius, i que alhora aquests tenen els seus propis objectius específics.

A continuació es desenvolupen cada un dels sub-objectius i els seus respectius objectius específics:

Objectiu 1: Descriure i analitzar el perfil socio-esportiu de les dones privades de llibertat en els centres penitenciaris catalans des d'una perspectiva de gènere.

Objectius específics:

- 1.1. Descriure els hàbits esportius de les dones privades de llibertat abans i durant de l'estada en el centre penitenciar.
- 1.2. Identificar si existeixen diferències entre els hàbits esportius de les dones abans d'entrar i un cop a dins del centre.

Objectiu 2: Detectar els interessos envers l'activitat física i l'esport de les dones privades de llibertat en els centres penitenciaris de Catalunya.

Objectius específics:

- 2.1 Identificar els motius de pràctica i no pràctica d'esport de les dones privades de llibertat.

2.2 Identificar factors facilitadors i limitadors per a la pràctica esportiva de les dones en els centres penitenciaris.

Objectiu 3: Analitzar l'oferta d'activitat físico-esportiva actual en els centres penitenciaris des d'una perspectiva de gènere.

Objectius específics:

3.1 Analitzar els programes físico-esportius oferts en els diferents centres penitenciaris catalans atenent, d'una banda, als recursos humans, materials i econòmics i, d'altra banda, i de manera més específica, a criteris temporals, espacials, programàtics i metodològics.

3.2 Analitzar les estratègies metodològiques i de comunicació emprades per les tècniques i tècnics esportius dels centres penitenciaris.

3.3 Identificar els espais de pràctica físico-esportiva disponibles en els centres penitenciaris i valorar-ne la seva idoneïtat des d'una perspectiva de gènere.

3. Marc teòric

En un context internacional, les dones a la presó constitueixen un grup especial dins de la població penitenciària, sobretot, per culpa de les seves desigualtats de sexe i gènere.

Les dones representen una petita proporció de la població privada de llibertat a tot el món, generalment entre el 2% i el 9% de la població reclusa. Només en 12 dels sistemes penitenciaris de tot el món registren un percentatge superior al 9%. No obstant això, tot i que les dones són un grup minoritari dins del total de les poblacions de presons, el nombre de dones a la presó augmenta i la taxa de creixement és sovint més gran que la dels homes (Enggist et al., 2014).

Segons anàlisis de Walmsley (2017), director de the World Prison Brief, a principis del 2013, al voltant del 6,5% de la població penitenciària eren dones. Al 2000 la proporció era del 5,3%. Això representa un augment de més d'una cinquena part.

Les estadístiques mundials demostren que l'empresonament per delictes relacionats amb les drogues és especialment elevat entre les dones. En alguns països, fins al 70% de les dones preses ho són per delictes relacionats amb les drogues. En aquest sentit, la co-directora de l'Institut d'Investigació de Polítiques Criminals de Birkbeck, Universitat de Londres, Dra. James Jacobson (2015) crida l'atenció sobre el nombre elevat i ràpidament creixent de dones i nenes que són a institucions penals d'arreu del món. Aquestes dones i nenes constitueixen una petita però creixent minoria de la totalitat de la presó mundial; són un grup extremament vulnerable i desafavorit i acostumen a ser víctimes de delictes i abusos. De fet, l'augment aproximat del 50% del nombre de dones i nenes empresonades durant els últims 15 anys hauria de preocupar profundament els governs, les administracions penitenciàries i tots els que aposten per la justícia i la reforma penal.

Aquest panorama internacional però, no és aliè al fet de considerar que la cultura humana posseeix múltiples dimensions, entre les quals trobem la

pràctica físico-esportiva. Aquesta esdevé particular tant a cada societat específica com en cada practicant en el sí de la mateixa.

D'acord amb el Programa Marc d'Activitat Física, Exercici i Esport (SGPRS, 2007), la missió de l'administració és garantir als interns i internes dels Centres Penitenciaris el dret a una pràctica física i esportiva adequada amb les seves necessitats.

A més a més, la pràctica esportiva a la presó té com a finalitat principal millorar la salut de les persones privades de llibertat, tot evitant el sedentarisme i promovent una gestió adequada de l'ocupació del temps de lleure.

Una pràctica física regular i estable en el temps, contribueix decisivament a la millora de la qualitat de vida, estimulants les capacitats motrius, cognitives, emocionals i socials de la població interna.

En resum, l'activitat física i la pràctica esportiva a presó facilita l'assoliment d'actituds, valors i normes que permeten viure en societat, canalitzant el control de les emocions, els impulsos agressius, l'ansietat i la frustració que genera el context penitenciari en la vida de les internes i dels interns.

Si ens referim a l'oferta esportiva que es planteja a l'interior de les presons catalanes, comprovarem que no s'allunya gaire de la que podem trobar en qualsevol àrea poblacional del nostre país que no excedeix els 1000/1500 habitants:

- Pràctica d'esport col·lectiu (futbol sala, handbol, bàsquet, voleibol, etc.)
- Pràctica d'esport individual (de raqueta, *running*, etc.).
- Entrenament individual i grupal per desenvolupar la força (musculació, entrenament intervàlic d'alta intensitat, etc.)
- Natació (segons si el centre disposa d'equipament aquàtic).

En general, hi ha un elevat índex de participació en les activitats esportives que configuren aquesta oferta. Tanmateix, s'observa que la intervenció en matèria d'esport amb les dones no acaba de tenir la participació que seria desitjable atenent al percentatge existent a l'exterior.

Del total de la població penitenciària en règim ordinari (unes 8.400 persones aproximadament) seguint dades extretes del Departament de Justícia (2019)¹, hi ha al voltant d'unes 590 que són dones, la qual cosa suposa el 7% de la població total.

Per exemple, si ens referim a la participació de la població masculina (i segons dades extretes de l'estudi europeu *Ready Go* d'anàlisi de les pràctiques esportives en diferents països (Euro-Cides, 2019) trobem que la participació de l'home gairebé assoleix el 50% d'assistència a l'activitat física i esportiva almenys un cop a la setmana. Aquesta xifra està en sintonia amb les dades de l'últim estudi de l'Observatori Català de l'Esport (51%) relatives al 2014.

En canvi, la participació de la dona privada de llibertat en la pràctica esportiva (*Euro-Cides*, 2019), no supera el 25%, mentre que a l'exterior (Observatori Català de l'Esport, 2014) arriba a un 40%.

Aquestes xifres corroboren que hi ha una contundent desigualtat de tractament respecte a les dones en l'esport: el seu accés diferenciat. Si això és així a la nostra societat, on moltes dones s'exclouen de facto de l'esport i aquesta exclusió legítima de manera indirecta la seva invisibilitat en aquest àmbit, a la presó se'ns confirma que s'accentua aquesta situació fins al fet de pensar que l'oferta esportiva no està pensada per les dones ni per a les dones.

És fàcil pensar que la seva limitada experiència, el seu compromís i interès per l'esport suposa una falta de necessitat i per tant, no és precís des del Departament de Justícia vetllar per la pràctica físicoesportiva de les internes. Aquesta suposició implica però, a més d'augmentar la discriminació i la iniquitat per raó de gènere, passar per alt els avantatges de l'activitat física, la recreació, el joc i l'esport, que poden contribuir a la millora del seu benestar, tant a la presó com després de la presó, la qual cosa minva les seves possibilitats de reinserció.

¹ Recuperat de: <https://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=880&t=2019>

Sempé (2018) s'interroga:

Com pot romandre una dona o tornar a ser dona a la presó? Utilitzar activitats esportives i l'aprenentatge d'una nova relació amb el cos com a mitjà i, de vegades, el final d'un procés de construcció d'una identitat de gènere és una manera possible de respondre a aquesta pregunta.... El repte aquí és contrarestar la retirada, la prudència o la inquietud per part de les dones que les seves històries de vida han forjat una relació fràgil amb el cos, allunyades de l'esport i privades dels seus beneficis (Sempé, 2018, pp. 70-71).

D'acord amb l'informe de l'Associació Pro Drets Humans d'Andalusia (APDHA)(2020), hi ha una sèrie de factors que agreugen la situació que viuen les dones en els centres penitenciaris. Aquest informe destaca la triple discriminació que pateixen aquestes dones: la social, la personal i la penitenciària. Deixant a banda la discriminació personal, a nivell social, les dones que ingressen en un centre penitenciari trenquen amb el rol de gènere assignat tradicionalment per la societat. A més, aquestes dones pateixen el desarrelament familiar o la dissolució de llaços familiars, encara que en ocasions segueixen sustentant la unitat familiar des del centre penitenciari, i fins i tot amb la cura dels seus fills menors de 3 anys dins de la presó. Pel que fa a la discriminació penitenciària, l'informe d'APDHA (2020) destaca una major precarietat d'espais i, en conseqüència, pitjors condicions d'allotjament, major llunyania del seu entorn familiar i afectiu, absència de separació interior en els centres segons criteris de classificació.

4. Hipòtesis

En aquest treball s'han desenvolupat una sèrie d'hipòtesis que corresponen a l'objectiu 1 de l'estudi. La resta d'objectius plantejats en la recerca no contempen hipòtesis doncs per la seva naturalesa i metodologia aplicada no correspon l'aplicació d'hipòtesis.

Així, per donar resposta a l'objectiu específic "identificar si existeixen diferències entre els hàbits esportius de les dones abans d'entrar i un cop a dins del centre penitenciari" s'han definit quatre hipòtesis diferents a partir de la relació entre algunes de les variables emprades per la definició dels perfils esportius:

1. Les dones que practiquen esport abans d'entrar al centre penitenciari ho continuen fent un cop a dins.
2. La pràctica esportiva continua amb la mateixa freqüència un cop les dones ingressen al centre penitenciari.
3. L'interès per la pràctica esportiva mostra diferències un cop ingressen al centre penitenciari.
4. L'interès per la pràctica dins del centre penitenciari varia en funció de la situació penal (preventiva o penada).

5. Metodologia

Les tècniques d'investigació que s'han dut a terme per aconseguir els objectius del projecte són el qüestionari dissenyat ad hoc, per tal de conèixer el perfil socioesportiu de les dones privades de llibertat; els grups focals per tal de detectar els interessos envers l'activitat física i l'esport de les dones privades de llibertat; i, en tercer lloc, l'entrevista semiestructurada al personal tècnic esportiu i l'anàlisi de dades secundaries de diferents bases de dades per tal d'analitzar l'oferta d'activitat físico-esportiva actual en els centres penitenciaris des d'una perspectiva de gènere. A continuació es detalla la metodologia a seguir per a la consecució de cada objectiu.

5.1 Metodologia objectiu 1: Qüestionari ad hoc

Per abordar l'objectiu 1 de la recerca, descriure i analitzar el perfil socioesportiu de les dones privades de llibertat en els centres penitenciaris catalans des d'una perspectiva de gènere, s'ha optat per dissenyar un qüestionari ad hoc. Tal i com plantegen Gutiérrez-Dávila i Oña-Sicilia (2012), el qüestionari permet l'obtenció de dades, a partir d'una estructura de preguntes que permeten abordar els objectius de la investigació. En el procés del disseny del qüestionari ha estat imprescindible crear un sistema de preguntes i ordenar-les de forma coherent, tant des del punt de vista cronològic com psicològic, tal i com proposa Heinemann (2008). El qüestionari s'ha validat amb un grup de persones expertes sobre la temàtica per tal que compleixi els criteris d'univocitat i pertinença de les preguntes, així com observacions que poden enriquir l'instrument d'investigació.

5.1.1 Disseny, validació i estructura del qüestionari

Per dissenyar el qüestionari s'ha partit del model d'anàlisi establert per a l'objecte d'estudi. Els tres investigadors responsables d'aquesta fase de la recerca van fer una primera versió del qüestionari. Un cop acabada aquesta primera versió s'ha distribuït a tot l'equip investigador del present projecte per tal que en fessin les observacions oportunes. Aquestes observacions han estat registrades en el full de validació creat a tal efecte que ha estat distribuït

conjuntament amb el documents en format PDF del qüestionari en el moment de fer la petició de revisió.

A partir de les diferents aportacions recollides del propi equip investigador, s'ha dissenyat una segona versió del qüestionari. Per tal de garantir la rigorositat de la investigació, s'ha realitzat la validació de l'instrument per part de persones expertes externes al grup. En aquest cas s'ha facilitat el qüestionari sencer en PDF i un full de validació on poder registrar totes les observacions en relació a dues variables: coherència i pertinença de cadascuna de les preguntes.

A partir de les observacions fetes per les persones expertes s'ha realitzat la versió tres del qüestionari que ha estat emprada en aquest estudi.

El qüestionari està estructurat en diferents apartats que es corresponen amb el model d'anàlisi emprat per abordar l'objecte d'estudi d'aquesta fase de la recerca: el perfil esportiu de les dones abans d'entrar al centre i el perfil de les dones un cop dins del centre. Té un total de 44 preguntes.

En relació al tipus de preguntes n'hi ha de tres tipus diferents: preguntes de resposta tancada, preguntes de resposta oberta i un parell de preguntes que es responen a través d'una escala de likert.

Taula 1. Dimensions i variables de l'objecte d'estudi

Dimensions objecte d'estudi	Variables	Preguntes
Perfil sociodemogràfic	- Gènere - Data de naixement - Nacionalitat	P.2 -P. 4
Perfil acadèmic	- Estudis	P.5
Perfil laboral	- Situació laboral - Tipus de feina	P.6 - P.7
Situació familiar	- Estat civil - Nombre de fills/es	P.8 - P.9
Situació penal i penitenciària	- Centre - Situació penal - Grau de rehabilitació - Participació en programes de rehabilitació	P.10 - P.14

Dimensions objecte d'estudi	Variables	Preguntes
Pràctica esportiva anterior a l'ingrés	<ul style="list-style-type: none"> - Pràctica esportiva - Interès per la pràctica - Freqüència de pràctica - Modalitats practicades - Anys que ha fet pràctica - Franja d'edat - Amb qui feien la pràctica - On feien la pràctica - Motius per practicar - Motius per abandonar la pràctica - Beneficis de practicar 	P.15 - P.26
Pràctica esportiva en el centre	<ul style="list-style-type: none"> - Interès per la pràctica - Coneixement de l'oferta del centre - Participació en programes esportius - Tipus de programa esportius - Possibilitat d'escollir programes - Possibilitat de fer propostes esportives - Motius per participar en els programes - Motius per abandonar els programes - Moment de pràctica - Freqüència de pràctica - Preferències de pràctica - Satisfacció amb els programes - Importància elements programa esportiu - Beneficis pràctica esportiva dins del centre - Motius d'abandonament programes centre - Programa esportiu ideal - Intenció de tornar a practicar 	P.27 - P.44

5.1.2 Procediment d'administració

L'administració del qüestionari ha estat in situ. Una o dues persones de l'equip investigador s'han desplaçat al centres penitenciaris en diferents dies del mes de març del 2021. Un cop dins del centre l'equip investigador ha anat acompanyat pel personal tècnic d'esports del centre. Totes les visites s'han fet en la franja horària del matí.

El procediment ha consistit en reunir a algunes internes, explicar l'objectiu de la recerca, i demanar si volien participar en aquesta. En cas afirmatiu els facilitàvem un exemplar imprès del qüestionari i un bolígraf. Tanmateix, en la majoria dels casos, les internes han demanat l'ajut de l'equip investigador per a

respondre el qüestionari (algunes no llegeixen, no hi veien, etc.). En aquest cas l'investigador/a llegeix la pregunta i anota la resposta².

5.1.3 Població objecte d'estudi i mostra

Segons les dades facilitades per l'Àrea de Planificació i Projectes Estratègics de la Secretaria de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Víctima (extretes del tríptic amb les dades d'execució penal corresponent a la setmana de l'1 al 7 de febrer de 2021) el nombre de dones que hi ha a cada centre són les que consten a la taula 3, la població total és de 379 dones internes. Tal i com es pot observar la mostra final va ser de 104 qüestionaris que representa un 27,44% de la població objecte d'estudi.

Taula 2. Distribució de la població objecte d'estudi per centre, volum de respostes en cada centre i percentatge de respostes en relació al total de cada centre

	Total dones	Treball de camp	Respostes	% centre
Dones - Barcelona	81	12/03/21 - 16/03/21	33	40,74
Brians 1	194	15/03/21 - 26/03/21	48	24,74
Ponent	24		0	0,00
Mas Enric	41	22/03/21	9	21,95
Puig de les Basses	39	26/03/21	14	35,90
Població total	379	Mostra	104	27,44

5.1.4 Anàlisi estadística

Les dades d'aquest estudi s'han presentat utilitzant estadístics descriptius, en el cas de les variables qualitatives s'han fet servir les taules de freqüència incorporant freqüències absolutes i relatives i en el cas de les variables quantitatives s'ha reportat la mitjana i la desviació estàndard.

² Es va preparar una versió online del formulari però les respostes no es van poder incorporar en aquest informe final atès que van arribar fora dels terminis establerts per l'equip investigador.

Les hipòtesis formulades s'han contrastat utilitzant la prova χ^2 en el cas de les variables qualitatives i en el cas de variables quantitatives s'han aplicat proves no paramètriques (Wilcoxon i U de Mann-Whitney) ja que la distribució de les dades no s'ajustava a la normalitat.

Els software utilitzar ha estat un full de càlcul d'Excel i el programa estadístic SPSS versió 25. El nivell de significança s'ha fixat en un valor de $p < 0.05$.

5.2 Metodologia objectiu 2: Grups focals

Per tal d'abordar l'objectiu 2, detectar els interessos envers l'activitat física i l'esport de les dones privades de llibertat en els centres penitenciaris de Catalunya, s'utilitza la tècnica qualitativa dels grups focals amb la intenció de:

1. Conèixer les necessitats i interessos de les dones a les que es dirigeixen els actuals programes d'activitat física;
2. Valorar el seu nivell de satisfacció en relació als programes existents;
3. Identificar les dificultats i barreres per la seva participació.

Els grups focals permeten recollir els discursos existents dominants a partir de testimonis que representen diferents postures. El propòsit principal dels grups focals és fer sorgir actituds, sentiments, creences, experiències i reaccions de les persones participants. Amb la voluntat de seguir aquest mètode, s'han organitzat un total de 3 grups focals.

Cada grup focal s'ha compost per aproximadament 8 dones. Aquesta representació permet obtenir un diàleg fluït i promoure l'intercanvi d'idees. La selecció de la mostra s'ha realitzat a partir dels següents criteris (taula 4):

Taula 3. Criteris distribució mostra

4 dones que practiquen esport	4 dones que no practiquen esport
Mínim 1 dia de pràctica a la setmana	Que no n'han fet mai a la presó o que n'han deixat de fer
Edat (diversitat d'edats, no totes de la mateixa franja)	Edat (diversitat d'edats, no totes de la mateixa franja)

4 dones que practiquen esport	4 dones que no practiquen esport
Anys de condemna (2 dones amb condemna de menys de 3 anys i 2 dones amb condempnes de més de 3 anys)	Anys de condemna (2 dones amb condemna de menys de 3 anys i 2 dones amb condempnes de més de 3 anys)

La seva participació ha estat voluntària i han sigut els tècnics d'esports dels centres qui han fet la crida i la selecció atenent als criteris anteriors. Els grups focals s'han realitzat en les dependències dels centres penitenciaris on la direcció ha considerat oportú.

Les dates de realització dels primers tres grups focals han estat:

- 27 de febrer de 2020: Presó de Dones de Barcelona. Durada del grup focal: 46 minuts
- 28 de febrer de 2020: Centre Penitenciari Brians. Durada del grup focal: 1h i 16 minuts
- 4 de març de 2020: Centre Penitenciari Mas Enric. Durada del grup focal: 56 minuts

Per tal de seguir la rigorositat de la investigació, s'ha dissenyat l'operacionalització de la investigació, per la qual cosa s'han definit les dimensions, variables i indicadors de la investigació. A partir de la definició deductiva d'aquesta operacionalització, es va generar la guia dels grups focals. Aquesta guia s'ha construït en base quatre dimensions:

1. Trajectòria personal esportiva.
2. Percepció, anàlisi i valoració dels programes esportius als centres penitenciaris.
3. Dificultats i barreres a l'hora de fer activitat física i esport als centres.
4. Necessitats i interessos de les dones a les que es dirigeixen els actuals programes d'activitat física.

A partir de les dades obtingudes dels grups focals amb les internes dels tres centres penitenciaris visitats, s'ha procedit a la transcripció *verbatim* (literal) dels enregistraments i es va constatar l'assoliment de la saturació de la informació.

A continuació es va procedir a la anàlisi temàtic de les dades qualitatives seguint les orientacions analítiques recomanades per Smith i Sparkes (2014). Segons aquests autors, els investigadors van realitzar una anàlisi temàtica identificant i classificant els temes seguint sis passos: (1) familiarització amb les dades, que incloïa la transcripció i lectura de les entrevistes; (2) generant els codis inicials basats en investigacions anteriors i, posteriorment, alguns dels codis van ser «descoberts» a mesura que les dades s'analitzaven mitjançant un enfocament inductiu; (3) agrupar els codis en temes principals, (4) revisar-los, (5) definir-los i nomenar-los; i (6) elaborar l'informe. El programari Atlas.TI 7 es va utilitzar per organitzar la codificació i l'anàlisi de dades. Es van identificar les cites més significatives de les participants per exemplificar els temes de la secció de resultats. Hem anonimitzat els noms de les participants i hem proporcionat un pseudònim per a cada participant per protegir la seva identitat.

5.3 Metodologia objectiu 3:Entrevista

El tercer objectiu d'aquesta recerca pretén analitzar l'oferta d'activitat físico-esportiva actual en els centres penitenciaris des d'una perspectiva de gènere. Per poder donar resposta a aquest tercer objectiu, s'han concretat amb tres objectius específics:

1. Analitzar els programes físico-esportius oferts en els diferents centres penitenciaris catalans atenent, d'una banda, als recursos humans, materials i econòmics i, d'altra banda, i de manera més específica, a criteris temporals, espacials, programàtics i metodològics.
2. Analitzar les estratègies metodològiques i de comunicació emprades per les tècniques i tècnics esportius dels centres penitenciaris.

3. Analitzar la percepció del personal tècnic esportiu dels espais de pràctica físico-esportiva disponibles en els centres penitenciaris i valorar-ne la seva idoneïtat en perspectiva de gènere.

Per dur a terme els objectius plantejats, s'han emprat dues estratègies metodològiques diferenciades: d'una banda, una anàlisi quantitativa a partir de dades secundàries i d'altra banda, una de qualitativa mitjançant l'entrevista semiestructurada.

5.3.1 L'obtenció de dades estadístiques quantitatives

Per a l'obtenció d'informació han estat consultades diferents bases de dades estadístiques extretes del Sistema Informàtic Penitenciari Català (SIPC), l'aplicació informàtica gestionada des de la Secretaria de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Víctima (SMPRAV).

El SPIC disposa d'informació de caràcter personal, processal, regimental i de tractament de les persones que estan o han estat ingressades en els centres penitenciaris de Catalunya. Si bé, cal tenir en compte, com s'afirma en el Programa Marc d'Organització Curricular (PMOC) (2015, p. 3), "que es veuen minvades les possibilitats d'avaluar el nivell d'oferta d'activitats de cada centre penitenciari així com el nivell i la qualitat d'ocupació de la població interna ja que la fiabilitat de les dades recollides a l'aplicació SIPC és força baixa". Per aquest motiu, la metodologia utilitzada en aquesta recerca ha estat diversa.

Aquesta anàlisi de dades secundàries a partir de les bases de dades esmentades, correspon a les dades del 2019, les qual no estan afectades per la pandèmia de la COVID19.

Les dades estadístiques emprades han permès obtenir la següent informació de cada centre penitenciari de dones :

- a) La mostra amb el corresponent volum de practicants i no practicants.
- b) La tipologia d'activitats esportives triades per les internes.
- c) Dies de pràctica que una determinada interna ha realitzat al llarg de l'any.

- d) Dies de pràctica segons temps de compliment de condemna.
- e) Dies de pràctica segons temps de condemna.
- f) Periodicitat de la pràctica.

5.3.2 L'apropament a dades qualitatives

Pel que fa a les dades qualitatives, mitjançant les entrevistes semi-estructurades, es pretén donar resposta als següents objectius específics:

1. Conèixer els programes d'activitat física que es desenvolupen a cada centre a partir de la percepció del personal tècnic esportiu (relacionat amb els objectius específics).
2. Indagar sobre de quina manera poden millorar els programes des d'una perspectiva de gènere.

Per tant, per tal d'examinar l'oferta des d'una dimensió qualitativa, s'ha realitzat la tècnica de l'entrevista semi-estructurada als diferents tècnics i tècniques esportives que es responsabilitzen dels programes en cadascun dels centres amb població femenina: Dones (Wad Ras), Brians 1, Ponent, Puig de les Basses i Mas Enric.

D'aquestes entrevistes al personal tècnic esportiu s'han dut a terme un total de dues entrevistes, febrer de 2020, en dos centres penitenciaris diferents en format presencial. La durada mitjana de les entrevistes ha estat 1h 12 minuts.

Donada la situació pandèmica iniciada al març de 2020, no ha estat possible efectuar la resta d'entrevistes previstes en els tres centres restants. Tot i així, s'ha procedit a lliurar un formulari en línia a la resta de personal tècnic esportiu d'aquests centres. En aquest cas, s'han administrat tres enquestes entre gener de 2021 i febrer del 2021.

Per tal de copsar el màxim d'informació, l'entrevista/enquesta s'ha estructurat en sis dimensions. Cada dimensió conté alhora indicadors i variables. A partir d'aquestes consideracions, a continuació es detalla el model emprat com a guió de l'entrevista i com a preguntes per a l'enquesta:

Taula 4. Dimensions i indicadors d'anàlisi

DIMENSIONS I INDICADORS D'ANÀLISI

1.- Mecanismes previstos per participar en un determinat programa d'activitat físico-esportiva

- Quins mecanismes permeten participar-hi o deixar de fer-ho? Es participa de manera lliure i voluntària? És recomana la seva assistència per part dels equips penitenciaris (educadors, psicòlegs,...)? Es podria donar el fet d'obligar a una interna a assistir-hi? Hi ha facilitats per participar-hi? Amb què es beneficien les internes participant en un programa esportiu?

2.- Perfil dels responsables dels programes d'activitat físico-esportiva

- Qui s'encarrega de controlar, dinamitzar, gestionar-los? Només tècniques i tècnics?
- Quin és el teu perfil? Quina experiència tens en pràctica esportiva com a monitor-tècnica fora dels centres penitenciaris? I en els centres? Després de la feina fas pràctica esportiva? Quin paper juga l'esport fora i a dins?

3. - Descripció dels programes

- Quan es porten a terme? Franges horàries? Periodicitat? Què passa els caps de setmana? I en els períodes de vacances, festes significatives?
- Com es porten a terme? Què s'hi fa? Quins programes es porten a terme? Quines pràctiques es desenvolupen? Són pràctiques individuals, col·lectives, competitives, cooperatives. Sorgeixen programes a proposta de les internes?
- A on. Espais. Descripció. Suficiència insuficiència. Estat de les instal·lacions?
- Amb qui Recursos humans, personal de suport?
- Amb què Recursos econòmics. Amb quins recursos econòmics es compte per portar a terme les activitats? Hi ha suficients recursos? Dotació de material esportiu?
- Vigència Els programes actualment en marxa quan temps porten desenvolupant-se? De que depèn la seva supressió o permanència?

DIMENSIONS I INDICADORS D'ANÀLISI

4.- Valoració dels programes i de les internes que hi participen

- Avaluació S'avaluen els programes?, Com? S'avalua a les internes que hi participen? Hi ha relació amb els programes individualitzats de tractament? I amb el risc de reincidència (Risc Canvi)? Com es treballa interdisciplinàriament?
- Participació Quina és la participació per part de les internes? Preventives?, Amb sentència ferma? Hi ha alguna relació entre anys de condemna i activitat físico-esportiva? Es busca el suport de la família o xarxa social de la dona interna per incentivar la pràctica?
- Tipologia. Quines pràctiques esportives es porten a terme? individual i col·lectiva? Dirigides?
- Fidelització És coneix el seu índex de fidelització? D'abandonament?
- Reinserció Es prenen mesures per afavorir la pràctica d'AFE un cop se surt de la presó? Se sap si les reincidents durant el temps d'estada fora de la presó varen portar a terme pràctica física-esportiva?
- Valoració Mostren interès? Es parteix d'un interès intrínsec o extrínsec? Quin és el paper i importància que penses que atorguen les internes a l'activitat física? Per què creus que volen fer esport i pràctica esportiva?
- Altres programes Se sap que fan altres centres penitenciaris de Catalunya o de fora? Hi ha intercanvi o valoració d'experiències? Existeix suport extern a aquests programes? Per part de qui? CEFJE, Departament de Justícia, entitats esportives, voluntariat? Existeixen altres programes dinamitzats amb suport extern? (Estudiants universitaris, voluntariat, associacions, entitats, federacions, fundació Barça, Pare Manel?,)
- Valoració altres programes Com són valorats per internes i personal del centre?
- Grau de suficiència. Es considera que hi ha suficients programes?

5.- Importància i raó de ser dels programes D'AFE

- Raó de ser dels programes. Per què i per a què es fan els programes? Quin paper hi juga l'activitat física esportiva i l'esport dins d'una presó? La política penitenciària quina importància li atorga? La importància atorgada està en consonància amb els recursos (Humans, Materials, Econòmics)?
- Grau d'importància: (Molt 5, Bastant 4, Normal 3, Poc 2, Gens 1)
 - o Millora el clima social penitenciar (relacions internes, funcionaris, tècnics)
 - o Contribueix al control i l'ordre penitenciar (redueix l'agressivitat, mitiga conflictes)
 - o Útil com a activitat per passar el temps lliure a la presó.
 - o Afavoreix canvis de conducta individual
 - o Fomenta hàbits saludables
 - o Ajuda a la rehabilitació
 - o Facilita la reinserció
 - o Evita reincidència delictiva

DIMENSIONS I INDICADORS D'ANÀLISI

6.-Com millorar?

- És una bona oferta? Com es podria millorar quantitativament i qualitativa? Si poguessis demanar quelcom en relació als recursos (humans, materials, econòmic) què demanaries?
- Hi ha resistència a participar en pràctiques esportives? Es participa més en altres programes? Per què creus que es produeixen aquestes diferències i resistències?
- Què es podria introduir per oferir programes des d'una perspectiva de gènere?

A més a més, el 6 de març de 2020 es va efectuar una entrevista semiestructurada a la persona responsable de la Unitat de Nous Projectes i Programes de contingut transversal, del Servei de Rehabilitació, per tal de saber com es planteja des del Departament de Justícia, la perspectiva de gènere en l'àmbit penitenciari. D'aquesta entrevista es desprèn l'existència de referents de gènere en els centres penitenciaris. Els referents, d'ambdós sexes, són educadors socials, psicòlegs, bibliotecaris, funcionaris d'interior,... no hi ha però, referents que siguin tècnics esportius. Cal destacar el programa de perspectiva i equitat de gènere (López, 2018).

5.4 Aspectes ètics de la recerca

Per a totes les fases de l'estudi, i en relació als criteris ètics de la recerca, es garanteix l'anonimat dels i les participants així com la confidencialitat de les dades obtingudes. Totes les persones participants en l'estudi han estat informades dels objectius i finalitats de l'estudi, han participat de forma voluntària, i en qualsevol moment es podien retirar de l'estudi. Així mateix, es facilitarà als i a les participants l'accés a tots els recursos que es generin en el projecte d'investigació.

6. Resultats

A continuació es presentaran els principals resultats de l'estudi. L'estructura d'aquest apartat seguirà la proposta dels objectius plantejats. Per tant, en primer lloc es presentaran els resultats de l'objectiu 1, descriure i analitzar el perfil socio-esportiu de les dones privades de llibertat en els centres penitenciaris catalans des d'una perspectiva de gènere; en segon lloc es presenten els resultats qualitius dels grups focals, per donar resposta al segon objectiu, detectar els interessos envers l'activitat física i l'esport de les dones privades de llibertat en els centres penitenciaris de Catalunya; i, per últim, els resultats de l'objectiu 3, analitzar l'oferta d'activitat físico-esportiva actual en els centres penitenciaris des d'una perspectiva de gènere.

6.1 Resultats en relació a l'objectiu 1

En aquest apartat es descriuen els resultats del qüestionari administrat a una mostra de dones dels centres penitenciaris de Catalunya. De la població de 379 dones internes en els centres penitenciaris de Catalunya a l'any 2020, s'ha aconseguit una mostra de 104 internes (27,4 %) dels centres Brians I, Dones de Barcelona, Mas d'Enric i Puig de les Basses. La majoria de respostes extretes d'aquesta enquesta provenen del centre penitenciari Brians 1 amb un 46,2% de respostes. Amb menor participació el centre Mas Enric amb 9 respostes (8,7%).

Aquesta anàlisi permet donar resposta al primer objectiu d'aquesta recerca: descriure i analitzar el perfil socio-esportiu de les dones privades de llibertat en els centres penitenciaris catalans des d'una perspectiva de gènere.

S'ha estructurat aquesta anàlisi en tres parts diferenciades. Una primera on es descriuen analíticament els resultats obtinguts respectant la pròpia estructura del qüestionari. Una segona on es reporten els resultats corresponents amb les proves d'hipòtesi plantejades relacionades amb l'objectiu d'identificar si existeixen diferències entre els hàbits esportius de les dones abans d'entrar i un cop a dins del centre. I una tercera part que resumeix els principals resultats.

6.1.1 Part 1. Descripció analítica dels resultats del qüestionari

6.1.1.1 Perfil socio-demogràfic

El perfil de les internes que han format part de la mostra ha estat molt divers en quan a perfil sociodemogràfic, tal i com es pot observar en la següent taula.

Taula 5. Perfil sociodemogràfic de les internes

Gènere	Respostes	%
Femení	102	98,1
No binari	2	1,9
Total	104	100,0

Edat	Respostes	%
Mitjana	104	42 (DS 11,3)

Procedència	Respostes	%
Espanya	67	64,4
Llatinoamèrica	18	17,3
Resta Europa	13	12,5
Àfrica	5	4,8
No contesta	1	1,0
Total	104	100,0

Estat civil	Respostes	%
Soltera	42	40,4
Parella de fet / vivint en parella	27	26,0
Casada	17	16,3
Divorciada	12	11,5
Vídua	5	4,8
No contesta	1	1,0
Total	104	100,0

De la mostra de 104 internes, 102 han contestat que són de gènere femení i dues de gènere no binari.

L'edat mitjana de les internes és de 41 anys amb una desviació estàndard d'11,3 anys. La franja d'edat dels 30 als 39 anys és on hi trobem més internes, les qual representen un 30,8% del total de les internes.

En quan al país de naixement, el 64,4% de la mostra d'internes tenen nacionalitat espanyola i la resta es reparteixen en països llatinoamericans (17,3%), de la resta d'Europa (12,5%) i d'Àfrica (4,8%).

En referència al seu estat civil, del total de la mostra, el 40,4% són dones solteres, seguit del 26% que tenen parella de fet i un 16,3% que estan casades. Un 11,5% estan divorciades i un 4,8% són vídues.

El 28,8% de dones de la mostra no té fills i el 71,2% té entre un i més de 3 fills.

6.1.1.1.1 Nivell d'estudis

Pel que fa al nivell d'estudis acadèmics de les internes un 88,5% de la mostra disposa d'algun tipus d'estudis finalitzats i un 11,5%. Es destaca que el 32,7% de les internes que han contestat el qüestionari, tenen estudis secundaris, seguit de les internes amb estudis primaris (29,4%).

Taula 6. Estudis acadèmics finalitzats

Estudis acadèmics finalitzats	Respostes	%
Estudis secundaris	34	32,7
Estudis primaris	31	29,8
Estudis universitaris	15	14,4
Sense estudis	12	11,5
Formació professional	11	10,6
Altres	1	1,0
Total	104	100,0

6.1.1.1.2 Perfil laboral

Pel que fa a la situació laboral prèvia a l'ingrés, les internes de la mostra contesten que tenien feina en un 55,8%. El 41,3%, en canvi restava inactiva o desocupada.

Taula 7. Situació laboral prèvia a l'ingrés en el centre penitenciari

Situació laboral	Respostes	%
Ocupada	58	55,8
Inactiva	25	24,0
Desocupada	18	17,3
No contesta	3	2,9
Total	104	100,00

En quan a les feines que realitzaven les internes, previ al seu ingrés al centre penitenciari, estan vinculades amb el sector serveis. En concret es dedicaven a serveis de neteja (22,7%) i hostaleria com a cambres (14,7%) o cuineres (13,3%).

Cal destacar tres respostes relacionades amb el món de l'activitat física i l'esport dins del total de 75 respostes.

Taula 8. Ocupació laboral previ al seu ingrés

Tipus de feina	Respostes	%
Serveis neteja	17	22,7
Cambrera	11	14,7
Cuïnera	10	13,3
Comercial	7	9,3
Empresària	4	4,3
Serveis geriatria	3	4,0
Sociosanitària	3	4,0
Mestressa de casa	3	4,
Tècnica esportiva	3	4,0
Decoradora	2	4,0
Mestra/professora	2	2,7
Operària fàbrica	2	2,7
Perruquera	2	2,7
Banquera	1	1,3
Costurera	1	1,3
Jardinera	1	1,3
Negoci familiar	1	1,3
Policia	1	1,3
Psicòloga	1	1,3
Total	75	100,0

6.1.1.1.3 Situació penal i penitenciària

La situació penal de les dones varia segons el centre penitenciari on es troben. Tot i així, del total de la mostra estudiada, el 62,5% de les dones de la mostra té una pena ferma i el 37,5% estan en situació de presó preventiva.

El grau de rehabilitació de les internes també és divers en el moment de contestar el qüestionari administrat. S'observa que una gran part de les internes contesten que es troben en segon grau (67,3%).

Taula 9. Grau de rehabilitació

Grau de rehabilitació	Respostes	%
Primer grau (DERT)	4	3,8
Segon grau (ordinari)	70	67,3
Tercer grau (secció oberta)	8	7,7
Llibertat condicional / preventiva	4	3,8
No contesta	18	17,3
Total	104	100,0

La majoria de les enquestades (63,5%) responen que no estan en cap programa de rehabilitació. El 34,6% sí que participa en algun programa.

De les que han contestat (n=35) i afirmen que participen en algun programa, la majoria de les internes afirmen que estan en algun programa sobre drogodependències (37,2%) i habilitats socials (16,3%). Només un 4,7% han participat en programes esportius.

Taula 10. Tipus de programa de rehabilitació seguit

Programes ens els que han participat	Respostes	%
Drogodependències	16	37,2
Habilitats socials	7	16,3
Escola	3	7,0
Para i pensa	3	7,0
Expressió artística i pintura	3	7,0
Reestructuració cognitiva	2	4,7
Gestió emocional	2	4,7
Delictes violents	2	4,7
He participat en diferents programes	2	4,7
Esportius	2	4,7
Creu en el canvi	1	2,3
Total	43	100,0

En blanc	69	66,3
Dones que han contestat	35	33,6

6.1.1.2 Perfil esportiu anterior a l'ingrés en el centre penitenciari

De les 104 dones que han format part de la mostra de l'estudi, han contestat diferents preguntes sobre la seva pràctica físico-esportiva prèvia a l'ingrés. Així sobre la pràctica prèvia d'activitat físico-esportiva, el 79,8% afirma que en feia abans de l'ingrés en el

centre penitenciari. Un 21% no en practicava. Pel que fa a l'interès previ per l'activitat física i l'esport, les internes contestaven del 0 (gens interès) al 10 (molt interès). La mitjana resultant és d'un 7,9 amb una desviació estàndard de 2,9.

6.1.1.2.1 Regularitat de la pràctica per la pràctica físico-esportiva

Durant l'any previ a l'ingrés, un 15,4% no feia mai activitat física i esport; un 12,5% en feia un mínim d'una vegada al mes; un 35,6%, mínim una vegada a la setmana i un 32,7% en feien cada dia.

Taula 11. Freqüència de pràctica físico-esportiva anterior a l'ingrés en el centre penitenciari (en l'any anterior)

Regularitat pràctica abans d'ingressar	Respostes	%
Mai	16	15,4
Mínim una vegada a l'any	4	3,8
Mínim una vegada al mes	13	12,5
Mínim una vegada a la setmana	37	35,6
Cada dia	34	32,7
Total	104	100,0

6.1.1.2.2 Activitats físico-esportives practicades previ a l'entrada al centre penitenciari

Les internes han contestat que al llarg de la seva vida han practicat diferents activitats. Aquestes afirmen que han practicat fitness, classes dirigides i activitats relacionades amb un gimnàs (15,4%). Anar a córrer i caminar són dues activitats practicades amb un 12,2% cada una. La natació l'han practicada un 11,1% de les enquestades.

Hi ha un seguit d'activitats esportives practicades entre un 0,5% i un 6,3%.

Taula 12. Activitats físico-esportives practicades al llarg de la vida de les internes

Modalitats que han practicat amb regularitat	Respostes	%
Fitness, tonificació, musculació, anar al gimnàs	29	15,4
Córrer	23	12,2
Caminar	23	12,2

Modalitats que han practicat amb regularitat	Respostes	%
Natació	21	11,2
Arts marcial	12	6,4
Activitats dirigides (zumba, aeròbic)	10	5,3
Ball, dansa	10	5,3
Ciclisme, bicicleta, <i>spinning</i>	10	5,3
Voleibol	9	4,8
Futbol	8	4,3
Gimnàstica (rítmica, esportiva, acrobàcia)	8	4,26
Boxa	6	3,1
Atletisme	5	2,7
Bàsquet	4	2,1
Patinatge	3	1,6
Tennis	2	1,1
Triatló	1	0,5
Tennis taula	1	0,5
<i>Crossfit</i>	1	0,5
Pàdel	1	0,5
Bàdminton	1	0,5
Total	188	100,0

En blanc	17	16,4
Dones que han contestat	87	83,7

La majoria d'elles ho han practicat durant més de 10 anys (32,7%). Un 24,8% ha practicat entre un i cinc anys i un 14,5% entre 6 i deu anys. Un 19,2% que no contesta la pregunta.

El moment durant la seva vida per practicar aquestes activitats físico-esportives, són dels 5 als 10 anys (48,3%) i a partir dels 20 anys (52,8%). Durant aquest període de pràctica físico-esportiva, el 38,2% de les internes afirma que feia la pràctica amb les seves amistats, un 30,8% la feia individualment i un 11,3% la feia en parella.

Taula 13. Persones amb qui fan la pràctica d'activitats físico-esportives

Amb qui feies la pràctica d'activitats físico-esportives?	Respostes	%
Individual	38	30,9
Amb parella	14	11,4
En família	13	10,6
Amb amics	47	38,2

Amb qui feies la pràctica d'activitats físico-esportives?	Respostes		%
Amb desconeguts		11	8,9
	Total	123	100,0
<hr/>			
En blanc	9	8,65	
Dones que han contestat	95	91,35	

L'entorn de pràctica esportiva també és divers entre les internes. El 27,6% de les internes indica que realitzava la pràctica físico-esportiva en instal·lacions esportives. El 17,7% les feia en espais oberts urbans o en un club esportiu. En el medi natural en feien pràctica un 14,4%. A casa en feien un 12,5% i en el centre escolar, un 9,8%.

Taula 14. Espai on realitzaven les pràctiques físico-esportives

Lloc de realització de la pràctica esportiva	Respostes		%
Instal·lació esportiva		42	27,6
Centre escolar		15	9,9
Espai obert urbà		27	17,7
Medi Natural		22	14,5
En casa		19	12,5
En un club esportiu		27	17,8
	Total	152	100,0
<hr/>			
En blanc	8	7,7	
Dones que han contestat	96	92,3	

6.1.1.2.3 Motius i barreres de pràctica físico-esportiva previ a l'entrada al centre penitenciari

Els motius de pràctica i no pràctica en el període previ a l'entrada al centre penitenciari són diversos entre les internes, de la mateixa manera que descriuen diferents motius per l'abandonament d'aquestes activitats. En relació als motius de la pràctica, sobretot, feien activitat física i esport perquè els agradava (16,6%) i per mantenir i/o millorar la salut (16,2%). Els segueixen els motius per mantenir la línia i/o millorar la seva imatge (13,4%), o simplement per fer exercici (13,0%). A la següent taula, es poden observar els diferents motius que tenien per fer pràctica físico-esportiva.

Taula 15. Motius de pràctica previ a l'entrada al centre penitenciari

Motius de pràctica	Respostes	%
Perquè m'agrada l'esport	42	16,6
Per mantenir i/o millorar la salut	41	16,2
Per mantenir la línia/ millorar la imatge	34	13,4
Per fer exercici	33	13,0
Per diversió i passar el temps	29	11,5
Per evasió (desconnexió)	21	8,3
Perquè m'agrada competir	15	5,9
Per contacte amb la natura	15	5,9
Altres motius (no especificats)	11	4,4
Per trobar-se amb les amigues	7	2,8
Per professió, estudis	5	1,9
Total	253	100,0
En blanc	7	6,7
Dones que han contestat	97	93,3

Pel que fa al motius d'abandonament en el període previ a l'entrada al centre penitenciari, el 26,5% de les enquestades afirma que va abandonar per problemes de salut, un 17,09% respon que va ser per manca de temps, un 9,4% per fatiga per la feina o els estudis, un 8,5% respon que els feia mandra i un 7,7% respon que és per manca de diners.

Taula 16. Motius d'abandonament de la pràctica esportiva en el període previ a l'entrada al centre penitenciari

En cas d'abandonar la pràctica, quins en van ser el motius?	Respostes	%
Problemes de salut	31	26,5
Altres raons	27	23,1
Falta de temps	20	17,1
Cansament del treball o estudis	11	9,4
Per mandra	10	8,6
Per falta de diners	9	7,7
No m'agrada	5	4,3
Per l'edat	3	2,6
No hi havia instal·lacions a prop	1	0,9
No li trobo la utilitat	0	0,0
No me'n van ensenyar a l'escola	0	0,0
Falta d'instal·lacions	0	0,0
Total	117	100,0
En blanc	12	11,5
Dones que han contestat	92	88,5

Tot i l'abandonament, les internes mencionen diferents aspectes que els hi agradaven de la pràctica físico-esportiva així com també aspectes que no els hi agradaven.

Els tres aspectes més rellevants són perquè les ajudava a desconnectar, per desestressar-se, relaxar-se i evadir-se (23,1%); en segon lloc per sentir-se bé físic i mentalment (22,3%); i en tercer, lloc per mantenir-se en forma(10,4%) (per més aspectes vegeu annexes).

En referència als aspectes que no els agradaven de la pràctica d'activitats físico-esportives prèviament a l'ingrés, el 21,5% afirmen que no hi ha res que no els agradés. El 18,0% responen que no els agradava la transformació del cos. El cruiximent muscular (les agulletes) amb un 11,0% i les lesions, amb un 10,4% són altres respostes que donen en relació a aquest aspecte (per veure més aspectes, consulteu els annexes).

6.1.1.3 Pràctica d'activitat físico-esportiva en el centre penitenciari

En el centre penitenciari són varis els programes als quals poden optar a realitzar les internes. En relació al programa d'activitat físico-esportiva, un 80,8% de les internes afirmen que sí han participat en algun programa d'activitat físico-esportiva en el centre penitenciari. Només un 17,3% no ha participat mai en cap programa d'aquest tipus.

Més de la meitat de les dones (54,8%) afirma que no ha abandonat un programa d'activitat físico-esportiva una vegada iniciat, mentre que un 31,7% afirma que sí l'ha abandonat. Els motius de l'abandonament del programa es produeix principalment, per salut (física i/o mental) amb un 32,5%. Es destaca, que amb un 30,2% les dones han abandonat el programa pel solapament amb altres activitats del centre.

Taula 17. Motiu d'abandonament del programa d'activitat físico-esportiu

Motius abandonament	Respostes	%
Per salut (física i mental)	14	32,6
Solapament amb d'altres activitats	13	30,2
Per falta de temps	4	9,3
Per mandra	4	9,3

Motius abandonament	Respostes	%
Per ser massa rutinari	3	7
Per haver de conciliar amb la cura dels fills/es	3	7
Perquè el programa era de poc nivell	1	2,3
Per les companyes que no hi posaven interès	1	2,3
Total	43	100,0

Respostes en blanc	68	65,4
Dones que contesten	36	34,6

Pel que fa a el grau de satisfacció, sent 1 gens satisfeta i 5 molt satisfeta, les internes es mostren satisfetes amb el personal tècnic esportiu, amb les activitats i amb la companyia. Es mostren menys satisfetes amb els espais i els horaris de les activitats. La mitjana en relació a la satisfacció és d'un 4,01 sobre 5. Un 20,19% de la mostra no respon aquesta pregunta.

Taula 18. Satisfacció per la pràctica esportiva i el seu entorn

Pràctica esportiva	Mitjana
Activitats	4,4
Material	3,8
Espai de pràctica	3,5
Horaris	3,5
Tècnics/ques esportius	4,7
La companyia	4,2
Mitjana total	4,0

Respostes en blanc	21	20,2
Dones que contesten	83	79,8

Tot i això, cal destacar que no totes les internes tenen coneixement de l'oferta del programa d'activitats físico-esportives. De les internes que formen part de l'estudi, un 76,9% afirma conèixer l'oferta, mentre que un 13,5% la desconeix i un 6,7% en dubta.

Taula 19. Coneixement de l'oferta d'activitats físico-esportives del centre penitenciari

Coneixement oferta activitats físico-esportives centre	Respostes	%
Sí	80	76,9
No	14	13,5
No estic segura	7	6,7
No contesta	3	2,9
Total	104	100,0

Un cop en el centre penitenciari, la pràctica físico-esportiva de les internes canvia, així com el seu interès, les activitats, així com els motius de pràctica i no pràctica.

Pel que fa a l'interès de pràctica físico-esportiva dins el centre penitenciari, les internes puntuen amb un 7 (desviació estàndard 3,1) sent 0 gents interès i 10 molt interès. Pel que fa a la freqüència de pràctica físico-esportiva de les internes que han participat en l'estudi, el 33,7% de les enquestades afirma que practica activitat físico-esportiva cada dia, el 30,8% que ho fa un mínim d'un cop per setmana, i el 17,3% afirma que no en fa mai.

Taula 20. Freqüència de pràctica físico-esportiva dins el centre penitenciari

Freqüència de pràctica en l'actualitat	Respostes	%
Mai	18	17,3
Mínim un cop a l'any	1	1,0
Mínim un cop al mes	9	8,7
Mínim un cop a la setmana	32	30,8
Tots els dies	35	33,7
No contesta	9	8,7
Total	104	100,0

Pel que fa al moment en que prefereixen fer la pràctica físico-esportiva dins el centre penitenciari, la majoria de les dones prefereixen realitzar-les en el seu temps lliure (45,2%), seguit de l'horari establert pel centre (33,7%) i sempre que poden (13,5%).

Els motius de pràctica dins el centre penitenciari segueixen les mateixes característiques d'abans d'entrar al centre. Les internes afirmen que fan l'activitat perquè els hi agrada (22,1%), per millorar o mantenir la salut (21,6%), i per diversió i per passar el temps (17,5%). Un 13,46% de la mostra no respon aquesta qüestió.

Taula 21. Motius per participar en les activitats físico-esportives dins el centre penitenciari

Motius	Respostes	%
Perquè m'agrada l'esport	48	22,1
Per mantenir i/o millorar la salut	47	21,7
Per diversió i per passar el temps	38	17,5
Per mantenir la línia / millorar la imatge	27	12,4

Motius	Respostes	%
Per evasió / trencar amb la rutina	26	12
Perquè m'agrada competir	13	6
Per relacionar-me amb altres persones	11	5,1
Altres motius	7	3,2
Total	217	100,0

Respostes en blanc	14	13,46
Dones que contesten	90	86,54

Pel que fa als motius d'abandonament de la pràctica físico-esportiva dins el centre penitenciari són diversos entre les dones, observant-se que no hi ha un motiu destacat. Així, el que més destaca entre els seus motius d'abandonament és el motiu relacionat amb problemes de salut (25,2%) el cansament per la feina o els estudis (18,6%) i la mandra (15,38%). El 28,5% de les internes respon amb "altres motius" que agrupen diferents respostes.

Taula 22. Motius per abandonar la pràctica

Motius d'abandonament	Respostes	%
Altres motius	26	28,6
Problemes de salut	23	25,3
Cansament del treball o els estudis	17	18,7
Per mandra	14	15,4
Per l'edat	4	4,4
No m'agrada	3	3,3
Falta de diners	2	2,2
No s'ofereix l'activitat que m'interessa	2	2,2
No li trobo la utilitat	0	0,0
No conec l'oferta esportiva	0	0,0
Total	91	100,0

Respostes en blanc	31	29,8
Dones que contesten	73	70,2

En quan a la seva participació en el programa d'activitats físico-esportives, les seves respostes són diverses. L'activitat que mencionen haver practicat més és el gimnàs (20%) amb l'ús de la sala de màquines i tonificació. Seguit de l'*spinning*/bicicleta (16,6%) i les activitats dirigides (10,8%). La pràctica del voleibol també és una activitat col·lectiva practicada per un 9,2% de la mostra. Un 25,9% d'enquestades no respon aquesta pregunta.

Taula 23. Programes d'activitat físico-esportiva practicats per les internes

Programes esportius en els que ha participat	Respostes	%
Gimnàs	24	20,0
<i>Spinning</i> , bicicleta	20	16,7
Activitats dirigides (zumba, aeròbic)	13	10,8
Musculació, peses	9	7,5
Voleibol	11	9,2
Estiraments, ioga, pilates	9	7,5
Futbol	7	5,8
Poliesportiu	7	5,8
Participo en tots els programes esportius que s'organitzen	6	5,0
<i>Crossfit</i>	3	2,5
Activitats recreatives vàries (festes)	2	1,7
Curses	3	2,5
Ball	2	1,7
Bàsquet	2	1,7
Tenis taula	1	0,8
Activitats en mòdul d'aïllament (DERT)	1	0,8
Total	120	100,0

Respostes en blanc	27	25,7
Dones que contesten	77	74,0

De les diferents opcions de programes a escollir per les internes, aquestes mencionen que sí han pogut escollir el programa d'activitats físico-esportives (67,3%) d'entre diferents alternatives per un 25% que pensa que no ha pogut escollit. A més de poder escollir el tipus de programa, les internes perceben que sí poden proposar activitats físico-esportives i donar la seva opinió sobre aquestes (62,5%), mentre que un 26% respon que no ha pogut proposar activitats en aquest àmbit.

Taula 24 Percepció per proposar activitats físico-esportives dins el centre penitenciari

Tens l'opció de proposar activitats físico-esportives?	Respostes	%
Sí	65	62,5
No	27	26,0
No contesta	12	11,5
Total	104	100,0

Per altra banda, el plaer per fer activitat física varia segons el tipus d'oferta. Així, la majoria de les dones dels centres penitenciaris prefereix fer una pràctica

físico-esportiva dirigida i en grup (36,0%), seguit d'una pràctica dirigida individual (33,3%). Un 18,6% de la mostra prefereix practicar activitats físico-esportives de manera individual i sense el suport del personal tècnic esportiu. En menor percentatge (9,3%) prefereix fer-ho de forma lliure i en grup però sense personal tècnic.

Taula 25. Preferència de pràctica esportiva: tipologia i agrupacions

Tipologia i agrupació	Respostes	%
Una pràctica dirigida col·lectiva/en grup (Exemple: esport d'equip, classe dirigida en grup)	54	36,0
Una pràctica dirigida individual per un tècnic/a esportiu	50	33,3
Practicar lliurement de forma individual sense tècnic/a esportiu	28	18,7
Practicar lliurement en grup sense un tècnic/a esportiu	14	9,3
Prefereixo no realitzar cap pràctica físico-esportiva	4	2,7
Total	150	100,0
<hr/>		
Respostes en blanc	4	3,9
Dones que contesten	100	96,2

Si bé, les pròpies internes tenen un criteri clau sobre allò que valoren de l'oferta físico-esportiva del programa. Les internes de la mostra puntuen en una escala de Likert d'1 a 5, sent 1 que no els hi importa gens i 5 els hi importa molt. En concret, el que més valoren del programa són les persones amb qui fan l'activitat, així la companyia té una puntuació mitjana de 4,60 punts, i el personal tècnic esportiu del 4,60 punts. Per ordre d'importància seguirien les activitats que realitzen i el material. El que menys importància rep són els horaris i els espais de pràctica.

Taula 26. El més valorat d'un programa físico-esportiu en un centre penitenciari

Programa físico-esportiu	Mitjana
Activitats	4,4
Material	4,3
Espai de pràctica	4,2
Horaris	4,1
Personal tècnic esportiu	4,6
La companyia	3,9
<hr/>	
Respostes en blanc	17 16,4 %
Dones que contesten	87 83,7 %

6.1.1.4 Com voldrien les internes la seva pràctica d'activitat físico-esportiva en el centre penitenciari

Les internes s'imaginen un programa d'activitat físico-esportiva on puguin fer propostes concretes, d'activitats que els hi agraden practicar (22,5%). Aquí s'hi pot sumar el fet que les internes reclamen una major varietat d'activitats (11,2%) i més activitats a l'aire lliure (9,68%). També els hi agradaria un programa on hi hagués més franges horàries per participar (17,7%). Disposar de més materials i espais també és una de les característiques que demanarien en un nou programa d'activitats físico-esportives (7,2%). Es destaca, que el 7,2% sol·licita que la pràctica esportiva esdevingui un programa obligatori.

Taula 27. Com t'agradaria que fossin les pràctiques en el teu centre penitenciari?

Com t'agradaria que fossin les pràctiques en el teu centre penitenciari?	Respostes	%
Fan proposta d'activitats concretes	28	22,6
Més franges horàries per practicar	22	17,7
Més varietat d'activitats	14	11,3
Més activitats a l'aire lliure	12	9,7
Disposar de més materials i més espais	12	9,7
Proposen que la pràctica esportiva sigui un programa obligatori	9	7,3
Activitats amb música, més animades	9	7,3
No volen canviar res	7	5,7
Fer activitat sempre amb la presència d'un tècnic	4	3,2
Fer activitats orientades a la nostra salut	4	3,2
Que no se solapin amb altres coses que fem (bis a bis, escola, etc.)	2	1,6
Grups reduïts	1	0,8
Total	124	100,0
<hr/>		
Respostes en blanc	21	20,2 %
Dones que contesten	83	79,8 %

Les internes s'han generat un criteri sobre la importància que té l'activitat físico-esportiva dins el seu centre penitenciari. Les enquestades han contestat amb una escala Likert del 1 al 5, sent 1 gens important, i 5 molt important sobre diferents ítems relacionats amb el que les pot ajudar el programa. Així, el foment dels hàbits saludables és allò que consideren com a més important del paper de l'activitat física i l'esport en un centre penitenciari, seguit perquè ajuda en la rehabilitació, que és útil per passar el temps i millora el clima social.

La prevenció de la reincidència delictiva és considerat com el factor menys important per les internes que responen el qüestionari.

Taula 28. Percepció dels beneficis del programa físico-esportiu en el centre penitenciari

La pràctica esportiva dins del centre contribueix a...	Mitjana	
Fomenta hàbits saludables	4,7	
Ajuda a la rehabilitació	4,7	
Útil com activitat per passar el temps	4,6	
Millora el clima social	4,5	
Afavoreix canvis en la conducta individual	4,5	
Contribueix al control i l'ordre penitenciari	4,3	
Facilita la reinserció	4,2	
Evita la reincidència delictiva	3,6	
Respostes en blanc	12	11,5 %
Dones que contesten	92	88,5 %

En quan a la voluntat de seguir practicant una vegada surtin del centre penitenciari i gaudeixin de la seva llibertat, la majoria d'elles es planteja seguir practicant activitat físico-esportiva (70,2%), mentre que un 4,8% afirma que no en farà. En aquest percentatge hi podem afegir aquelles respostes que no ho tenen clar (15,4%).

Taula 29. Intenció de realitzar activitats físico-esportives en sortir del centre penitenciari

Intenció per practicar activitats físico-esportives en sortir en llibertat	Respostes	%
Si	73	70,2
No	5	4,8
Potser	16	15,4
No contesta	10	9,6
Total	104	100,0
Respostes en blanc	10	9,6 %
Dones que contesten	94	90,4 %

6.1.2 Part 2. Diferències entre els hàbits esportius de les dones abans d'entrar i un cop a dins del centre

Malgrat l'objectiu 1 de la recerca era fer una descripció dels hàbits esportius de les dones abans d'entrar al centre penitenciari i un cop estan dins del mateix

privades de llibertat, s'ha considerat interessant relacionar algunes de les variables d'estudi emprades per definir els perfils per constatar si existeixen diferències significatives entre els perfils esportius previs a l'ingrés penitenciari i els perfil esportius un cop dins del centre.

A continuació es descriuen les hipòtesis plantejades i el resultats de les proves d'hipòtesi aplicades per afirmar-les o refutar-les en cada cas.

6.1.2.1 Les dones que practiquen esport abans d'entrar al centre penitenciari ho continuen fent un cop a dins.

Taula 30. Pràctica abans i durant ingrés en el centre penitenciari

Pràctica activitat física/esport	Abans %	Dins %
Sí	79,8%	80,8
No	20,2%	17,3
NC	0,0%	1,9
	100,0%	100,00

La prova d'hipòtesi aplicada, en aquest cas una prova Chi quadrat donat que són variables qualitatives, ens indica que no hi ha diferències significatives en la relació entre aquestes variables (practicava esport, si/no i participa en programes esportius, si/no dins del centre). ($\chi^2=0.05$; $p=0.81$). Per tant es confirma la hipòtesi plantejada.

6.1.2.2 La pràctica esportiva continua amb la mateixa freqüència un cop les dones ingressen al centre penitenciari.

Taula 31. Freqüència de pràctica abans i durat ingrés en el centre penitenciari

Freqüència pràctica	Abans (%)	Després (%)
Mai	15,4%	17,3
Mínim una vegada a l'any	3,8%	1,0
Mínim una vegada al mes	12,5%	8,7
Mínim una vegada a la setmana	35,6%	30,8
Cada dia	32,7%	33,7
Total	100,0%	100,0

La prova d'hipòtesi aplicada, en aquest cas una prova Chi quadrat donat que són variables qualitatives, ens indica que hi ha diferències significatives en la

relació entre aquesta variable abans d'entrar i un cop dins del centre ($\chi^2=50.5$; $p<0.01$). Per tant, no es confirma la hipòtesi plantejada i queda rebutjada.

6.1.2.3 L'interès per la pràctica esportiva mostra diferències un cop ingressen en el centre penitenciari.

S'han comparat les puntuacions que atorguen a l'interès per la pràctica abans d'ingressar al centre (mitjana=7.9 punts, desviació estàndard=2.9) amb les puntuacions atorgades a l'interès un cop estan privades de llibertat (mitjana=7 punts, desviació estàndard=3.1). S'ha aplicat una prova no paramètrica de Wilcoxon no mostrant diferències significatives abans i després. ($W=1036$ $p=0.81$), per tant la hipòtesi queda rebutjada.

6.1.2.4 L'interès per la pràctica dins del centre penitenciari varia en funció de la situació penal (preventiva o penada).

Les dones amb una situació penal de preventives tenen més interès (mitjana=9.31 punts, desviació estàndard=2.09) que les dones que ja estan jutjades (mitjana=7.15 punts, desviació estàndard=3.36).

S'han comparat les puntuacions que atorguen a l'interès per la pràctica en funció de la situació penal a partir d'una prova de contrast d'hipòtesis no paramètrica per a mostres independents, concretament el test de U de Mann-Whitney, mostrant un valor de $p<0.05$ i per tant confirmant la hipòtesi formulada.

6.1.3 Part 3. Resum principals resultats objectiu 1

6.1.3.1 Perfil esportiu de les dones abans d'entrar al centre penitenciari

A continuació es descriu el perfil esportiu de les dones abans d'entrar al centre penitenciari i a partir de les variables emprades per conceptualitzar-lo: pràctica esportiva, interès per la pràctica, freqüència de pràctica, modalitats practicades, anys que ha fet pràctica, franja d'edat que ha practicat, amb qui fan la pràctica, on fan la pràctica, motius per practicar, motius per abandonar la pràctica, beneficis de practicar:

- La majoria practicaven activitat física i/o esport abans d'ingressar al centre penitenciari (79,8%).
- L'interès envers la pràctica se situa, en una escala de l'1 al 10, en una mitjana 7,9.
- Prop d'un 70% fan algun tipus de pràctica esportiva de forma regular (mínim un cop per setmana el 35,6% i el 32,7% ho fa diàriament).
- Les modalitats esportives practicades són molt variades si bé n'hi ha quatre que predominen respecte la resta: fitness, córrer, caminar i natació.
- El 32% ha fet algun tipus de pràctica esportiva durant més de deu anys.
- La franja d'edat en la que més han fet la pràctica és a partir del 20 anys (52,8%) i en l'etapa escolar primària (48,3%).
- La pràctica esportiva la feien amb amics (38,2%) i de forma individual (30,8). La resta d'opcions (en parella, en família i amb desconeguts) tenen percentatges de respostes similars propers al 10%.
- En relació al lloc on feien les pràctiques, les instal·lacions esportives, són les que tenen un percentatge major de respostes (27,6%). La resta d'opcions (espai urbà, medi natural, a casa, en un club) tenen percentatges de respostes similars i propers al 15%.
- Els principals motius pels que practiquen són: perquè els agrada l'esport, per mantenir i/o millorar la salut, per mantenir la línia i millorar la imatge i per fer exercici.
- Els principals motius pels quals abandonen la pràctica esportiva són els problemes de salut i la falta de temps. Sorpren que moltes han fet servir el concepte d'altres motius no especificats.
- Els aspectes que més han destacat que els agraden del fet de fer activitat física són poder desconnectar, desestressar-se, evadir-se i en

segon lloc el fet de sentir-se bé física i mentalment després de fer la pràctica.

- Els aspectes que no els agradaven de la pràctica esportiva són la transformació que pateix el cos, les agulletes, les lesions i el cansament.

6.1.3.2 Perfil esportiu dins del centre penitenciari

A continuació es descriu el perfil esportiu de les dones un cop dins del centre penitenciari i a partir de les variables emprades per conceptualitzar-lo: interès per la pràctica, coneixement de l'oferta del centre, participació en programes esportius, tipus de programa esportius, possibilitat d'escollir programes, possibilitat de fer propostes esportives, motius per participar en els programes, motius per abandonar els programes, moment de pràctica, freqüència de pràctica, preferències de pràctica, satisfacció amb els programes, importància dels diferents elements d'un programa, el paper de la pràctica esportiva dins del centre penitenciari, motius d'abandonament dels programes esportius, motius de l'abandonament, programa esportiu ideal, intenció de tornar a practicar.

- L'interès envers la pràctica dins del centre se situa, en una escala de l'1 al 10 en una mitjana 7.
- La majoria coneix l'oferta d'activitats físico-esportives del centre penitenciari (76,9%).
- La majoria ha participat alguna vegada en algun dels programes d'activitats físico-esportives que s'ofereixen al centre (80,8%).
- El programes esportius en els que més han participat són: el gimnàs, *spinning* i activitats dirigides.
- Un 67,3% respon que ha pogut escollir d'entre diferents opcions de programes mentre que un 25% respon que no ho ha pogut fer. En la mateixa línia el 62,5% respon que poden fer propostes d'activitats versus un 26% que considera que no pot fer-ho.

- Els tres principals motius de participació en els programes esportius són: perquè els agrada l'esport, per mantenir i/o millorar la salut i per diversió i passar el temps.
- Els principals motius per abandonar la pràctica esportiva són: altres motius (sense especificar) problemes de salut, cansament del treball o els estudis i la mandra.
- Prefereixen fer la pràctica esportiva en els seu temps lliure (45,2%) i en l'horari establert pel centre (33,7%).
- Un 33,7% diuen que fan pràctica esportiva diàriament i un altre 30,8% ho fan un mínim d'un cop per setmana. L'altre 30% no practica mai o ho fa amb molt poca freqüència (un cop al mes, un cop a l'any).
- Les dues opcions de pràctica més escollides són poder fer una pràctica dirigida, col·lectiva o en grup (36%) o bé fer-ho de forma individual però dirigida també per un tècnic esportiu (33%).
- La mitjana de la satisfacció general amb els programes esportius ens els que han participat se situa en un 4.01. La dimensió més ben valorada és la dels tècnics (4,67) i la menys valorada la de l'espai de pràctica i els horaris (3,47 i 3,54 de mitjana respectivament).
- La dimensió dels programes esportius a la que atorguen més importància és la dels tècnics (4,6) en canvi la companyia obté una mitjana inferior al quatre (3,9).
- Reconeixen els diferents beneficis de la pràctica esportiva dins del centre penitenciari, d'entre tots, els que obtenen majors puntuacions (sobre un màxim de 5) són: fomenta els hàbits saludables (4,7 punts), ajuda a la rehabilitació (4,6 punts) i és útil com a activitat per passar el temps (4,6 punts).
- De les que participen en programes esportius ha un percentatge elevat de dones (54,8%) que afirma que no els ha abandonat una vegada iniciat i un 31,7% que afirma que sí.

- Els principals motius que les porten a abandonar els programes són, la salut, el solapament amb d'altres activitats i la falta de temps, entre d'altres.
- De totes les propostes de millora les que més es repeteixen tenen a veure amb l'increment de les franges horàries, la varietat d'activitats i la possibilitat de practicar a l'aire lliure.
- La majoria (70,2%) afirmen que creuen que faran pràctica esportiva d'activitats després del seu pas pel centre penitenciari.

6.1.3.3 Diferències en relació a la pràctica esportiva abans d'entrar i un cop a dins del centre

- Les dones que practiquen esport abans d'entrar al centre penitenciari ho continuen fent un cop a dins.
- La freqüència de pràctica esportiva un cop les dones ingressen al centre varia.
- L'interès per la pràctica esportiva sembla que no varia de forma significativa un cop ingressen al centre penitenciari
- La situació penal de les dones influeix en el seu interès per la pràctica esportiva. Les dones amb una situació penal de preventives tenen més interès que les dones que ja estan jutjades.

6.2 Resultats en relació a l'objectiu 2

El segon objectiu del projecte té la intenció de detectar els interessos envers l'activitat física i l'esport de les dones privades de llibertat en els centres penitenciaris de Catalunya. Per tal de donar resposta en aquest plantejament, s'ha treballat a partir de l'anàlisi temàtic de les dades del grups focals s'han identificat cinc temes rellevants. Els temes identificats han estat els següents: trajectòria personal esportiva, motiu de pràctica i no pràctica al Centre Penitenciari, el paper del personal tècnic esportiu, dificultats i barreres per fer activitat física i esport i per últim, les necessitats i interessos de les dones a les que es dirigeixen els actuals programes d'activitat física.

6.2.1 Trajectòria personal esportiva

Un dels aspectes rellevants en el present estudi va ser analitzar la trajectòria esportiva personal de les internes al llarg de la seva vida. A partir dels testimonis de les internes vam poder identificar que dintre dels centres penitenciaris existeix una gran diversitat de perfils de trajectòria esportiva. Per exemple, en el cas d'algunes internes la seva infantesa havia anat molt lligada a l'esport i amb una pràctica esportiva regular, però degut a la dedicació a les tasques de cura de persones de la família havien hagut de deixar la pràctica esportiva. A continuació podem veure com ho expressa l'Elsa:

“Yo de pequeña sí que hacía deporte, jugaba al fútbol, al básquet y al voleibol. De pequeña sí que he practicado mucho deporte y todavía se me nota algo. Y luego por circunstancias, porque tengo a mi madre mayor pues no me podía permitir tampoco el lujo de hacer deporte, sinceramente. Yo soy la que llevo mi casa. Andar sí que ando, yo soy una persona que para subir la cuesta no cojo el autobús, yo llego antes andando, eso sí que lo hago”.
(Elsa, Mas Enric)

Altres participants també expressen la influència de les càrregues familiar en la seva pràctica d'activitat física i ho expressen de la següent manera:

“Pues yo antes andaba mucho, pero mi marido se puso muy enfermo...al final murió hace un año y pico y ya no he vuelto a hacer nada. A veces andamos un poco y ya está”. (Miriam, Mas Enric)

Altres aspectes rellevants sobre la trajectòria esportiva de les dones és la seva vinculació amb activitats fisicoesportives tradicionalment més associades al gènere femení com serien les danses i activitats dirigides amb suport musical.

“Antes de entrar también estuve ... quizás te estoy hablando yo... tenía 27 años. De los 27 a los 30 iba a aeróbic. Pues eso, he hecho 3 años de aeróbic. Luego me

apunté a un gimnasio y fíjate si era tonta que pagaba y no iba”. (Lia, Dones de Barcelona)

En aquest sentit, també cal destacar els motius pels que al llarg de la seva trajectòria esportiva realitzaven un tipus de pràctica o un altra. En aquest sentit els dos aspectes que més han destacat les dones han estat la influència de les amistats i utilitzar l'esport per mantenir la línia o motius estètics.

“Yo practicaba ballet clásico. Lo dejé por mis amigos, por salir de fiesta. Luego empecé con musculación por estar guapa y publicarlo en Instagram”. (Teresa, Brians)

En relació a l'espai on les dones realitzaven activitat física fora del centre penitenciari destaca l'espai públic. Cecilia destaca el baix cost de fer activitat física i utilitzar la bicicleta com a transport:

“Siempre me movía en la bici porque era más económico y gastaba calorías”. (Cecilia, Brians)

Marisa, també feia esport al carrer de forma regular i el seu limitant per no fer-ne més era la feina:

“Siempre he hecho deporte, en la calle dos o tres veces a la semana, porque no tenía tiempo por el trabajo”. (Marisa, Brians)

Per últim, algunes internes destaquen com l'esport ha estat un dels pilars importants en la seva vida per tal de superar les seves addiccions. Aquest és l'exemple de la Nadia:

“Yo siempre he estado muy vinculada al deporte y era muy deportista, pero me metí en el mundo equivocado y dejé el deporte por culpa de la droga y ahora ya llevo dos años sin consumir y haciendo deporte. Y no fumo”. (Nadia, Mas Enric)

6.2.2 Motius de pràctica i no pràctica esportiva en el centre penitenciari

De les dones participants a l'estudi mencionen diferents motius de pràctica i de no pràctica en el centre penitenciari. Un dels motius de pràctica esportiva que les dones internes mencionen és per desconnectar de les rutines del centre, per evadir-se del temps de condemna que tenen, o del temps d'espera per rebre la condemna.

Una de les internes menciona:

“Estar aquí dentro y pensar en lo que tienes fuera. Se te añade lo que tienes aquí dentro y pensar en los conflictos que tienes aquí, entre las compañeras, con los conflictos y las cosas que pasan fuera que estás aquí encerrada ... Y piensas, ..., que estás aquí encerrada y no puedes hacer nada, y se te junta lo de aquí dentro con lo de allí fuera. Entonces... (si fas esport) no piensas tanto en lo de fuera. No piensas tanto en lo del exterior, los problemas que pueda haber, de familia o de cualquier cosa que tengas fuera”. (Ángela, Dones Barcelona)

Altres participants ho expressen com una eina per a desfogar-se:

“Yo creo que es una forma de descargar todo este estrés que llevamos encima...Internes: Ui sí! (Karen, Dones de Barcelona).

“Llegas al Centro Penitenciario y ves en el deporte una manera de desahogarte, quitar tensiones, es una vía de escape. Yo conocí el yoga dentro de la prisión” (Tânia, Brians).

“Aquí lo estoy haciendo cada día el motivo es que me desestresa demasiado y no pienso tanto”. (Marisa, Brians)

Per algunes internes, arribar al centre penitenciari ha suposat descobrir l'esport o descobrir algunes modalitats esportives, tal i com hem pogut observar en

l'argumentació anterior. Una altra interna ho descriu com un element positiu i que una vegada surti del centre s'emportarà l'aprenentatge de l'esport a l'exterior:

“El verano pasado jugábamos mucho al voleibol y a veces hacíamos campeonatos. Era muy divertido. Yo nunca había jugado a voleibol y aprendí aquí. La verdad es que me lo llevo para fuera”. (Sònia, Dones de Barcelona)

En aquest sentit, algunes de les internes consideren que fer esport les ajuda a superar malalties com és la depressió. Així ens ho expliquen les següents internes:

“Porque lo necesito psicológicamente. Sino tendría una depresión que me quedo sentada en un banco y mirando para allí...como estaba en Brians. Y he venido aquí y el deporte me está ayudando”. (Nadia, Mas Enric).

“Sí, psicológicamente nos va muy bien. Si no estás todo el día pensando. Sino la mitad acabarían idas de la cabeza, porque en la calle los problemas quieras o no quieras te despejas. Pero estás aquí dentro y te sientes impotente”. (Elsa, Mas Enric)

Altres motius per practicar esport dins el centre penitenciari, segueixen els estereotips de gènere utilitzant l'esport com una eina per mantenir la línia o motius estètics. Així ens ho explica les següents participants:

“Pues yo principalmente para estar guapa. Y segunda razón, porque me gusta picarme con la de al lado (menciona a una compañera suya).” (Silvia, Mas Enric).

“Y aquí es que si no vas un poco al gimnasio se te acaba poniendo una forma de patata ... (Sònia, Dones Barcelona).

Internes. (riu)

Investigadora. ¿Por forma de patata, te refieres a tu físico?

Silvia: Sí, el cuerpo se te va a la mierda, porque no caminas nada, estás siempre en los mismos sitios. Fuera, caminas de un lado para el otro. Quieras que no ya es un ejercicio.” (Sònia, Dones Barcelona)

Algunes, a més de la vinculació de l'esport amb la millora de l'aspecte físic, mencionen l'esport com una ajuda per a superar les seves addiccions (drogues i tabac). Aquest és l'exemple de la Silvia:

“A mí me engancha. Me engancha totalmente. Por el físico y porque estas mucho mejor. Yo soy fumadora y cuando hay una temporada que no hago deporte, lo noto muchísimo”. (Silvia, Mas Enric)

O bé, han substituït el consum de substàncies per l'esport:

“Yo he sustituido la droga por el deporte. Yo he estado 24 años consumiendo”. (Nadia, Mas Enric)

Per una altra banda, un aspecte important que mencionen les internes que practiquen esport i, que és un element motivador per realitzar l'activitat esportiva, és la capacitat de generar un grup consolidat i pertinença en aquest. El grup aconseguirà estirar a aquelles internes que tinguin un mal dia o una mala època.

“Yo estaba depresiva. Sí, yo quiero daros las gracias a Mireia y a Adela porque yo entré muy mal y me han ayudado mucho. Porque me tiran de las orejas para salir a hacer deporte y gracias a ellas pues estoy mejor.” (Mireia, Mas Enric)

Fins i tot, el sentiment de grup és important doncs fa que es generi un ambient distès durant la seva pràctica, aspecte que es denota en la següent cita:

“La Adela nos anima a todas a hacer deporte. Lo de correr delante de los mossos también cuenta como deporte?” (Erica, Mas Enric)

Els motius de no pràctica es poden agrupar en dos elements: la falta d'interès personal per qualsevol tipus d'activitat, donada la seva inestabilitat emocional i/o psicològica, o bé per la falta de motivació per les activitats i/o dinàmiques proposades pel centre o tècnics esportius.

Les internes ens ho expliquen de la següent forma:

“Y ahora me gusta hacer spinning, pero me cuesta, me cuesta, me disperso mucho por el tema de haber consumido tanto pues estoy en tratamiento psiquiátrico y me cuesta. Pero ella va allí animándome (Adela), pero me despisto.” (Nadia, Mas Enric)

“Ahora no practico deporte. Estoy desestabilizada. Sé que me ayuda el deporte, pero ahora estoy agobiada y desesperada, ¿por qué voy a hacerlo?, no encuentro motivo, falta de ganas”. (Tània, Brians)

6.2.3 El paper del personal tècnic esportiu

El paper del personal tècnic esportiu és un aspecte clau pel desenvolupament del programa d'activitat física en els centres penitenciaris. Com a agent especialitzat en la pràctica esportiva ha de saber arribar a les participants per motivar-les a fer la pràctica esportiva, així com també proposar un seguit d'activitats adequades als perfils de les dones, però que també s'adaptin als seus gustos i interessos.

En cada un dels centres penitenciaris han coincidit amb les característiques que ha de tenir el personal tècnic esportiu. L'Estefania ho descriu com a una persona amb moltes qualitats i habilitats socials, així com també amb la capacitat de motivar:

“Una persona activa, simpática, que te motive. Que haga cosas diferentes, nuevas. Que supiera hacer varias cosas. Que proponga varias cosas. Que no solo se enfoque en las pesas. Creativo y con mucha paciencia” (Estefania, Brians)

També coincideixen amb la necessitat que ha de ser una persona que les entengui, que sigui propera a les seves vivències que tenen les dones:

“Que se vuelque en su trabajo y que, a parte, que nos sepa entender. Ten en cuenta que es un sitio donde debes entender a las personas. Y si algún día no tenemos un día bueno, ella habla contigo, que yo también lo tuve y ella habló conmigo, como una más. Es una más. eso ayuda mucho en un trabajo. Entender.” (Sara, Dones Barcelona)

6.2.4 Dificultats i barreres per fer activitat física i esport (estructurals)

Les principals dificultats i barreres que han mencionat les dones per fer activitat física i esport dintre dels centres penitenciaris han estat els horaris, instal·lacions i material disponible, la tipologia d'activitats i el ritme d'aquestes, la importància del personal tècnic, incompatibilitat de l'esport i la feina i la valoració de l'esport dintre del CP.

6.2.4.1 Horaris, instal·lacions i material

Una de les barreres per a que més dones practiquin esport són els horaris de les activitats esportives tal com podem veure en la següent citació:

“Entonces, quería cambiar las horas porque decían que si te las cambiabas podías hacer otra actividad. Por ejemplo, creo que de 15:15h a 17:30h hacían zumba, pero las actividades no me lo permiten. Entonces, le pregunté a mi tutor si podría en alguna hora extra (porque aquí no tienes tiempo, porque a las 19:30h ya estás cenando) y le dije que

si no podríamos cenar un poco más tarde y que te dejen una hora libre para que pudiéramos ir todas ya que a esa hora acaban los trabajos y nos dijeron que no. Aquí llevo pocos meses. Llevo tres meses y estoy esperando a que esté mejor organizada para ver qué hora es la que me conviene ir. Porque los fines también puedes ir, lo que pasa es que los fin de es el único día que comunicamos (contacte amb les famílies) y hombre, si te vienen a ver a la hora que hay gimnasio porque no lo tenemos disponible todo el día, pues o te vas a comunicar te vas a hacer deporte. O sea que es un poco reducido. No lo tienes a tu disposición cada vez que quieres”.(Montse, Dones de Barcelona)

Un altra barrera identificada són les instal·lacions disponibles per a la pràctica d'AF i esport, molt centrades en la musculació i amb poca diversitat.

“Las actividades las hacemos en el patio. Y otros en el gimnasio, solo puede salir una persona. Lo que tú quieras ir hacer allí puedes ir a la hora que tenemos reservada. Fuera solo puedes hacer *crossfit* o pesas”.
(Teresa, Brians)

En el cas del centre de Dones de Barcelona es posa de manifest el limitat espai del que disposen del gimnàs per a poder fer pràctica esportiva. Tal i com ens indiquen diverses internes:

“Interna. Sí, pero es que el espacio del gimnasio también es muy pequeño ...

A. Sí, es muy limitado.

M1. El gimnasio tiene acceso directo aquí al patio, podrían dejarnos hacer el circuito aquí, y tu aquí no puedes hacer el circuito. Es un rollo”. (Sara, Dones de Barcelona)

Les internes també destaquen que el material del qual disposen per fer esport és molt limitat i fins i tot en aquells centres penitenciaris en que també hi ha mòduls d'homes, les internes tenen la percepció que elles disposen de menys material que els seus homòlegs. Andrea ho exemplifica de la següent manera:

“Hay una bicicleta, no hay pesas. Lo que yo tampoco entiendo...Aquí (en el módulo) sólo hay una bicicleta y te vas al módulo de hombres y tienen todo y este es el mismo gimnasio. Y ellos tienen pesas y tienen de todo”. (Andrea, Mas Enric)

6.2.4.2 Tipologia d'activitats (ritme i varietat)

Una de les limitacions per a que més dones realitzin pràctica esportiva o no l'abandonin és la manca de diversitat en la oferta esportiva que reben. Així ho destaquen les següents internes:

“Las rutinas son las mismas, y por eso las chicas no quieren ir al gimnasio. Si siempre es lo mismo. Quieres actividades que evoluciones, que no sea siempre lo mismo. Salir de la rutina de siempre”. (Maria, Brians)

“Yo hacía mucho deporte fuera. Jugaba al fútbol-sala hasta que entré. Entonces, cuando yo entré aquí fui a deporte, pero vi que la hora que tenía yo de 9 a 10:30h solo se hacía cycling. Cycling me gusta, pero toda la semana ..., no. Dejé de ir porque no me gustaban las clases”. (Soraya, Dones Barcelona)

També hi ha dones que senten que l'oferta d'activitats és limitada i no s'adapta a les seves necessitats. Tot i que mostren interès i predisposició per l'activitat física, senten que no poden seguir el ritme de les activitats proposades. Les internes ens ho expliquen de la següent forma:

“Entonces aquí estuve una temporada que iba al polideportivo, pero luego lo dejaba porque no llegaba al

mismo ritmo que ellas. Pero el deporte en sí me gusta. A veces iba a ver a mis sobrinos mayores en bicicleta y caminar me gusta mucho”. (Erica, Mas Enric)

“Caminar me gustaba mucho. A mi hacer aquí spinning o esas cosas... Yo hacía bicicleta de paseo, no de carreras y me agota. A mí el deporte en general me agota muchísimo. Lo único que no me ha cansado en la vida es andar. Andar me encanta, empecé a un ritmo muy flojo y voy subiendo y subiendo y nos hacíamos 7km en una hora y a veces menos. Porque íbamos muy deprisa, más bien a paso ligero y eso no me cansaba nada. Ahora el deporte en sí como hacen ellas, yo las alabo, pero yo no tengo esa energía. No sé si será porque he fumado muchísimo, no sé, me agota. No soy capaz”. (Miriam, Mas Enric)

6.2.4.3 La importància del personal tècnic

El personal tècnic és un element molt important per a que les dones realitzin pràctica d'esport al centre. Moltes de les internes destaquen la importància que les activitats siguin dirigides per un/a professional de l'activitat física i l'esport. Especialment per tal que les puguin guiar i ajudar durant l'activitat. El testimoni de la Mireia, ens ajuda a veure aquesta importància i com el fet que no hi hagi un tècnic/a fa que no es plantegi fer activitat física:

“Sí, claro. Pero, por ejemplo, quieres ir a segunda hora a musculación y no tienes a nadie que te guíe pues te puedes hacer daño. Evidentemente”. (Mireia, Mas Enric)

Un altre aspecte que també destaquen algunes internes és el fet que no poden seguir el ritme del personal tècnic i de la majoria d'internes que van a les franges d'esport i que per tant acaben abandonant. L'Erica ho exposa de la següent manera:

“No iba a deporte, porque la técnica de deportes es muy...bueno yo no puedo seguir el ritmo porque es muy

dura. Me gusta mucho el deporte, pero no sé...” (Erica, Mas Enric)

En alguns casos, també hi ha dones que en no tenir propostes concretes per part del personal tècnic decideixen no practicar esport. Lorena ho exemplifica de la següent manera:

“No nos ofrecen nada en concreto, lo que nosotras podamos decidir”. (Lorena, Brians)

6.2.4.4 Incompatibilitat de l'esport i la feina

Una de les barreres més recurrents perquè les dones puguin fer esport dintre del centre penitenciari és la incompatibilitat amb els horaris de feina. Tot i que en el centre hi ha programa d'activitat física i hi ha diverses franges horàries, aquestes no estan adaptades per a les dones que treballen dintre del centre, tal i com denoten les següents cites:

“Yo aquí no hago deporte, pero en la calle sí que iba mucho en bicicleta y andaba muchísimo. Andaba 7 u 8 km, eso sí lo tenía. Andar me gustaba muchísimo. Y el único deporte que me gusta es hacer pesas, pero aquí como por trabajo no tengo tiempo, solo tengo los martes por la tarde que no trabajo, pues no se puede. Y entonces ya no hago nada aquí”. (Miriam, Mas Enric)

“He hecho deporte, pero ahora no hago deporte. Sí que hice el baile, pero no hago deporte porque tengo varios trabajos y entonces ya no me da tiempo. Hago otro tipo de actividades”. (Marisa, Dones Barcelona)

A més, aquesta incompatibilitat també fa que algunes dones decideixen deixar de fer esport per poder dedicar temps a altres aspectes com la feina o altres activitats.

“El año pasado hacían dos días a la semana, pero mucha gente hacía eso, pero dejaron de ir porque la prioridad era otra”. (Blanca, Dones Barcelona)

6.2.4.5 Valoració de l'activitat física en el centre penitenciari

Una altra barrera identificada ha estat la valoració que es pugui donar des del centre penitenciari i des dels professionals del centre als programes d'esport. Algunes dones van destacar que el fet de participar en esport tenia menys pes en les activitats realitzades al centre. Aquesta menor importància en l'esport, fa que moltes dones prioritzin altres activitats, tal i com ens indica la següent cita:

“No ponen como prioridad que hagas deporte ya que la actividad que menos cuenta para la actitud es el deporte, y es el que más gente quiere hacer y es el que menos valoran. Te cuenta más una actividad que haces si vas con los tutores de aquí que si haces deporte, pero debería ser al revés. Valoran más si vas a habilidades sociales, que significa para ver si eres más asertiva, para ser mejor persona, para llevar mejor las conductas agresivas..., que si haces deporte. Y entonces, claro, nosotros necesitamos las actividades que tengan más peso porque a la hora del trimestre nos dan una letra”. (Marisa, Dones de Barcelona)

6.2.5 Necessitats i interessos de les dones a les que es dirigeixen els actuals programes d'activitat física

En quant a les necessitats i interessos que demostren les dones cap al programa d'activitat física varia segons el perfil esportiu de cada una d'elles. Tot i així, cada una d'elles té molt clar que li agrada quan fa activitat física, i fins i tot el que necessita. Per contra, aquelles que no fan activitat física no tenen un discurs o idea clara del que voldrien fer o el que necessitarien.

Si ens centrem en aquelles dones que sí fan activitat física i en les seves necessitats, veiem la incompatibilitat horària les perjudica per poder fer més esport. Així, elles mateixes proposen una possible solució:

“Y los domingos. Porque los domingos no hacemos nada. Los domingos no tenemos ninguna actividad”. (Carmen, Dones de Barcelona)

“A mí me gustaría que no solo hubiera las clases por la mañana, sino que hubiera más. Más horarios para la gente que no puede ir”. (Mireia, Mas Enric)

Quan se'ls demana per el tipus d'activitat que voldrien fer amb més freqüència o bé que incorporessin al llistat d'activitats, la majoria proposen activitats dirigides de la vessant coreogràfica:

“Investigador/a: ¿qué tipo de cosas añadirías?

Sandra: Aerobic.

Alicia: Yo el zumba y aeróbic. Las clases de zumba, una chica o un chico.

Carla. Zumba.

Luisa. Aquí les gusta mucho bailar.

Gemma. Bailar.”

(Diverses dones, Dones de Barcelona)

Altres dones no es centren amb els balls, sinó amb activitats gimnàstiques. Aquest és el l'exemple de la Mireia de Mas Enric:

“Yo creo que, si hubiera gimnasias más suaves, muchas de nosotras para las que no tenemos tanto fondo, lo haríamos. Bueno, yo creo que yo lo haría. Más tranquilo, para las que nos hemos hecho deporte nunca.” (Mireia, Mas Enric)

Altres internes proposen un canvi d'espai per augmentar la motivació i canviar de l'espai de pràctica. Així doncs, proposen sortir del mòdul per anar a caminar per l'exterior del centre, com, per exemple, per preparar una cursa:

“Estamos aburridas del espacio que vivimos aquí dentro y no salimos de aquí para nada. Un ejemplo tenemos el monitor responsable con nosotras haz una lista, firma por los directores salimos a correr o caminar aquí en la calle Mayor para hacer algo diferente”. (Elisabet, Brians)

6.3 Resultats en relació a l'objectiu 3

6.3.1 L'oferta de la pràctica esportiva per a dones en els centres penitenciaris

Per tal de procedir a l'anàlisi de l'oferta s'han emprat, tal i com s'ha esmentat en l'apartat metodològic referit a l'objectiu 3 d'aquest estudi, dues fonts d'informació diferents. D'una banda, han estat utilitzades dades quantitatives extretes del SIPC i, d'altra banda, dades qualitatives aportades pels tècnics i tècniques.

Aquest apartat per a l'abordatge de l'oferta es desplega en quatre subapartats que s'exposen a continuació:

6.3.1.1 Anàlisi de l'oferta i la demanda, des de l'1 de gener al 31 de desembre 2019 per part de les dones internes.

Des de l'1 de gener fins al 31 de desembre de 2019, un total de 1.368 dones han estat privades de llibertat en els diferents centres penitenciaris de Catalunya. Pel fet que l'estudi es focalitza en conèixer l'oferta de la pràctica esportiva per a dones, no centrarem l'atenció en els centres oberts de Girona, Lleida, ni Tarragona, en les quals hi han hagut 27, 18 i 24 dones respectivament, pel fet que en aquests centres no es realitza activitat físicoesportiva. Així doncs, la mostra a tenir present és de 1.299 dones. Val a dir que aquesta xifra no correspon exactament a 1.299 internes diferents, perquè es pot donar el cas d'interne que surtin en llibertat però ingressin de

nou per compliment d'una altra condemna, o bé, per exemple, que canviïn de centre penitenciari al llarg de l'any. Poden haver-hi diverses raons. Si es prescindís d'aquest volum d'interne, la mostra resultant estaria configurada per un total de 1.079 internes. Hi ha 289 dones privades de llibertat en aquesta situació. Sigui com sigui, pel cas que ens ocupa, ha semblat més pertinent, prendre com a indicador la xifra de 1.368, perquè s'ajusta d'una manera més fidedigna al objecte d'estudi. Una mateixa interna que en el transcurs de l'any 2019 està en dos o més centres penitenciaris pot comportar canvis significatius en la seva situació penitenciària. La pràctica esportiva, a l'igual que altres activitats, es pot veure alterada substancialment. És per això, que és necessari esbrinar que ha succeït amb una determinada interna en cada centre. Un cop aclarida aquesta qüestió, recordem que la finalitat d'aquesta part de l'estudi no és altre que determinar l'oferta d'activitat fisicoesportiva, és a dir, conèixer quin és el gruix de practicants esportives i quines són les activitats esportives que les internes porten a terme en els centres en els quals hi roman població penitenciària femenina, és a dir: Brians 1 (CPB1), Dones BCN (CPDB), Mas Enric (CPME), Ponent (CPPO) i Puig de les Basses (CPPB).

La propera taula indica el gruix de població per a cada centre i alhora assenjala el nombre d'interne que realitzen o no pràctica esportiva.

Les dades expressades en percentatges ens indiquen que un 64,8% del total d'interne no realitzen cap mena d'activitat esportiva enfront d'un 35,1% d'interne que si que en fan. És a dir, 1 de cada 3 internes ha realitzat pràctica esportiva en un centre penitenciari al llarg de l'any 2019. Els percentatges per centre es mostren a continuació:

Taula 32. Percentatge de dones practicants o no d'activitat física esportiva en centres penitenciaris durant any 2019

Centre penitenciari	% No	% SI
Brians 1	60,5	39,5
Dones Barcelona	75,3	24,7
Mas d'Enric	28,6	71,4
Ponent	71,8	28,2
Puig de les Basses	41,2	58,8

És destacable que en el cas de CP Dones BCN i CP Ponent, de cada 4 internes, una porta a terme pràctica esportiva, mentre que per damunt de la mitjana hi ha CP Puig de les Basses, on gairebé 3 de cada 5 realitzen activitats esportives, i CP Mas Enric, que és el centre en el qual hi ha més activitat física, on pràcticament la porten a terme 3 de cada 4 internes.

Les activitats esportives que les dones recloses poden dur a la pràctica, classificades per tipologia, són:

- Activitats col·lectives:

- Bàsquet
- Handbol
- Voleibol

- Activitats individuals:

- Esports de raqueta
- Atletisme
- Musculació
- Activitat aquàtica (CP Mas Enric i CP Puig de les Basses)

- Activitats dirigides:

- Aeròbic
- Yoga
- Condicionament físic i esportiu
- Jocs esportius

Ara bé, no tots els centres penitenciaris tenen una mateixa oferta esportiva. En cap cas hi ha un centre que desplegui les onze modalitats esportives previstes en el *Programa marc d'organització curricular* (2015). La propera taula visualitza les activitats disponibles per a cadascun dels cinc centres de dones.

Taula 33. Activitats esportives que s'ofereixen en cada centre penitenciari de dones

Activitats dirigides	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB
Bàsquet			X		X
Handbol			X		
Voleibol	X	X	X		X
Activitats individuals	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB
Raqueta			X		X
Atletisme			X		X
Musculació			X		X
Aquàtica			X		X
Activitats dirigides	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB
Aeròbic	X				X
loga	X		X		X
Cond. Físic	X	X	X	X	X
Jocs esport.		X	X		

Tot seguit es detalla quina és la situació de l'activitat fisicoesportiva en cadascun dels cinc centres penitenciaris. De cada establiment s'indica:

- a) La mostra amb el corresponent volum de practicants i no practicants.
- b) La tipologia d'activitats esportives triades per les internes.
- c) Dies de pràctica que una determinada interna ha realitzat al llarg de l'any.
- d) Dies de pràctica segons temps de compliment de condemna.
- e) Dies de pràctica segons temps de condemna.
- f) Periodicitat de la pràctica.

Ahora, i en darrer lloc, sembla escaient obtenir una visió global de la pràctica de l'activitat física realitzada pel conjunt de dones privades de llibertat sense distinció dels centres, atenent a uns mateixos criteris d'anàlisi.

6.3.1.2 CP Brians 1

a) Mostra configurada per 337 internes:

- 204 no pràctica (60,5%)
- 133 si pràctica (39,4%)

b) Les activitats esportives que realitzen les internes en aquest centre són:

- Col·lectives:
 - Voleibol (21)
- Dirigides:
 - Aeròbic (45)
 - Condicionament físic i esportiu (116)
 - loga (24).

Taula 34. Activitats esportives en el CPB1

1 pràctica		2 pràctiques		3 pràctiques		4 pràctiques	
V	2	V-A	0	V-A-CF	3		11
A	11	V-CF	3				
CF	78	V-I	0	V-A-I	1		
I	2	A-CF	11				
		A-I	2	A-CF-I	6		
		CF-I	3				
TOTAL	93		19		10		11

Llegendes emprades: V= Voleibol; A= Aeròbic; CF= Condicionament físic i esportiu; I= loga.

Destaca la importància de l'activitat dirigida de "Condicionament físic i esportiu". Es tracta d'una activitat força triada per les internes ja sigui com a única pràctica (78 de 93) o bé combinada amb una altra activitat (17 de 19) o fins i tots amb dues (9 de 10). També cobra importància la pràctica de "l'Aeròbic", com a pràctica principal (11 de 93), però sobretot com a activitat per combinar amb una altra (13 de 19) o amb dues (10 de 10). Tant la pràctica del "Voleibol" com la del "loga" són més residuals, són poc demandades com a una pràctica i fins i tot com activitat combinada amb una altra. Ambdues cobren força combinades entre 3 i 4 activitats.

Pel que fa al volum d'activitat, les internes escullen gairebé en un 70% realitzar una única modalitat esportiva.

c) Dies de pràctica:

Taula 35. Dies de practica esportiva dones internes en el CPB1

Dies	Núm. internes
0-30	68
30-60	35
60-90	11

Dies	Núm. internes
90-120	4
120-150	3
150-180	3
180-365	9

Més d'un 85% de les internes practicants d'activitat fisicoesportiva no han realitzat més de 60 dies de pràctica a l'any.

d) Dies de pràctica en relació al temps de compliment de condemna

Taula 36. Dies de pràctica en relació al temps de compliment de condemna dones internes en el CPB1

Temps compliment condemna	Núm. Internes	0-30	30-60	60-90	90-120	120-150	150-180	180-365	+365
1 any	34	22	11		1				
2 anys	43	19	12	2	1	2	3	4	0
3 anys	35	20	4	5	2	0	0	4	0
4 anys	8	2	6						
5 anys	6	1	1	2	1	0	0	1	0
+ 5 anys	7	4	1	2					

Un 84% des les internes practicants porten entre 1 i 3 anys de compliment de condemna. Entre les penades amb un temps inferior a l'any (34), només n'hi ha 1 que hagi realitzat entre 90 i 120 dies de pràctica esportiva, la resta no supera els dos mesos de pràctica. Les que porten dos i tres anys, ja augmenten la pràctica per damunt dels dos mesos, si bé hi ha un 70% de les internes que continuen amb una pràctica inferior als dos mesos.

e) Dies de pràctica en relació al temps de condemna

Taula 37. Dies de pràctica en relació al temps de condemna dones internes en el CPB1

Temps condemna (anys)	Núm. Internes	0-30	30-60	60-90	90-120	120-150	150-180	180-365	+365
Preventives	5	5							
1 any	7	3	4						
2 anys	8	3	5						
3 anys	7	3	3	1					
4 anys	12	6	5					1	
5 anys	9	4	2	2	1				
6 anys	9	4	3		1			1	
7 anys	44	20	9	5	1	1	3	5	
8 anys	9	6	1		1	1			
9 anys	3	2	1						
+10 anys	20	12	2	3		1		2	

Les internes preventives no superen el mes de pràctica anual. Un gruix força important d'internes (77%) no superen els dos mesos de pràctica, amb independència dels anys de condemna imposada. Ara bé, de les internes que tenen una condemna superior als tres anys, que són prop d'un 80% de les internes del centre, hi ha més d'un 21% que superen els 60 dies de pràctica esportiva.

f) Periodicitat de pràctica (dies de compliment de condemna/dies activitat)³

Taula 38. Periodicitat pràctica esportiva dones en el CPB1

Periodicitat	Núm. Internes
1 setmana	28
2 setmanes	24
3 setmanes	14
4 setmanes	15
1-2 mesos	22
2-3 mesos	3
3-6 mesos	16
6-12 mesos	4
+ 1 any	7

Només un 21% de les internes practicants realitzen l'activitat físicoesportiva en un temps inferior a una setmana, si es pren com a referència el temps de compliment de condemna. O sigui que només 2 de cada 10 internes practicants porten a terme una pràctica setmanal. Cal advertir que aquestes dades són hipotètiques, perquè es desconeix la distribució temporal del dies d'activitat de cada interna. Seguint amb una mateixa lògica, un 60% de les internes realitzen com a mínim una activitat de manera mensual, al mateix temps però, hi ha un 40% que porta a terme la pràctica amb una freqüència que oscil·la entre un cop al mes o més enllà d'un cop a l'any. Aquesta temporalitat tan dilatada evidencia la inexistència d'un mínim hàbit de pràctica esportiva.

³ És una dada subjectiva perquè no se sap dins de l'interval de condemna quan s'ha dut a terme la pràctica, però ha semblat oportú establir una periodicitat tenint en compte una hipotètica distribució regular de la pràctica al llarg del temps de compliment de condemna.

6.3.1.3 CP Dones Barcelona

a) Mostra 684 internes:

- 515 no pràctica (75,3%)
- 169 si pràctica (24,7%)

b) Les activitats esportives que realitzen les internes en aquest centre són:

- Col·lectives:
 - Voleibol (25)
- Dirigides:
 - Condicionament físic i esportiu (150)
 - Jocs Esportius (53)

Donat que algunes internes realitzen més d'una activitat esportiva, les dades ens indiquen que no són 228 (25+150+53) sinó un total de 169, tal i com es mostra en la propera taula:

Taula 39. Activitats esportives en el CPDB

	1 pràctica	2 pràctiques	3 pràctiques
Voleibol	1	V-CF 16	7
Cond. Físic	98	V-JE 0	
Jocs Esportius	18	CF-JE 29	
Total	117	45	7

Llegendes emprades: V= Voleibol; CF= Condicionament físic i esportiu; JE= jocs esportius

L'activitat més escollida per les internes és el "Condicionament físic i Esportiu", atès que és seleccionada per un 83,7% des les internes que fan una única pràctica i pel 100% de les que efectuen dues pràctiques i òbviament també pel 100% de les que practiquen les tres activitats que ofereix el centre.

Gairebé un 70% de les internes practicants porten a terme una única activitat, mentre que 1 de cada 4 practicants en realitzen dues. Només una mica més d'un 4% de les dones actives físicament, s'adhereixen a la pràctica de les tres activitats que disposen per fer exercici físic en el centre.

c) Dies de pràctica:

Taula 40. Dies de practica esportiva dones internes en el CPDB

Dies	Núm. Internes
0-30	81
30-60	36
60-90	19
90-120	9
120-150	7
150-180	3
180-365	13
+365	1

Gairebé un 70% de les dones practicants efectuen una pràctica inferior als dos mesos a l'any.

d) Dies de pràctica en relació al temps de compliment de condemna

Taula 41. Dies de pràctica en relació al temps de compliment de condemna dones internes en el CPDB

Temps compliment condemna	Núm. Internes	0-30	30-60	60-90	90-120	120-150	150-180	180-365	+365
1 any	98	53	24	10	4	3		4	
2 anys	53	22	11	7	1	4	1	6	1
3 anys	13	4	1	1	2	1	2	2	
4 anys	4	1	1		2				
5 anys	1							1	

De la totalitat d'interne amb hàbit d'activitat fisicoesportiva, un 47% no realitzen més de 30 dies de pràctica anual. Si atenem al temps de compliment de condemna, es pot veure que un 54% de les internes que porten menys d'un any de condemna no realitzen més de 30 dies de pràctica anuals. Aquest percentatge va reduint-se a l'incrementar els anys de condemna acumulats. Així doncs, amb menys de dos anys de condemna és d'un 41%, amb menys de 3, el percentatge és d'un 30%, i amb menys de 4 anys de condemna se situa en un 25% de les internes. Finalment, l'única practicant que hi ha complint menys de cinc anys, realitza entre sis mesos i un any de pràctica. Per tant, més anys de condemna significa augmentar el temps de practica esportiva.

D'altra banda, 1 de cada 5 dones que trien l'activitat física com activitat, amb independència dels anys de condemna, fan una pràctica que oscil·la entre els tres mesos i un any de pràctica.

e) Dies de pràctica en relació al temps de de condemna

Taula 42. Dies de pràctica en relació al temps de condemna dones internes en el CPDB

Temps condemna Anys	Núm. Internes	0-30	30-60	60-90	90-120	120-150	150-180	180-365	+365
Preventives	49	25	12	4	2	2	1	3	
1 any	29	17	9	3					
2 anys	8	6	1	1					
3 anys	7	4	1	2					
4 anys	16	10	6						
5 anys	11	2	1		2	3		2	1
6 anys	6	2				1		3	
7anys	33	10	6	7	2	2	2	4	
8 anys	2	1			1				
9 anys	4	2	1		1				
+10 anys	4	2		1				1	

Del total d'internes practicants, sense tenir en consideració el temps de condemna, un 47% realitza una pràctica inferior a un mes per any. El percentatge és idèntic a l'analitzat amb anterioritat, per la qual cosa, es pot afirmar que el temps de condemna imposada no influeix en la pràctica. El percentatge és però una mitjana i si s'analitza per anys, es detecta que les dones amb condemnes entre 5 i 7 anys presenten un percentatge menor de pràctiques inferiors a un mes de pràctica (18% per a 5 anys; i 33% per a 6 i 7 anys).

El percentatge de practicants amb temps entre 90 dies i un any també és idèntic al percentatge de practicants per temps de compliment (1 de cada 5 internes).

f) Periodicitat de pràctica (dies de compliment de condemna/dies activitat)

Taula 43. Periodicitat pràctica esportiva dones en el CPDB

Periodicitat	Núm. Internes
1 setmana	96
2 setmanes	35
3 setmanes	15
4 setmanes	9
1-2 mesos	8
2-3 mesos	2
3-6 mesos	2
6-12 mesos	0
+ 1 any	2

Més de la meitat d'internes amb hàbits esportius efectuen una pràctica esportiva un cop per setmana i un 77% de la mostra esportiva ho fan de manera quinzenal.

6.3.1.4 CP Mas d'Enric

a) Mostra 105 internes:

- 30 no pràctica (28,5%)
- 75 si pràctica (71,4%)

b) Les activitats esportives que realitzen les internes en aquest centre són:

- Col·lectives:
 - Bàsquet (5)
 - Handbol (18)
 - Voleibol (22)
- Individuals:
 - Aquàtiques (21)
 - Atletisme (46)
 - Raquetes (32)
 - Musculació (18)
- Dirigides:
 - Condició Física (38)
 - Yoga (37)
 - Jocs Esportius (18)

Donat que algunes internes realitzen més d'una activitat esportiva, les dades ens indiquen que no són 255 sinó un total de 75, tal i com es mostra en la propera taula:

Taula 44. Activitats esportives en el CPME

Núm. Pràctiques	
1	15
2	16
3	9
4	7
5	20
6	3
7	5
Total	75

Les activitats esportives de les internes que realitzen una única pràctica és la següent:

Taula 45. Modalitat activitat esportiva escollida per les dones practicants d'una única pràctica esportiva en el CPME

Modalitat activitat esportiva	
Handbol	1
Aquàtica	1
Atletisme	1
Raqueta	2
Musculació	2
Condicció Física	5
loga	3
Total	15

A destacar el percentatge d'interne que realitzen activitat fisicoesportiva en aquest centre. Gairebé arriben a ser 3 de cada 4 internes. Alhora el centre disposa d'un ampli ventall d'oferta esportiva, doncs hi ha la possibilitat de practicar 8 activitats diferents de les 11 possibles. Hi ha diversitat de pràctiques per tipologia (col·lectives, individuals i dirigides), la qual cosa permet a les internes una tria més acurada en funció dels seus interessos. L'ampli nombre de practicants i de modalitats es tradueix en què un 37% de les dones practicants participen entre 5 i 7 modalitats esportives diferents. Aquesta situació provoca que hi hagi una gran disparitat per part de les internes alhora de combinar les activitats esportives.

c) Dies de pràctica:

Taula 46. Dies de practica esportiva dones internes en el CPME

Dies	Núm.
0-30*	51
30-60	16
60-90	4

Dies	Núm.
90-120	2
120-150	2

Cal esmentar també que gairebé un 90% de les internes practicants no realitzen al llarg de l'any més de dos mesos de pràctica. Un 68%, és a dir, 2 de cada 3, no n'efectua més de 30 dies l'any.

d) Dies de pràctica en relació al temps de compliment de condemna

Taula 47. Dies de pràctica en relació al temps de compliment de condemna dones internes en el CPME

Temps compliment condemna	Núm. Internes	0-30	30-60	60-90	90-120	120-150	150-180	180-365	+365
1 any	51	41	7	1	1	1			
2 anys	15	4	7	2	1	1			
3 anys	7	3	3	1					
4 anys	2	2							
5 anys									
+ 5 anys									

Una pràctica inferior a 30 dies per any és seguida per un 66% de les dones practicants i gairebé en un 90% fan exercici físic per un temps menor de dos mesos. Si considerem el temps de compliment de condemna, les dues internes que hi ha (100%) amb 4 anys de compliment, realitzen una pràctica inferior a 30 dies per any. Les que porten fins a un any venen a continuació, doncs 4 de cada 5, tampoc superen els 30 dies de pràctica. Les internes amb dos i tres anys de compliment són les que fan un temps superior de pràctica. En aquest cas, la inferior a un mes, representa un 26% i 42% respectivament.

e) Dies de pràctica en relació al temps de de condemna

Taula 48. Dies de pràctica en relació al temps de condemna dones internes en el CPME

Anys condemna	Núm. Internes	0-30	30-60	60-90	90-120	120-150	150-180	180-365	+365
Preventives	14	11		1	1	1			
1 any	17	11	5	1					
2 anys	2	2							
3 anys	8	7	1						
4 anys	4	3	1						
5 anys	7	2	4	1					
6 anys	2	1	1						
7 anys	6	6							

Anys condemna	Núm. Internes	0-30	30-60	60-90	90-120	120-150	150-180	180-365	+365
8 anys	1	1							
9 anys	2	1		1					
10 i +anys	12	6	3	1	1	1			

El 68% de les internes practicants realitzen menys de 30 dies de pràctica a l'any. La totalitat de dones internes que han de complir 2, 7 i 8 anys no fan més de 30 dies a l'any. Igual volum de pràctica afecta a les que tenen condemna de fins a 3 anys i en el cas de les preventives és d'un 78%.

La pràctica doncs, malgrat donar el centre un ampli ventall, i ésser seguida per un gruix important d'internes del centre, és poc sostinguda. De fet, només un 5% realitzen una pràctica per un temps que oscil·la entre els 90 dies i un any.

f) Periodicitat de pràctica (dies de compliment de condemna/dies activitat)

Taula 49. Periodicitat pràctica esportiva dones en el CPME

Periodicitat	Núm. Internes
1 setmana	24
2 setmanes	19
3 setmanes	12
4 setmanes	6
1-2 mesos	8
2-3 mesos	2
3-6 mesos	3
6-12 mesos	1
+ 1 any	0

Gairebé 1 de cada 3 internes realitza una pràctica amb una periodicitat d'un cop a la setmana i un 57% de les internes la realitzen de manera quinzenal. Al voltant d'un 20% de les dones fan l'activitat en un període comprès entre més d'un mes i un any.

6.3.1.5 CP Ponent

a) Mostra 71 internes:

- 51 no pràctica (71,8%)
- 20 si pràctica (28,1%)

b) L'activitat esportiva que realitzen les internes en aquest centre és:

- Dirigides:
 - Condicionament Físic (20)

En aquest centre, no hi ha massa pràctica esportiva. Les dones que participen de l'activitat física ho fan en l'única activitat dirigida disponible a l'establiment penitenciari, que no és altre que el "Condicionament físic i esportiu".

c) Dies de pràctica:

Taula 50. Dies de pràctica esportiva dones internes en el CPPO

Dies	Núm.
0-30	13
30-60	5
60-90	2

Gairebé 2 de cada 3 internes no fan més de 30 dies de pràctica a l'any.

d) Dies de pràctica en relació al temps de compliment de condemna

Taula 51. Dies de pràctica en relació al temps de compliment de condemna en dones internes en el CPPO

Anys compliment condemna	Núm. Internes	0-30	30-60	60-90	90-120
1 any	8	5	2	1	0
2 anys	6	4	2	0	0
3 anys	2	2	0	0	0
4 anys	2	1	0	1	0
5 anys	0				
+ 5 anys	2	1	1		

En funció al temps de compliment de condemna, 2 de cada 3 internes que porten un any i dos de condemna, realitzen una pràctica inferior a 30 dies a l'any. La no superació de 30 dies de pràctica anual afecta al 100% de les porten fins a 3 anys, i un 50% des les que en porten fins a 4 anys i més de 5 anys.

e) Dies de pràctica en relació al temps de de condemna

Taula 52. Dies de pràctica en relació al temps de condemna dones internes en el CPPO

Anys condemna	Núm. Internes	0-30	30-60	60-90	90-120
Preventives	3	2	1		
1	2	1	1		
2	0				
3	0				
4	2	2			
5	3	3			
6	0				
7	5	2	2	1	
8	0				
9	0				
10	0				
11	1	1			
12	0				
13	1	1			
+13	3	1	2		

Pel que fa a considerar el temps de condemna, no s'observa diferències respecte a l'anterior anàlisi de les dades. Gairebé 2 de cada 3 internes no superen els 30 dies de pràctica. De la mostra de 20 internes, només n'hi ha 1 que situa la seva pràctica entre els 60 i 90 dies.

f) Periodicitat de pràctica (dies de compliment de condemna/dies activitat)

Taula 53. Periodicitat pràctica esportiva dones en el CPPO

Periodicitat	Núm. Internes
- 1 setmana	2
1-2 setmanes	5
2-3 setmanes	1
3-4 setmanes	1
1-2 mesos	6
2-3 mesos	1
3-6 mesos	3
6-12 mesos	0
+ 1 any	1

Més de la meitat de les practicants efectua l'exercici físic en una freqüència situada entre un cop al mes, fins a un cop a l'any (1 cas), la qual cosa denota el poc pes de les activitats esportives. De fet, només 10% exerciten amb una periodicitat inferior a la setmana.

6.3.1.6 CP Puig de les Basses

a) Mostra configurada per 102 internes:

- 42 no pràctica (41,1%)
- 60 si pràctica (58,8%)

b) Les activitats esportives que realitzen les internes en aquest centre són:

- Col·lectives:
 - Bàsquet (2)
 - Voleibol (20)
- Individuals:
 - Aquàtiques (36)
 - Atletisme (8)
 - Raquetes (17)
 - Musculació (43)
- Dirigides:
 - Aeròbic (14)
 - Condició Física (20)
 - Yoga (2)

Taula 54. Activitats esportives en el CPPB

Núm. Pràctiques	Núm. Dones
1	19
2	11
3	11
4	8
5	11
Total	60

Hi ha un 31% de dones que practiquen una única pràctica.

Les activitats esportives de les internes que realitzen una única pràctica és la següent:

Taula 55. Modalitat activitat esportiva escollida per les dones practicants d'una única pràctica esportiva en el CPPB

Modalitat activitat esportiva	
Aquàtica	6
Raqueta	3
Musculació	6
Aeròbic	1
Condició Física	3
Total	19

Les dues pràctiques més escollides per les internes que escullen una única activitat, són l'activitat aquàtica i la musculació, ambdues concentren un 31,5% de practicants.

Hi ha una gran disparitat per part de les internes alhora de combinar les activitats esportives.

De les 11 que realitzen dues pràctiques, totes elles combinen musculació amb un altra activitat. Un bon gruix, 7 d'elles, ho combinen amb les activitats aquàtiques. De les 11 que realitzen tres pràctiques, també coincideix que una de les modalitats esportives és musculació.

c) Dies de pràctica:

Taula 56. Dies de pràctica esportiva dones internes en el CPPB

Dies	Núm.
0-30*	33
30-60	11
60-90	8
90-120	5
120-150	2
150-180	1

Més de la meitat de les internes efectuen activitat fisicoesportiva amb una temporalitat inferior a un mes. Cal remarcar que fins i tot hi ha 17 internes(*) que realitzen un temps de pràctica inferior a 7 dies a l'any. Només un 13% situen la pràctica esportiva entre els 90 i 180 dies anuals.

d) Dies de pràctica en relació al temps de compliment de condemna

Taula 57. Dies de pràctica en relació al temps de compliment de condemna en dones internes en el CPPB

Anys compliment condemna	Núm. Internes	0-30	30-60	60-90	90-120	120-150	150-180	180-365	+365
1 any	29	18	6	2	2	1			
2 anys	18	8	3	5	1		1		
3 anys	7	3	2		1	1			
4 anys	3	3							
5 anys	3	1		2					
+ 5 anys									

e) Dies de pràctica en relació al temps de de condemna

Taula 58. Dies de pràctica en relació al temps de condemna en dones internes en el CPPB

Anys condemna	Núm. Internes	0-30	30-60	60-90	90-120	120-150	150-180	180-365	+365
Preventives	2	2							
1 any	4	4							
2 anys	4	2	2						
3 anys	4	4							
4 anys	4	3	1						
5 anys	8	5		2	1				
6 anys	11	4	3	3	1				
7 anys	10	4	1	3		1	1		
8 anys	4	3	1						
9 anys	2		1		1				
10 i +anys	7	2	2		2	1			

f) Periodicitat de pràctica (dies de compliment de condemna/dies activitat)

Taula 59. Periodicitat pràctica esportiva dones en el CPPO

Periodicitat	Núm. Internes
1 setmana	16
2 setmanes	12
3 setmanes	6
4 setmanes	9
1-2 mesos	7
2-3 mesos	3
3-6 mesos	4
6-12 mesos	1
+ 1 any	2

6.3.1.7 Visió de conjunt

En aquest apartat es procedirà a efectuar una mirada global de l'estat de la qüestió de la situació de la pràctica esportiva de les dones en els centres penitenciaris, detenint-se en diversos elements que han de permetre suscitar una posterior reflexió al voltant de l'oferta de l'activitat físicoesportiva i de quina és la resposta de les dones privades de llibertat durant l'any 2019 a la possibilitat d'efectuar programes d'esports.

a) Mostra

La propera taula agrupa, a partir de cadascuna de les modalitats esportives, la totalitat de dones practicants en cada centre penitenciari.

Taula 60. Número de dones practicants per modalitat esportives durant l'any 2019

CP	Act. esportives col·lectives			Act. esportives Individuals				Act. Esportives dirigides			J. espor
	Basquet	Handbol	Voleibol	Aquàt.	Atlet.	Raq.	Musc.	Aeròb.	C.F.	loga	
CPB1	0	0	21	0	0	0	0	45	116	24	0
CPDB	0	0	25	0	0	0	0	0	150	0	53
CPME	5	18	22	21	46	32	18	0	38	37	18
CPPO	0	0	0	0	0	0	0	0	20	0	0
CPPB	2	0	20	36	8	17	43	14	20	2	0
Total	7	18	88	57	54	49	61	59	344	63	71

b) Les pràctiques esportives

Si s'agrupa el volum de pràctiques per tipologies d'activitats tenim que:

Taula 61. Número de dones que practiquen una determinada tipologia d'activitat esportiva

Tipologia	Núm. practicants
Col·lectives	113
Individuals	221
Dirigides	537

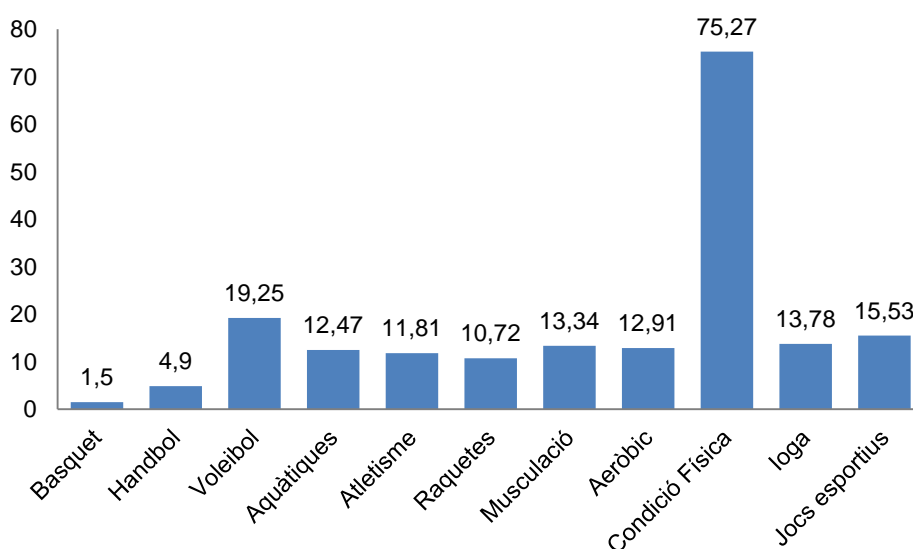
No obstant, cal tenir en consideració que les xifres no corresponen al número d'interne, doncs una mateixa interna de fet pot realitzar més d'una activitat col·lectiva, individual o dirigida, i al mateix temps combinar amb qualsevol de les activitats de les altres dues tipologies.

És remarcable que el conjunt d'activitats dirigides atresora més del 60% de l'activitat fisicoesportiva, seguit per les de caràcter individual, per damunt del 25%. La pràctica col·lectiva és escassa, a excepció del voleibol que és la segona modalitat esportiva escollida, tal i com es mostra a continuació:

- 1r. Condició física 344 (dirigides)
- 2n. Voleibol 88 (col·lectives)
- 3r. Jocs esportius 71 (dirigides)
- 4t. Ioga 63 (dirigides)
- 5è. Musculació 61 (individuals)

Si considerem el conjunt d'interne que realitzen una determinada activitat esportiva en la totalitat dels centres en relació a la totalitat d'interne que realitzen activitat esportiva (457), la propera gràfica mostra el percentatge d'interne que practica cadascuna de les activitats:

Figura 1. Percentatge de dones practicants de cada modalitat esportiva

Com es veu a la figura 1, la condició física és de lluny, l'activitat esportiva més practicada per les internes. Aquest indicador es confirma, si en un intent d'aprofundir en l'anàlisi de les activitats esportives, centrem l'atenció en les internes que efectuen una única modalitat d'activitat esportiva. El gruix el configuren un total de 264 internes, és a dir, un 57,76% de les internes

practicants. Val a dir però, que aquesta modalitat és la única que s'ofereix en tots els centres.

Taula 62. Número i percentatge de dones practicants de cada modalitat esportiva en les internes que escullen una única pràctica del programa esportiu

Activitat	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL	%
Bàsquet						0	0,0
Handbol			1			1	0,4
Voleibol	2	1				3	1,0
Aquàtiques			1		6	7	2,6
Atletisme			1			1	0,4
Raquetes			2		3	5	1,9
Musculació			2		6	8	3,0
Aeròbic	11				1	12	4,5
C. Física	78	98	5	20	3	204	77,5
loga	2		3			5	1,9
Jocs esp.		18				18	6,8
Total	93	117	15	20	19	264	100,0

Tres de quatre internes que practiquen una única modalitat esportiva, s'acullen a la modalitat de "Condicionament físic i esportiu".

c) Dies de pràctica

Taula 63. Dies de pràctica esportiva dones internes en els centres penitenciaris de Catalunya durant l'any 2019

Dies	BRIANS1	DONES	MAS ENRIC	PONENT	PUIG BASSES	TOTAL	%
0-30	68	81	51	13	33	246	53,8
30-60	35	36	16	5	11	103	22,6
60-90	11	19	4	2	8	44	9,6
90-120	4	9	2		5	20	4,4
120-150	3	7	2		2	14	3,1
150-180	3	3			1	7	1,5
180-365	9	13				22	4,8
+365	0	1				1	0,2
Total						457	100,0

De la taula es desprèn que més de la meitat de les internes que estan en programes de l'àmbit esportiu, han efectuat menys de 30 dies de pràctica durant l'any 2019. També es pot esmentar que 3 de cada 4 internes practicants no han fet activitat fisicoesportiva més enllà de 2 mesos a l'any. Hi ha per tant molt marge per augmentar la pràctica. D'una banda, del prop del 65%

d'internes que no fan cap mena d'activitat esportiva i, d'altra banda, del 35% de practicants, podrien augmentar quantitativament els dies de pràctica.

d) Dies de pràctica en relació al temps de compliment de condemna

Taula 64. Dies de pràctica en relació al temps de compliment de condemna dones internes en centres penitenciaris de Catalunya durant l'any 2019

Anys compliment condemna	Centre penitenciar	Núm. Internes	0-30	30-60	60-90	90-120	120-150	150-180	180-365	+365
1 any	CPB1	34	22	11		1				
	CPDB	98	53	24	10	4	3	0	4	
	CPME	51	41	7	1	1	1			
	CPPO	8	5	2	1	0				
	CPPB	29	18	6	2	2	1			
2 anys	CPB1	43	19	12	2	1	2	3	4	0
	CPDB	53	22	11	7	1	4	1	6	1
	CPME	15	4	7	2	1	1			
	CPPO	6	4	2						
	CPPB	18	8	3	5	1	0	1		
3 anys	CPB1	35	20	4	5	2	0	0	4	0
	CPDB	13	4	1	1	2	1	2	2	0
	CPME	7	3	3	1					
	CPPO	2	2							
	CPPB	7	3	2	0	1	1			
4 anys	CPB1	8	2	6						
	CPDB	4	1	1	0	2				
	CPME	2	2							
	CPPO	2	1	0	1					
	CPPB	3	3							
5 anys ¹	CPB1	6	1	1	2	1	0	0	1	0
	CPDB	1							1	
	CPME									
	CPPO									
	CPPB	3	1	0	2					
+ 5 anys	CPB1	7	4	1	2					
	CPDB									
	CPME									
	CPPO	2	1	1						
	CPPB									
Total		457	244	105	44	20	14	7	22	1
%		100	5,5	23	9,7	4,3	3	1,5	4,8	0,2

Siguin els que siguin els anys de compliment de condemna, els percentatges que acumulen més dones practicants es localitzen en el període de 0 a 30 dies de pràctica anual. De fet, més de la meitat de les internes amb hàbits esportius es troben en aquesta situació. Si centrem l'atenció en l'any de compliment de condemna, és les que porten menys d'un any les que efectuen amb major proporció (63,2%), una pràctica compresa entre els 0 i 30 dies.

Si prenem com a referència una limitació temporal inferior als 60 dies per any, repercuteix en gairebé un 86% de les internes que porten menys d'un any de condemna. Aquest percentatge disminueix a un 68,5% i un 65,6% en el cas de les dones que porten menys de dos i tres anys respectivament. I pel que fa a les que en porten menys de 4, el percentatge s'eleva de nou a un 84,5%.

Les internes que realitzen una pràctica entre 90 dies i menys d'un any és poc rellevant en les que tenen un compliment de condemna inferior a un any (7,8%), incrementant-se entre un 10% i 30% en els casos de les dones que porten més d'un any de compliment (20% als 2 anys; 23,5% als 3; 10,5 als 4; i un 30% als 5 anys).

e) Dies de pràctica en relació al temps de de condemna

Taula 65. Dies de pràctica en relació al temps de compliment de condemna dones internes en centres penitenciaris de Catalunya durant l'any 2019

Anys condemna	Centre penitenciar	Núm. Internes	0-30	30-60	60-90	90-120	120-150	150-180	180-365	+365
Preventives	CPB1	5	5							
	CPDB	49	25	12	4	2	2	1	3	
	CPME	14	11		1	1	1			
	CPPO	3	2	1						
	CPPB	2	2							
1 any	CPB1	7	3	4						
	CPDB	29	17	9	3					
	CPME	17	11	5	1					
	CPPO	2	1	1						
	CPPB	4	4							
2 anys	CPB1	8	3	5						
	CPDB	8	6	1	1					
	CPME	2	2							
	CPPO	0								
	CPPB	4	2	2						
3 anys	CPB1	7	3	3	1					
	CPDB	7	4	1	2					
	CPME	8	7	1						
	CPPO	0								
	CPPB	4	4							
4 anys	CPB1	12	6	5					1	
	CPDB	16	10	6						
	CPME	4	3	1						
	CPPO	2	2							
	CPPB	4	3	1						
5 anys	CPB1	9	4	2	2	1				
	CPDB	11	2	1	2	3			2	1
	CPME	7	2	4	1					
	CPPO	3	3							
	CPPB	8	5		2	1				

Anys condemna	Centre penitenciari	Núm. Internes	0-30	30-60	60-90	90-120	120-150	150-180	180-365	+365
6 anys	CPB1	9	4	3		1			1	
	CPDB	6	2				1		3	
	CPME	2	1	1						
	CPPO	0								
	CPPB	11	4	3	3	1				
7 anys	CPB1	44	20	9	5	1	1	3	5	
	CPDB	33	10	6	7	2	2	2	4	
	CPME	6	6							
	CPPO	5	2	2	1					
	CPPB	10	4	1	3		1	1		
8 anys	CPB1	9	6	1		1	1			
	CPDB	2	1	1						
	CPME	1	1							
	CPPO	0								
	CPPB	4	3	1						
9 anys	CPB1	3	2	1						
	CPDB	4	2	1		1				
	CPME	2	1		1					
	CPPO	0								
	CPPB	2		1		1				
10 i + anys	CPB1	20	12	2	3		1		2	
	CPDB	4	2		1				1	
	CPME	12	6	3	1	1	1			
	CPPO	5	3	2						
	CPPB	7	2	2		2	1			
Total		457	246	105	43	18	15	7	22	1
%		100	53,8	23	9,4	3,9	3,4	1,5	4,8	0,2

El percentatge de dones que realitzen una pràctica esportiva no superior a 30 dies anuals en funció del temps de compliment de condemna és idèntic al percentatge que es dona en funció del temps de condemna (53,8%). D'igual manera succeeix en la resta de temporalitats estudiades, doncs no hi ha diferències significatives en els percentatges assolits en cadascuna de les temporalitats. Dit això, passem a conèixer quina és la situació per anys de condemna tot considerant el conjunt d'internes dels cinc centres penitenciaris que es troben en una mateixa situació. La mitjana de 53,8% de pràctica no superior als 30 dies anuals, augmenta en els cas de les internes preventives o amb una condemna de fins a 4 anys, situant-se els percentatges entre un 59% i un 69,2%. Per tant, podria interpretar-se que són les internes amb condemnes superiors als cinc anys les que realitzen un volum de pràctica superior als 30 dies, pel fet que el percentatge de pràctica de 0 a 30 dies se situa entre un 42% i un 52% . Això és així a excepció de les internes que tenen fins a 8 anys de

condemna, doncs són un 68% les que realitzen una pràctica no superior a 30 dies anuals.

Els percentatges de dones esportives que realitzen una pràctica no superior als 2 mesos de pràctica anual se situen entre un mínim d'un 60% i un màxim del 98%.

El volum de pràctica esportiva en el conjunt dels centres penitenciaris de dones és doncs força limitat. Aquesta asseveració es referma si considerem quins són els percentatges de pràctica situada en un límit temporal superior a 90 dies, tal i com es mostra a continuació:

Taula 66. Distribució per anys de condemna. Percentatge de dones amb pràctica esportiva que realitzen un temps de pràctica superior als 90 dies en els centres penitenciaris de Catalunya durant l'any 2019

Anys de condemna	%
Preventives	13,7
1	0
2	0
3	0
4	2,6
5	26,3
6	25
7	22,4
8	12,5
9	18,2
10 i +	18,7

f) Periodicitat de pràctica (dies de compliment de condemna/dies activitat)

Taula 67. Periodicitat pràctica esportiva dones en els centres penitenciaris de Catalunya durant l'any 2019

Periodicitat	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL	%
1 setmana	28	96	24	2	16	166	36,3
2 setmanes	24	35	19	5	12	95	20,8
3 setmanes	14	15	12	1	6	48	10,5
4 setmanes	15	9	6	1	9	40	8,7
1-2 mesos	22	8	8	6	7	51	11,2
2-3 mesos	3	2	2	1	3	11	2,4
3-6 mesos	16	2	3	3	4	28	6,2
6-12 mesos	4	0	1	0	1	6	1,3
+ 1 any	7	2	0	1	2	12	2,6
Total	133	169	75	20	60	457	100

Si prenem com a model una distribució regular de la pràctica d'activitat física per part de les internes durant el seu temps de compliment de condemna i advertint que no s'ajusta a la realitat, una aproximació a aquesta per falta de dades més concretes dels dies de pràctica, permet afirmar que 1 de cada 3 internes dels centres penitenciaris realitzen activitat física en un temps inferior d'una setmana. També es pot constatar que més de la meitat de la totalitat d'internes practicants fan activitat quinzenalment. Hi ha per tant un marge ampli per aconseguir una major pràctica esportiva, i més encara si considerem que gairebé 1 de cada 4 internes realitza activitat física en un temps que oscil·la entre un mes i més d'un any.

6.3.2 Comparativa de l'oferta i la demanda entre pràctica d'activitat fisicoesportiva d'homes i dones durant l'any 2019.

Per a l'elaboració d'aquesta comparativa s'han emprat dades facilitades des del Departament de Justícia, en concret han estat utilitzades les estadístiques d'activitats de l'Àrea d'Activitat Física i Esport. El període de vigència ha estat des del 1 de gener de 2019 al 31 del desembre de 2019.

Cal deixar constància que les dades obtingudes en relació a les dones no concorden amb les facilitades des del Departament de Justícia. Una de les raons que explica aquest biaix és perquè les dades obtingudes des del SIPC han estat revisades de manera minuciosa, restant per exemple tots els casos en els quals la pràctica esportiva de 0 dies es comptabilitza. Les dades estadístiques emprades no han procedit a restar aquestes pràctiques i d'aquí venen les diferències numèriques. Sigui com sigui, per procedir a la comparativa ha semblat més adient extreure les dades d'una mateixa font d'informació i en aquest sentit aquestes dades es refereixen a la pràctica esportiva de les dones i els homes.

La comparativa es fonamenta en dues dimensions essencials de la pràctica esportiva.

D'una banda, determinar quina és l'oferta de modalitats esportives que es brinda a la població penitenciària segons el seu gènere a nivell general, i de manera específica quines possibilitats ofereix cada centre penitenciari.

D'altra banda, a partir de l'oferta existent, s'analitza quin és el volum de pràctica esportiva d'homes i dones, és a dir, quina és la demanda en relació a l'oferta.

6.3.2.1 L'oferta de modalitats esportives en els centres penitenciaris de Catalunya durant l'any 2019.

Per tal d'establir la comparativa resulta d'interès exposar en primera instància quina és la distribució de les activitats esportives en els centres penitenciaris, atenent al criteri de gènere, per la qual cosa l'anàlisi de les pràctiques s'aborda en funció de si són destinades a homes o a dones.

L'oferta per a homes és la següent:

Taula 68. Distribució de modalitats esportives en els centres penitenciaris d'homes

Modalitat	CPJO	CPME	CPPB	CPPO	CPQC	CPB1	CPB2	CPLL	TOTAL	%
Futbol		X	X	X			X	X	5	62,5
Futbol Sala	X	X	X	X	X		X	X	5	87,5
Basquet	X	X	X		X	X			5	62,5
Handbol		X			X		X		3	37,5
Voleibol		X	X	X	X		X		5	62,5
Esp. Federat					X				1	12,5
Form. Espec.	X	X		X		X			4	50,0
Raqueta		X	X	X	X		X	X	6	75,0
Atletisme	X	X	X	X		X	X	X	7	87,5
Musculació		X	X	X	X	X	X	X	7	87,5
Aquàtica		X	X				X		3	37,5
Aeròbic		X	X			X	X		4	50,0
Tai-Txi			X				X		2	25,0
Ioga		X	X	X	X	X	X	X	7	87,5
Jocs Esport.		X				X	X		3	37,5
Cond. Físic	X	X	X	X	X	X	X	X	8	100,0
Total	5	14	12	9	9	8	13	7		
%	31,2	87,5	75,0	56,2	56,2	50,0	81,2	43,7		

Les activitats esportives ofertes a les dones és la que es mostra a continuació:

Taula 69. Distribució de modalitats esportives en els centres penitenciaris de dones

Modalitat	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL	%
Basquet			X		X	2	40,0
Handbol			X			1	20,0
Voleibol	X	X	X		X	4	80,0
Raqueta			X		X	2	40,0
Atletisme			X		X	2	40,0
Musculació			X		X	2	40,0
Aquàtica			X		X	2	40,0
Aeròbic	X				X	2	40,0
Ioga	X		X		X	3	60,0
Jocs Esport.		X	X			2	40,0
Cond. Físic	X	X	X	X	X	5	100,0
Total	4	3	10	1	9		
%	36,3	27,2	90,9	9,0	81,8		

Si es confronten les dues taules es poden extreure diverses consideracions:

L'oferta masculina és de 16 modalitats esportives mentre que l'oferta femenina és de 11 modalitats. Les activitats esportives dels homes es distribueixen en 6 de tipologia col·lectiva, 4 d'individuals i 5 de dirigides. Pel que fa a les dones, s'ofereixen la meitat de tipologia col·lectiva, doncs no hi ha futbol, ni futbol sala, ni tampoc esport federat. Les activitats individuals són comuns en ambdós sexes. I en les dirigides, es constata que les dones en poden realitzar 4 i no 5, essent el tai-txi la pràctica esportiva que no s'ofereix en els centres penitenciaris de dones. Una altra modalitat esportiva que és inexistent en el cas de les dones, és la formació física.

Els homes disposen de 8 centres penitenciaris (inclòs el de joves). En sis d'aquestes centres s'ofereix com a mínim el 50% de les modalitats esportives. En la franja baixa, és a dir, per sota del 50% es troben el CPJO (31,2%) i CPLL (43,7%). No hi ha cap centre que ofereixi la totalitat de modalitats esportives. El que més n'ofereix és el CPME (87,5%), seguit de CBB2 (81,2%) i CPPB (75%). I gairebé amb un 60% d'oferta hi ha CPPO (56,2%) i CPQC (56,2%).

Les dones estan privades de llibertat en 5 centres penitenciaris. En tres del centres la pràctica esportiva que s'ofereix és molt inferior al 50% de les 11 possibles modalitats. Així tenim que al CPP0 (9,0%) només s'ofereix una única modalitat esportiva. Tres modalitats al CPDB (27,2%) i quatre modalitats al

CPB1 (36,3%). Destaca per l'altre extrem el CPPB (81,8%) amb un total de 9 modalitats i el CPME (90,9%) amb un màxim de 10 modalitats.

Si es considera cadascuna de les modalitats esportives per separat, en la propera taula es reflecteixen aquelles que s'ofereixen en més centres penitenciaris.

Taula 70. Modalitats esportives que contenen amb una major oferta en els centres penitenciaris d'homes i dones

Centres penitenciaris d'homes		Centres penitenciaris de dones	
1	Condicionament físic (100%)	1	Condicionament físic (100%)
2	Futbol sala, Atletisme, Musculació, loga (87,5%)	2	Voleibol (80%)
3	Raqueta (75%)	3	loga (60%)
4	Futbol, Bàsquet, Voleibol (62,5%)		
5	Formació física, Voleibol (50%)		
6	Handbol, Aquàtica, Jocs Esportius (37,5%)	4	Bàsquet, Raqueta, Atletisme, Musculació, Aquàtica, Aeròbic, Jocs Esportius (40%)
7	Tai-txi (25%)		

De les 16 modalitats, 11 d'elles s'ofereixen en més de 50% dels centres penitenciaris d'homes i alhora 4 d'elles es porten a terme en menys de la meitat dels establiments.

Pel que fa als centres de dones, de les 11 modalitats, només 3 d'elles s'ofereixen en més del 50% dels establiments i alhora 7 d'elles s'ofereixen en menys de la meitat dels centres.

Per tant no només hi ha una major oferta de modalitats esportives en els centres d'homes, sinó que a més a més, el ventall de modalitats s'ofereixen en un major número de centres que en el cas de les dones, que disposen de menys modalitats per triar i alhora l'oferta de cada modalitat és molt menor.

La semblança entre els centres penitenciaris d'homes i dones és que la modalitat esportiva de "Condicionament físic i esportiu" s'ofereix en totalitat dels centres (100%).

Un cop coneguda l'oferta esportiva, arriba el torn d'esbrinar quina és la seva demanda.

6.3.2.2 La demanda de pràctica esportiva en els centres penitenciaris de Catalunya a l'any 2019

En primer lloc es presenta la referida als homes:

Taula 71. Nombre d'interns practicants en cadascuna de les 16 modalitats esportives distribuïts en els 8 centres penitenciaris d'homes

Modalitat	CPJO	CPME	CPPB	CPPO	CPQC	CPB1	CPB2	CPLL	TOTAL	%
Futbol		116	25	65			87	116	409	2,5
Futbol Sala	46	118	151	66	3		611	119	1114	7,0
Basquet	61	134	39		5	28	126	100	493	3,0
Handbol		139			32	7			178	1,1
Voleibol		127	89	21	34		119		390	2,4
Esp. Federat					71				71	0,4
Form. Espec.	49	1		8		1			59	0,4
Raqueta		203	110	54	1		391	135	894	5,6
Atletisme	191	76	45	16		8	449	156	941	6,0
Musculació		793	787	252	1163	110	1646	553	5304	33,2
Aquàtica		223	226				594		1043	6,5
Aeròbic		23	37			159	253		472	3,0
Tai-Txi			6				74		80	0,5
Ioga		53	15	8	16	33	24	51	200	1,2
Jocs Esport.		128				10	101		239	1,5
Cond. Físic	795	158	171	37	975	938	611	405	4090	25,7
Total Col·lectius	101	347	224	134	127	34	712	276	1955	16,0
Total Formació	49	1		8		1			59	0,5
Total Individuals	191	838	823	277	1164	115	1705	611	5724	46,8
Total Dirigits	795	267	210	45	982	967	788	434	4488	36,7
Total AFE	807	877	855	351	1346	994	1765	722	7717	100,0

Abans d'entrar en l'anàlisi de les xifres aportades, convé tenir present que la taula presenta d'una banda, una lectura per fileres, que permet conèixer el nombre d'interns que practiquen una determinada modalitat esportiva. El total de practicants per modalitat s'acompanya del percentatge corresponent, tot considerant el sumatori del total d'interns de cada modalitat.

Ara bé, s'ha de remarcar que un determinat intern pot efectuar més d'una modalitat esportiva en qualsevol dels centres penitenciaris. Aquest és el motiu pel qual si s'agrupen les modalitats per tipologia, el total que es presenta per centre (total AFE) no equival a la suma dels interns que practiquen una determinada modalitat, ja sigui aquesta col·lectiva, de formació, individual i/o dirigida.

A més a més, convé assenyalar que el total AFE de tots els centres penitenciaris (7.717 interns), no es correspon al nombre total que és de 7.130 interns, si considerem com a criteri que es tracti d'interns diferents. Dit d'una altra manera, hi ha un gruix de 587 interns que al llarg de l'any 2019 han estat en dos o més centres penitenciaris. Per tant, les activitats esportives ofertes en els centres penitenciaris d'homes tenen una demanda de 7.130 interns.

Dit això, amb les dades de la taula exposada s'arriba a la conclusió que la demanda de modalitats esportives és la següent:

Taula 72. Rànquing de modalitats esportives més practicades en els centres penitenciaris d'homes i percentatge de la població practicant que les realitza

Núm.	Modalitat esportiva	%	
1	Musculació	33,2	66,0
2	Condicionament físic	25,7	
3	Futbol sala	7,0	84,0
4	Aquàtica	6,5	
5	Atletisme	6,0	
6	Raqueta	5,6	

Els percentatges obtinguts en les modalitats esportives més practicades ens permeten afirmar que la demanda d'activitat fisicoesportiva per part dels interns es focalitza en els centres penitenciaris d'homes de la següent manera:

- 1 de cada 3 interns realitza l'activitat de "Musculació".
- 3 de cada 5 interns escullen "Musculació" i "Condicionament físic i esportiu".
- 2 de cada 3 interns opten per "Musculació", "Condicionament físic i esportiu" i "Futbol sala".
- 4 de cada 5 interns efectuen una pràctica esportiva relacionada amb "Musculació", "Condicionament físic i esportiu", "Futbol sala", "Activitats aquàtiques", "Atletisme", i "Activitats de raqueta".

La resta de modalitat tenen una demanda molt minsa i sempre es mostra inferior a un 5% de la totalitat d'interns que mantenen l'hàbit esportiu.

Si considerem el criteri d'adscripció a una determinada tipologia esportiva, de la totalitat d'interns dels centres penitenciaris, es pot subratllar que aquests opten sobretot per activitats esportives de pràctica individual (46,8%), sobretot "Musculació"(33,2%) com s'ha esmentat anteriorment. A continuació, escullen l'activitat dirigida (36,7%). De l'oferta però d'activitats dirigides, la demanda se centra en el "Condicionament físic i esportiu"(25,7%), o sigui que escollida per 1 de cada 4 interns. Les activitats col·lectives són triades en tercera posició (16%) però aquestes es condensen bàsicament en la pràctica del "Futbol sala"(7%), el qual amb un percentatge força inferior es presenta com a tercera pràctica esportiva seleccionada pels interns.

Tot seguit, es planteja la demanda per part de les dones amb hàbit de pràctica esportiva:

Taula 73. Nombre d'internes practicants en cadascuna de les 11 modalitats esportives distribuïdes en els 5 centres penitenciaris de dones

Modalitat	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL	%
Basquet			6		4	10	0,9
Handbol			19			19	1,9
Voleibol	23	25	29		24	101	10,0
Raqueta			47		19	66	6,5
Atletisme			57		12	69	6,9
Musculació			44		50	94	9,3
Aquàtica			30		42	72	7,3
Aeròbic	46				14	60	6,0
loga	24		40		2	66	6,5
Jocs Esport.		61	19			80	7,9
Cond. Físic	130	148	45	21	27	371	36,8
Total Col·lectius	23	25	36		25	109	16,3
Total Individual	10		67		61	128	19,2
Total Dirigides	146	169	61	21	34	430	64,5
Total AFE	147	169	76	21	62	475	100,0

Tal i com s'ha fet també esment al referir-se a la situació dels homes, és precís remarcar que la taula permet a través d'una lectura per fileres, conèixer el nombre d'internes que realitzen una determinada modalitat esportiva. El total de dones practicants per cadascuna de les modalitats es veu acompanyada pel percentatge corresponent, extret d'efectuar el sumatori del total d'internes de cada modalitat. No obstant, cal fer atenció en el fet que una determinada

interna pot efectuar alhora més d'una modalitat esportiva. Aquesta observació és vàlida per a qualsevol dels centres penitenciaris. És per això, que si en consideren les modalitats per tipologia, el total que es presenta per centre (total AFE) no guarda equivalència amb la suma de les internes que practiquen una modalitat esportiva, tingui aquesta una naturalesa col·lectiva, individual i/o dirigida.

Ahora, s'ha de tenir present que el total AFE de tots els centres penitenciaris (475 internes), no es correspon al nombre total d'internes diferents, doncs aleshores la xifra és de 423 internes. Es detecta que hi ha 52 internes que al llarg de l'any 2019 han estat en dos o més centres penitenciaris. Així les coses, la demanda d'activitat físicoesportiva en els centre penitenciaris de dones es circumscriu a 423 internes.

Un cop efectuades aquestes consideracions, val a dir que amb les dades aportades es pot concloure que la demanda de modalitats esportives és la següent:

Taula 74. Rànquing de modalitats esportives més practicades en els centres penitenciaris de dones i percentatge de la població practicant que les realitza

Núm.	Modalitat esportiva	%
1	Condicionament físic	36,8
2	Voleibol	10,0
3	Musculació	9,3
4	Jocs esportius	7,9
5	Aquàtiques	7,3
6	Atletisme	6,9
7	loga, Raqueta	6,5
8	Aeròbic	6,0

Per tant, la demanda esportiva de les dones en centres penitenciaris durant l'any 2019 manté les següents característiques:

- 1 de cada 3 internes realitza com a modalitat esportiva el "Condicionament físic i esportiu".
- Gairebé 2 de cada 3 internes trien les modalitats esportives de "Condicionament físic i esportiu", "Voleibol", "Musculació" i/o "Jocs esportius".

- 3 de cada 4 internes escullen “Condicionament físic i esportiu”, “Voleibol”, “Musculació”, “Jocs esportius”, “Activitats aquàtiques” i/o “Atletisme”.
- 9 de cada 10 dones opten per “Condicionament físic i esportiu”, “Voleibol”, “Musculació”, “Jocs esportius”, “Activitats aquàtiques”, “Atletisme”, “Ioga”, “Raqueta” i/o “Aeròbic”. És a dir, de les 11 modalitats ofertes, la demanda es concreta en 9 d’elles. En aquest sentit, les modalitats d’esport col·lectiu de “Basquet” i “Handbol” presenten un percentatge molt baix de pràctica, en concret se situen en un 0,9% i 1,9% respectivament.

La demanda en funció de la tipologia d’activitats esportives seleccionades per les internes, es posa de manifest que les que són dirigides les segueixen gairebé 2 de cada 3 internes (64,5%), destacant la modalitat del “Condicionament físic i esportiu” (36,8%). Els percentatges de demanda se situen entre un 6% i un 8%.

En segon lloc, però amb força distància percentual, segueixen les activitats de naturalesa individual (19,2%). La pràctica individual amb una major demanda és la “Musculació” (9,3%). La resta de modalitats individuals són demandades per al voltant d’un 7% de la totalitat d’internes practicants. En tercer lloc, i no a massa distància de les activitats individuals, hi ha les activitats col·lectives (16,3%), les quals es concentren sobretot en la pràctica de “Voleibol”(10%), que és la segona activitat més escollida per les dones penitenciàries. Aquest percentatge alhora, permet afirmar que 1 de cada 10 dones amb hàbits esportius, trien el voleibol com a modalitat esportiva.

Un cop exposats els trets que configuren la demanda masculina i femenina poden contrastar ambdues demandes per analitzar les diferències i semblances més rellevants en funció del gènere.

Taula 75. Tipologies de modalitats esportives en els centres penitenciaris de homes i dones i percentatge de la població practicant que les realitza

Tipologia modalitat esportiva (%) Homes		Tipologia modalitat esportiva (%) Dones	
Col·lectives	16,0	Col·lectives	16,3
Individuals	46,8	Individuals	19,2
Dirigides	36,7	Dirigides	64,5
Formació	0,5	Formació	0,0
Total	100,0	Total	100,0

Segons aquesta taula, es pot destacar que la demanda masculina es concentra en la pràctica esportiva individual, mentre que les dones opten per les dirigides. No hi ha demanda d'activitats de formació esportiva per part de les dones, si bé és molt irrellevant també en el cas dels homes.

El perfil masculí podria emmarcar-se en que 2 de cada 3 interns realitzen activitat física i esportiva de "Musculació" (33,2%), "Condicionament físic i esportiu" (25,7%) i "Futbol sala" (7%).

El perfil femení queda determinat pel fet que gairebé 2 de cada 3 internes realitza "Condicionament físic i esportiu" (36,8%), "Voleibol" (10%), "Musculació" (9,3%) i "Jocs esportius" (7,9%).

Per assolir un mateix percentatge de 2/3 de la població esportiva amb hàbit esportiu, s'evidencia per tant que les dones realitzen 4 modalitats i no 3 com és el cas dels homes.

Aquest fet, encara es fa més palès si considerem el 84% dels i de les practicants, doncs la població masculina es concentra en 6 modalitats esportives, de les 16 que se'ls hi oferta, mentre que la població femenina es distribueix en 8 modalitats esportives, de les 11 de les que consta la seva oferta.

Un cop tractada la diferència de la pràctica esportiva des de la perspectiva de gènere, l'estudi aprofundeix en determinar el perfil de les dones practicants i no practicants.

6.3.3 El perfil de les dones amb hàbits esportius i de les dones no practicants en els centres penitenciaris de Catalunya durant l'any 2019.

Per a realitzar aquesta anàlisi s'ha procedit a sol·licitar dades relatives a les dones privades de llibertat en els centres penitenciaris de Catalunya des de l'1 de gener al 31 de desembre de 2019. Les dades han estat extretes del SIPC, a partir d'una petició en la qual es sol·licitava que s'atengués a una àmplia diversitat de variables que han de permetre configurar els trets més distintius del perfil de la dona privada de llibertat practicant d'activitat físicoesportiva.

L'univers de la mostra facilitada és de 1.473 internes, si bé, un cop restades totes aquelles internes que han entrat durant l'any en més d'una ocasió, la mostra es redueix a 1.307 internes, xifra que s'acosta bastant a l'obtinguda en el SIPC en relació a la base de dades facilitada pel mateix departament i que ha estat emprada per conèixer en detall les activitats esportives de les dones (1.299 internes).

Cal advertir però, que on hi ha diferències és en relació a les dades pel que fa a les dones que porten a terme o no pràctica esportiva. Si més no, respecte a les dades extretes del mateix SIPC en una altra base de dades, la qual ha estat emprada en l'apartat anterior referit a "Anàlisi de l'oferta i la demanda d'activitats esportives de la dona en centres penitenciaris durant l'any 2019".

Dit això, la distribució per centres penitenciaris pel que a l'activitat física i esportiva, segons la base de dades en la qual consten les variables que configuren el perfil de les internes, és la següent:

Taula 76. Distribució per centres penitenciaris pel que a l'activitat física i esportiva I

Centre penitenciar	Mostr		
	a	No	Sí
BRIANS 1	337	81	256
DONES BCN	685	337	348
MAS ENRIC	105	22	83
PONENT	54	31	23
PUIG BASSES	101	29	72
Total	1282	500	782

Si bé, es reitera que no s'obvia que les emprades en l'anàlisi de l'oferta i la demanda, la distribució ha estat la que es mostra a continuació:

Taula 77. Distribució per centres penitenciaris pel que a l'activitat física i esportiva II

Centre penitenciari	Mostr a	No	Sí
BRIANS 1	337	204	133
DONES BCN	684	515	169
MAS ENRIC	105	30	75
PONENT	71	51	20
PUIG BASSES	102	42	60
Total	1299	842	457

Després de diversos intents infructuosos d'intentar equiparar les dues fonts d'informació, i pel fet que el propi Departament de Justícia ha reiterat que ambdues bases de dades contenen dades rigoroses i fiables, l'equip d'investigadors ha optat per apropar-se al perfil de les internes practicants a partir de la base de dades on consten 1307 internes, amb un total de 525 dones no practicants i 782 dones amb hàbit esportiu. És l'única manera possible, de poder apropar-se al seu perfil.

Amb molta probabilitat es pot trobar una explicació a la disparitat en el número de practicants i no practicants per centres que mostren les dades estadístiques consultades, en el fet que la que conté les variables del perfil de les internes, no li han estat extretes totes aquelles practiques que comptabilitzen com a "0 dies de pràctica". La part positiva d'aquesta singularitat però, és que així també la mostra proporcionada considera a aquelles internes que han tingut la intenció de fer una determinada pràctica esportiva malgrat aquesta, pel motiu que sigui, no hagi estat materialitzada.

Un cop efectuades aquestes consideracions és moment de procedir a esbrinar quin és el perfil de la dona habituada a l'activitat física i esportiva en els centres penitenciaris. Per a l'anàlisi es tindrà en compte la tipologia de variables establerta a la "Taula de variables a considerar de la població penitenciària"(veure apartat metodològic en l'abordatge de l'objectiu 3)

De la taula elaborada, s'ha optat per interessar-se exclusivament per les dades de 30 variables que es desglossen de la següent manera:

1. Variables personals (7)
2. Variables penals i penitenciàries (9)
3. Variables relacionades amb el programa de "Risc-Canvi" (10)
4. Variables relacionades amb el "PMOC 2015" (4)

A continuació ens endinsem en l'anàlisi dels resultats obtinguts en cadascuna d'aquesta tipologia de variables.

6.3.3.1 El perfil de dona i activitat física en relació a variables personals

Pel que fa a l'àmbit personal s'estudien les variables següents:

- a) Edat
- b) Estat civil
- c) Nombre de fills
- d) Nacionalitat
- e) Estrangeria
- f) Nivell d'estudis
- g) Coneixement idiomes castellà i català

A continuació exposem les dades obtingudes en cada variable, considerant a l'hora de presentar-les el centre penitenciari en la qual romanen les dones preses.

- a) Edat

Si agrupem les internes per franges d'edat, tenim que:

Taula 78 Edat de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Edat	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
18-20	0	0	1	0	0	1
21-25	19	35	3	1	5	63
26-30	36	54	14	1	11	116
31-40	87	118	27	9	20	261
41-50	74	86	23	6	25	214
51-60	36	41	11	4	5	97
61-70	3	10	4	2	6	25

+70	1	4	0	0	0	5
Total	256	348	83	23	72	782
Mitjana	39	39	40	43	41	40,4

Més del 95% de la població penitenciària femenina se situa en una franja d'edat entre el 21 i els 60 anys. Tres de cada 4 internes tenen entre 26 i 50 anys. També val a dir que 1 de cada 3 té una edat compresa entre els 31 i 40 anys. Sense desatendre l'activitat física i esportiva de la totalitat de dones, hi ha uns grups d'edats en els quals convindria centrar els programes esportius i les intervencions per parts dels tècnics i tècniques.

b) Estat civil

Tot seguit es fa esment de la condició de les dones en relació al matrimoni.

Taula 79. Estat civil de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Estat civil	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No consta	2	1	1	2	1	7
Soltera	164	211	46	11	51	483
Casada	39	66	15	5	7	132
Separada	19	34	6	3	6	68
Divorciada	21	26	10	0	5	62
Vídua	11	10	5	2	2	30
Total	256	348	83	23	72	782

El percentatge més nombrós en relació a l'estat civil és d'un 61,7% atribuïble al perfil de dona soltera. Li segueix amb un 16,8% el de dona casada, que és equiparable a la suma dels percentatges de dones separades (8,6%) i divorciades (7,9%).

c) Nombre de fills

És ben sabut que el fet de tenir fills i romandre amb privació de llibertat és un factor determinant afegit a la condició de dona. Quin és l'estat de la qüestió pel que fa al nombre de fills?

Taula 80. Número de fills de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Núm. fills	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No consta	22	24	7	5	11	69
0	51	58	7	2	10	128
1	65	85	21	5	25	201
2	47	78	24	5	12	166
3	41	48	6	3	6	104

Núm. fills	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
4	13	27	10	1	2	53
5	12	16	2	1	4	35
6	3	9	2	0	1	15
7	0	2	1	0	1	4
8	1	1	2	1	0	5
+8	1	0	1	0	0	2
Total	256	348	83	23	72	782

Un 16,4% de la mostra estudiada no tenen fills. Una de cada quatre en tenen 1, i es pot afirmar que gairebé un 47% del total d'internes tenen entre 1 i 2 fills.

d) Nacionalitat

Quin és el país del qual té la nacionalitat?

Taula 81. Nacionalitat de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Nacionalitat	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
Alemanya	0	0	0	0	1	1
Algèria	0	1	0	0	0	1
Argentina	1	0	0	0	2	3
Àustria	1	1	0	0	0	2
Bèlgica	0	1	0	0	0	1
Bielorússia	1	1	0	0	0	2
Bolívia	4	7	2	0	0	13
Bos-Herceg.	3	2	0	0	1	6
Brasil	26	21	3	0	8	58
Bulgària	1	6	1	0	1	9
Colòmbia	8	15	1	0	2	26
Costa Rica	1	0	0	0	0	1
Croàcia	3	3	0	0	0	6
Cuba	3	3	0	0	2	8
Equador	2	7	1	0	0	10
Eslovènia	1	0	0	0	0	1
Espanya	135	186	61	23	37	442
Estònia	0	1	0	0	0	1
França	2	0	0	0	2	4
Gàmbia	1	1	0	0	0	2
Geòrgia	1	2	0	0	0	3
Grècia	1	1	0	0	0	2
Hondures	1	2	0	0	0	3
Hongria	0	1	0	0	0	1
Itàlia	1	2	2	0	0	5
Marroc	4	12	3	0	1	20
Moldàvia	0	2	0	0	0	2
Nigèria	5	8	0	0	0	13
Noruega	0	1	0	0	0	1
P. Baixos	0	1	0	0	2	3
Panamà	2	2	1	0	2	7
Paraguai	2	4	0	0	1	7

Nacionalitat	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
Perú	12	11	2	0	0	25
Portugal	1	3	0	0	0	4
R. Dominicana	5	9	0	0	2	16
Romania	14	16	2	0	2	34
Rússia	3	2	0	0	1	6
Sèrbia	0	0	1	0	0	1
Senegal	1	0	0	0	1	2
Uruguai	0	1	0	0	0	1
Veneçuela	6	5	2	0	1	14
Xile	4	5	1	0	3	13
Xina	0	2	0	0	0	2
Total	256	348	83	23	72	782

Un 56,5% de la mostra són de nacionalitat espanyola, és a dir gairebé 3 de cada 5 internes. Hi ha un total de 43 nacionalitats representades, si bé destaquen els països de Brasil (7,4%), Romania (4,34%), Colòmbia (3,3%), Perú (3,25) i Marroc (2,5%).

e) Estrangeria

Pel que fa a saber si són o no provinents d'un altre país o nacionalitat, la mostra de dona practicant queda determinada de la següent manera:

Taula 82. Estrangeria de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Estrangeria	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
Espanya	121	186	61	23	37	428
Estrangera	135	162	22	0	35	354
Total	256	348	83	23	72	782

El 54,7% de les dones amb hàbit d'activitat fisicoesportiva són espanyoles, mentre que un 45,3% són estrangeres. Aquesta dualitat, determinada per un ventall molt ampli de nacionalitats, en les quals alguns països, com acabem de veure, destaquen amb baixos percentatges, són un element a tenir present l'hora de determinar els programes i les intervencions esportives en els centres.

f) Nivell estudis

Segons les dades que consten en el SIPC, quin és el nivell d'estudis de la dona practicant?

Taula 83. Nivell d'estudis de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Nivell estudis	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
----------------	------	------	------	------	------	-------

Nivell estudis	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
For. Instrum. 1	8	26	4	1	2	41
For. Instrum. 2	28	48	11	2	11	100
For. Instrum. 3	60	64	10	3	18	155
CC FF GM	8	9	5	0	6	28
CC FF GS	5	9	2	0	0	16
Ed. Secundària 1	90	114	25	10	15	254
Ed. Secundària 2	19	19	5	3	4	50
Ed. Sec. Assolida	6	7	9	2	1	25
Batxillerat 1	7	7	2	2	2	20
Batxillerat 2	2	7	2	1	4	16
Carreres Univer.	18	25	7	0	7	57
Pr. Prova ac Uni	2	1	0	0	0	3
Pr. Prova ac CCFF	1	3	0	0	0	4
Accés > 25 a	1	0	0	0	0	1
No consta	1	9	1	0	1	12
Total	256	348	83	23	72	782

Un 37,2% de les dones tenen un nivell d'estudis instrumental. Destaca que un 42% del total tenen estudis de secundària. Per ordre decreixent, un 7,3% disposen de carrera universitària, un 5,6% cicles formatius i per últim un 4,6% de la mostra declara tenir estudis de batxillerat.

g) Coneixement idiomes castellà i català

Quin és el grau de coneixement dels idiomes castellà i català?

Taula 84. Coneixement idioma castellà i català de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Castellà	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No consta	5	14	15	2	2	38
L'entén	26	45	4	0	4	79
No l'entén	3	11	0	0	2	16
S'hi expressa	222	278	64	21	64	649
Total	256	348	83	23	72	782
Català	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No consta	5	14	16	2	2	39
L'entén	89	97	23	3	18	230
No l'entén	66	127	15	4	15	227
S'hi expressa	96	110	29	14	37	286
Total	256	348	83	23	72	782

Deixant a banda prop d'un 5% que no consta la seva resposta, es pot afirmar que un 83% de les internes esportistes s'expressen en castellà, mentre que en català es redueix a un 36,5%. En un mateix pla, destacar un 29% que no entén el català.

A continuació es passa a determinar el perfil en funció de diverses variables penals i processals.

6.3.3.2 El perfil de dona i activitat física en relació a variables penals i processals

En quan a la dimensió penal i processal de les dones internes s'ha obtingut informació relativa a aquestes variables:

- a) Situació penal-processal
- b) Categoria delictes principal pena base
- c) Nombre d'ingressos posteriors
- d) Grau de tractament
- e) Permís de sortida
- f) Trencament del permís
- g) Expedients disciplinaris
- h) Nombre de regressions a 1r grau
- i) Nombre de regressions a 2n grau

- a) Situació penal-processal

Taula 85. Situació penal-processal de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Situació penal-processal	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
Int. Judicial	2					2
Preventiva	46	100	27	2	7	182
Penada	208	248	56	21	65	598
Total	256	348	83	23	72	782

Tres de cada quatre internes estan penades i una és preventiva.

- b) Categoria delictes principal pena base

Tot seguit es procedeix a determinar la categoria del delictes principal de la pena base.

Taula 86. Categoria delictes principal pena base de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Delictes	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
Contra drets dels	1	1				2

Delicte	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
ciutadans estrangers						
Contra el patrimoni i l'ordre socioeconòmic	98	138	39	15	32	322
Contra l'administració de la justícia	6	4	5	1		16
Contra l'ordre públic	6	8	5	1	4	24
Contra la hisenda pública i la Seguretat Social		1				1
Contra la llibertat	1	1				2
Contra la llibertat sexual	3	3			1	7
Contra la seguretat col·lectiva	86	127	20	3	25	261
Contra les persones	1	1		1		3
Falsedats	1	6			1	8
Faltes contra el patrimoni	3	6	1			10
Faltes contra les persones		1	1			2
Homicidi	28	22	7	2	8	67
Intimitat/Dret pròpia imatge/ Inviolabilitat de domicili	1	1	1			3
Lesions	15	16			1	32
Tràfic d'éssers humans	4	10				14
Violència de gènere	2	1	2			5
Tortures i altres contra la integritat moral			2			2
Altres		1				1
Total	256	348	83	23	72	782

El 41,1% de les dones amb hàbits esportius compleixen condemna per delictes contra el patrimoni i l'ordre socioeconòmic, seguit d'un 33% que ho fan per delictes contra la seguretat col·lectiva. De cada 4 internes, 3 són a presó per aquest tipus de delicte. Pel que fa als delictes contra el patrimoni i l'ordre socioeconòmic hi consten el furt, l'apropiació indeguda, l'estafa i el robatori, el qual pot ésser a més a més amb violència i intimidació o amb força a les coses. En quan als delictes establerts contra la seguretat col·lectiva, cal mencionar els referits a la conducció, ja sigui sense permís, temerària o bé sota la influència de begudes i drogues, si bé destaca amb escreix els relacionats amb la col·laboració amb tràfic de drogues.

c) Nombre d'ingressos posteriors

Quin ha estat el nombre d'ingressos posteriors a la pena base?

Taula 87. Nombre d'ingressos posteriors de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Ingressos posteriors	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
0	249	337	81	22	71	760
1	4	8	1	1	1	15
2	1	0	1			2
3	0	2				2
4	2	1				3
Total	256	348	83	23	72	782

Dins del mateix any 2019, més d'un 97% de les internes no havien efectuat ingressos posteriors.

d) Grau de tractament

Quina és la distribució segons el grau de tractament?

Taula 88. Grau de tractament de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Grau Classificació	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
1r	8	4	1	0	1	14
2n	183	106	42	17	47	395
3r	42	146	15	2	14	219
Règim Obert	23	92	25	4	10	154
Total	256	348	83	23	72	782

Més del 50% de la mostra de dones internes són classificades en 2n grau i un 28% en tercer grau. Per tant, una de cada 2 dones esportives es troba en 2n grau o règim tancat i 1 de cada 4 en 3r grau o règim obert. En llibertat condicional hi ha un 19,6% de les dones. Pel que fa al primer grau, només hi ha un 1,7% de les dones.

e) Permís de sortida

A continuació es determina si s'ha gaudit durant l'any d'un o més permisos de sortida, ja siguin aquests ordinaris, extraordinaris o de cap de setmana.

Taula 89. Nombre de permisos de sortida de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Permís	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
0	120	143	42	8	39	352

Permís	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
1-5	53	53	15	9	16	146
6-10	20	26	4	3	3	56
11-15	16	29	11	1	2	59
15-20	13	22	3	0	3	41
+20	34	75	8	2	9	128
Total	256	348	83	23	72	782

Si bé un 45% de les dones que practiquen activitat fisicoesportiva no han gaudit de cap mena de permís, un 18,6% han pogut gaudir entre un 1 i 5 permisos a l'any, mentre que un 36,3% han gaudit de més de 5 permisos anuals.

f) Trencament del permís

La propera taula brinda informació relativa al retorn o trencament del permís concedit.

Taula 90. Nombre de trencaments de permís de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Trencament permís	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
0	236	334	75	22	67	734
1	15	12	7	1	5	40
2	4	2	1	0	0	7
3	1	0	0	0	0	1
Total	256	348	83	23	72	782

Gairebé el 94% de les internes han retornat del permís concedit. Poc més d'un 5% l'han trencat una única vegada.

g) Expedients disciplinaris

Quin és el nombre d'expedients disciplinaris oberts ja siguin per faltes greus o molt greus?

Taula 91. Nombre d'expedients disciplinaris de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Expedients disciplinaris	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
0	57	161	40	6	14	278
1-5	100	120	24	6	28	278
6-10	27	23	6	2	9	67
11-15	11	9	3	1	5	29
15-20	8	9	1	1	4	23
+20	53	26	9	7	12	107
Total	256	348	83	23	72	782

Un 35,5% de la mostra de dones no se li ha obert cap expedient disciplinari. Un percentatge idèntic, han tingut entre 1 i 5 expedients a l'any. Mentre que hi ha un 13,6% de la població femenina que n'han tingut més de 20 al llarg de l'any.

h) Nombre de regressions a 1r grau

Quin ha estat el nombre de regressions a 1r grau durant la pena base?

Taula 92. Nombre de regressions a primer grau de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Regressions 1er grau	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
0	210	321	71	14	58	674
1	23	13	6	2	5	49
2	14	10	3	5	5	37
3	5	4	3	2	1	15
4 o més	4	0	0	0	3	7
Total	256	348	83	23	72	782

Un 86,2% de les internes no han tingut regressió al 1r grau pel que fa a la pena base.

i) Nombre de regressions a 2n grau

I quin ha estat el nombre pel que fa a regressions a 2n grau?

Taula 93. Nombre de regressions a 2n. grau de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Regressions 2n grau	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
0	203	281	75	19	55	633
1	46	57	7	3	15	128
2	7	8	1	1	1	18
3	0	2	0	0	1	3
Total	256	348	83	23	72	782

Un 81% de les dones de la mostra no han tingut cap regressió a 2n grau durant la pena base.

Després d'analitzar les variables de tipus penal-processal, es passa a considerar algunes de les variables tingudes en compte a l'hora d'avaluar els riscos de reincidència de la població penitenciària.

6.3.3.3 El perfil de dona i activitat física en relació a variables dels protocols d'avaluació RisCanvi

Ha semblat oportú seleccionar diverses variables contingudes en el projecte d'avaluació i gestió del risc RisCanvi, pel fet que aporten informació rellevant per determinar el perfil de les dones internes. De totes les emprades en els protocols, han estat escollides les següents:

- a) Desajust infantil
- b) Manca de recursos econòmics
- c) Antecedents delictius en la família d'origen
- d) Socialització o criança problemàtica en la família d'origen
- e) Manca de suport familiar i social
- f) Pertinença a bandes delictives o a grups socials de risc delictiu
- g) Víctima de violència de gènere
- h) Càrregues familiars actuals
- i) Abús o dependència de les drogues i/o alcohol
- j) Intents o conductes d'autolesió

Es procedeix a analitzar de manera individual cadascuna d'aquestes variables.

- a) Desajust infantil

Es tracta de determinar si hi ha problemes de comportament en la infància o un patró de mala conducta infantil, com podria ser absentisme o abandonament escolar, baix rendiment escolar, mal comportament a la llar, etc.

Taula 94. Desajust infantil de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Desajust infantil	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No	75	65	26	7	29	202
Sí	68	49	13	10	11	151
N/C	113	234	44	6	32	429
Total	256	348	83	23	72	782

És remarcable el fet de no disposar de dades del 54,8% de les internes. En aquest sentit, es sostreu de la mostra les 429 dones de les quals no consta la seva resposta. Si es considera doncs una mostra de 353 internes, un 42,8% si

en presenten, mentre que el 57,2% no presenten desajust infantil. Es podria dir que 4 de cada 10 internes manifesten haver patit un desajust infantil.

b) Manca de recursos econòmics

Si es té en compte una estimació relativa al nivell econòmic de les internes, es posa de manifest que:

Taula 95. Manca de recursos econòmics de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Manca recursos econòmics	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No	164	224	47	13	43	491
Sí	66	95	18	7	16	202
N/C	26	29	18	3	13	89
Total	256	348	83	23	72	782

Es desconeix aquest indicador del 11,4% de la mostra estudiada. Si es resta les 89 internes de les quals no es disposen dades, es pot dir que un 70,8% no manifesten manca de recursos econòmics enfront d'un 29,2% que si tenen dificultats econòmiques. Així doncs, tres de cada 10 internes presenten manca de recursos econòmics.

c) Antecedents delictius en la família d'origen

Es tracta de determinar la possibilitat d'antecedents familiars de primer o segon grau que hagin pogut portar a terme conductes qualificades d'antisocials o delictives.

Taula 96. Antecedents delictius en família d'origen de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Antecedents delictius família origen	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No	107	83	21	8	29	248
Sí	53	44	23	10	17	147
N/C	96	221	39	5	26	387
Total	256	348	83	23	72	782

Si es deixa de costat el 49,5% de la mostra de la qual no es té coneixement d'informació, resulta que sobre un total de 395 internes, en el un 37,3% hi ha existència d'antecedents, mentre no n'hi ha en 62,7% de les internes.

d) Socialització o criança problemàtica en la família d'origen

Aquesta variable permet apreciar si les relacions familiars en la família d'origen han estat caracteritzades per la indiferència, l'hostilitat o bé l'ús freqüent dels càstigs envers la interna.

Taula 97. Socialització o criança problemàtica en la família d'origen de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Socialització o criança problemàtica	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No	63	59	16	2	14	154
Sí	76	53	24	13	30	196
N/C	117	236	43	8	28	432
Total	256	348	83	23	72	782

Del 55,2% de la mostra analitzada no es disposa informació. Per tant, un cop descomptades un gruix de 432 internes, de les 350 dones restants, hi ha un 56% d'internes que declaren haver patit una criança problemàtica, essent un 44% les que no han tingut una socialització inoportuna en la família d'origen.

e) Manca de suport familiar i social

Aquesta variable permet mesurar si la dona interna presenta una manca de xarxa social, de relacions satisfactòries i de suport o d'un contacte regular amb familiars i amistats.

Taula 98. Manca de suport familiar i social de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Manca de suport familiar i social	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No	132	254	54	19	40	499
Sí	90	64	13	2	13	182
N/C	34	30	16	2	19	101
Total	256	348	83	23	72	782

Si es descompta un 13% de la mostra de la qual no consta informació, l'equivalent de 101 internes, s'ha de fer constar que un 26,7% de les internes tenen manca de suport familiar i social, és a dir, 1 de cada 4 internes, mentre que un 73,3% si disposen d'aquest tipus de suport.

f) Pertinença a bandes delictives o a grups socials de risc delictiu

Si hom considera la possibilitat que la interna sigui membre d'una banda relacionada amb activitats delictives o de grups socials que poden estar en risc de cometre actes delictius, com es comporta aquesta variable en el cas de la dona esportista?

Taula 99. Pertinença a bandes delictives o a grups socials de risc delictiu de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Pertinença grups socials de risc delictiu	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No	132	254	54	3	18	461
Sí	90	64	13	8	15	190
N/C	34	30	16	12	39	131
Total	256	348	83	23	72	782

Un cop sostret el percentatge de les 131 internes de les quals no hi ha notícia en relació a aquesta variable, que equival a un 16,7%, es posa de manifest que un 29,2% de les dones estan associades a bandes o a grups en risc de cometre actes delictius, mentre la resta, un 70,8% no es troben en aquesta situació.

g) Víctima de violència de gènere

Aquesta variable ha de permetre valorar si la interna és víctima de violència física, sexual o psicològica per part de la seva parella o ex parella.

Taula 100. Víctima de violència de gènere de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Víctima violència de gènere	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No	126	90	23	10	30	279
Sí	33	38	19	5	13	108
N/C	97	220	41	8	29	395
Total	256	348	83	23	72	782

S'evidencia en primer lloc, que es desconeix la situació a la qual poden estar sotmeses el 50,5% de la mostra, és a dir, 395 internes. Si no es té en consideració aquest gruix d'internes, de la resta de la mostra es pot dir que un

27,9% si la pateixen, enfront d'un 72,1% que no són víctimes de la violència de gènere.

h) Càrregues familiars actuals

Es tracta de determinar si les internes tenen sota la seva responsabilitat la cura de familiars, com poden ser, per exemple, fills menors, pares majors o familiars malalt.

Taula 101. Càrregues familiars actuals de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Càrregues familiars actuals	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No	117	69	22	14	30	252
Sí	17	42	9	0	6	74
N/C	122	237	52	9	36	456
Total	256	348	83	23	72	782

Es fa evident que no es coneix aquesta realitat d'un nombre important d'internes, doncs no consta informació de 456 internes, o sigui d'un 58,3% de la mostra estudiada. Si s'omet aquest nombre d'internes, pel fa a les càrregues familiars actuals es detecta que hi ha un 22,7% que sí que les han d'abordar, mentre n'hi ha un 77,3% que no ho han de fer.

i) Abús o dependència de les drogues i/o alcohol

La variable permet conèixer el consum de drogues i/o alcohol per part de les internes.

Taula 102. Abús o dependència de les drogues i/o alcohol de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Abús o dep. drogues i/o alcohol	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No	86	73	21	4	22	206
Sí	55	43	12	9	12	131
N/C	115	232	50	10	38	445
Total	256	348	83	23	72	782

Es reitera la manca d'informació, doncs es desconeix quina és la situació de 445 dones de la mostra, o sigui d'un 56,9% del total. De la resta d'internes, es pot afirmar que sí que hi ha abús o dependència per part del 38,9%, és a dir,

gairebé 4 de cada 10 internes. Per contra, el 61,1% no n'abusen i ni en són dependents.

j) Intents o conductes d'autolesió

Amb independència de la seva intenció, es tracta de mirar de prop les conductes relacionades amb autolesions o intents de suïcidi, que hagin posat en risc la vida o integritat física de la dona.

Taula 103. Intents o conductes d'autolesió de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Intents o conductes d'autolesió	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No	144	233	41	9	38	465
Si	102	98	32	14	29	275
N/C	10	17	10	0	5	42
Total	256	348	83	23	72	782

A l'igual que s'ha procedit en la resta de variables relacionades amb les variables del programa RisCanvi, en primer lloc, es descompte de la mostra les 42 internes de les quals no es disposa de dades (5,4% de la totalitat). Les xifres indiquen que si s'han produït en un 37,2% d'internes. Mentre que, en 62,8% no s'han donat aquesta mena de conductes.

Un cop estudiades les dades de les variables associades al programa de RiscCanvi, per últim es passa a analitzar el perfil de la dona esportiva pel que fa a les variables que permeten determinar la seva assistència o no a diversos programes d'intervenció.

6.3.3.4 El perfil de dona i activitat física en relació a variables relacionades amb el PMOC 2015

És rellevant aprofundir en la participació per part de la dona esportiva interna en el conjunt d'activitats dirigides a la consecució de la seva reeducació i reinserció social, tal i com consten definits en el "Programa marc d'organització curricular" (PMOC).

Com és prou sabut, els programes d'intervenció en el PMOC s'estructuren al voltant de 5 àmbits d'intervenció:

- Formació de persones adultes
- Món laboral
- Salut i desenvolupament personal
- Context jurídic, social i cultural
- Atenció especialitzada

Dins de l'àmbit de "Salut i desenvolupament personal" es contemplen els programes de l'àrea d'educació física. Si es parteix del fet que tota la mostra analitzada participa, en major o menor intensitat, en els programes d'activitat físicoesportiva, el que es tracta en aquest apartat és d'arribar a conèixer, en quins altres programes dels altres 4 àmbits assenyalats participa també la dona amb hàbits esportius.

A continuació es mostren les dades obtingudes segons l'assistència o no de les internes en els programes establerts segons els àmbits:

- a) Assistència a programes de formació de persones adultes
 - b) Assistència a programes de l'àmbit del món laboral
 - c) Assistència a programes de l'àmbit del context jurídic, social i cultural
 - d) Assistència a programes d'atenció especialitzada
- a) Assistència a programes de formació de persones adultes

Les internes que participen en aquest àmbit poden fer-ho en les àrees de: Educació per a la cohesió i la participació social; l'Educació en general i d'accés al sistema educatiu; i Educació per l'adquisició de competències transprofessionals.

Taula 104. Assistència a programes de formació de persones adultes de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Assistència formació persones adultes	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No	9	44	7	2	2	64
Si	247	304	76	21	70	718

Assistència formació persones adultes	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
Total	256	348	83	23	72	782

El 92% de les internes participen en aquest àmbit.

b) Assistència a programes de l'àmbit del món laboral

Pel que fa a aquest àmbit d'intervenció, les internes poden participar assistint a activitats de les àrees de: Orientació laboral; Formació professional ocupacional; Inserció sociolaboral.

Taula 105. Assistència a programes de l'àmbit del món laboral de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Assistència programes món laboral	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No	13	8	19	1	9	50
Si	243	340	64	22	63	732
Total	256	348	83	23	72	782

El 93,6% de les dones esportistes participen en programes d'aquest àmbit.

c) Assistència a programes de l'àmbit del context jurídic, social i cultural

Es té en consideració la possible participació en qualsevol àrea d'aquest àmbit: Societat i Ciutadania; Promoció i difusió cultural; i Informació Suport Jurídic.

Taula 106. Assistència a programes de l'àmbit del context jurídic, social i cultural de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Assistència programes context jurídic social i cultural	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No	10	24	5	5	5	49
Si	246	324	78	18	67	733
Total	256	348	83	23	72	782

L'assistència se situa en un 93,7% de les internes de la mostra.

d) Assistència a programes d'atenció especialitzada

Segons la tipologia de delictes comés, les internes poden assistir a activitats de les següents àrees: Conductes addictives; Conductes violentes i de risc;

Generalització al medi familiar i comunitari; i Intervenció en salut mental i discapacitat.

Taula 107. Assistència a programes d'atenció personalitzada de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Assistència programes atenció personalitzada	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No	110	16	53	9	26	214
Si	146	332	30	14	46	568
Total	256	348	83	23	72	782

Els programes d'atenció personalitzada són seguits pel 72,6% de les dones esportistes.

Un cop analitzades totes i cadascuna de les variables, és el moment d'especificar, a mode de síntesi, el perfil precís de la dona practicant:

Edat:	40,4 anys de promig/ 75% 26-50 anys/ 33% 31-40 anys.
Estat civil:	Soltera (61,7%)
Nombre de fills:	Entre 1 i 2 fills (gairebé un 47%)
Nacionalitat:	Espanyola (56,5%)
Estrangeria:	Nacionalitat espanyola (54,7%). Estrangeres (45,35%)
Nivell d'estudis:	Secundària (42%). Nivell instrumental (37,2%)
Coneix. castellà:	S'hi expressa el 83%.
Coneix. català:	S'hi expressa el 36,5%. No l'entén el 29%.
Sit. penal-proc.:	76,5% penades / 23,2% preventives
Delicte principal:	41,1% patrimoni i ordre socioec/ 33,3% seguretat col·lectiva
Ingressos post.:	Més d'un 97% sense ingressos posteriors.
Grau tractament:	50% 2n grau / 28% 3r grau.
Permís de sortida:	45% sense permís/ 36,3% més de 5 anuals.
Trencament:	94% han retornat del permís.
Exp. Disciplinaris:	35,5% sense expedients/ 35,5% entre 1 i 5 expedients anuals.
Regr. a 1r grau:	86,2% sense regressions.
Regr. a 2n grau:	81% sense regressions.
Desajust infantil:	Si 42,8%/ No 57,2%

Manca rec. econ:	Si 29,2%/ No 70,8%
Anteced. del.:	Si 37,3%/ No 62,7%
Soc. Problema.:	Si 56,0%/ No 44,0%
Manca suport f.:	Si 26,7%/ No 73,3%
Pertinença band.:	Si 29,2%/ No 70,8%
Víct. viol. gènere:	Si 27,9%/ No 72,1%
Carregues fam.:	Si 22,7%/ No 77,3%
Abús drog. o alc.:	Si 38,9%/ No 61,1%
Autolesió:	Si 37,2%/ No 62,8%
Assist. Educació:	92%
Assist. món lab.:	93,6%
Assist. J-S-C:	93,7%
Assist. at. person:	72,6%

Després d'efectuar l'anàlisi del perfil de la dona esportista, a partir de les variables seleccionades, és el torn de procedir a realitzar un mateix tipus d'anàlisi al voltant del perfil de les internes que no participen de programes d'activitat físicoesportiva.

Per a l'anàlisi es tindrà en compte, a l'igual que s'ha fet anteriorment a l'hora d'estudiar el perfil de la dona esportiva, la tipologia de variables establerta a la "Taula de variables a considerar de la població penitenciària"(veure apartat metodològic referit a l'objectiu 3).

De la taula elaborada, com és sabut, s'ha optat per interessar-se exclusivament per les dades de les 30 variables següents:

1. Variables personals (7)
2. Variables penals i penitenciàries (9)
3. Variables relacionades amb el programa de "Risc-Canvi" (10)
4. Variables relacionades amb el "PMOC 2015" (4)

6.3.3.5 El perfil de dona que no participa en programes de l'àrea d'activitat física i esport en relació a variables personals

Pel que fa a l'àmbit personal s'estudien les variables següents:

- a) Edat
- b) Estat civil
- c) Nombre de fills
- d) Nacionalitat
- e) Estrangeria
- f) Nivell d'estudis
- g) Coneixement idiomes castellà i català

A continuació es mostren les dades per a cada variable, atenent el centre penitenciari en el qual romanen les dones preses.

Donat que a l'hora de procedir a l'anàlisi de les dones practicants ja han estat explicades cadascuna de les variables, seguidament s'exposen les dades obtingudes de manera més sintètica.

- a) Edat

Taula 108. Edat de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Edat	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
18-20	0	1	1	0	0	2
21-25	5	47	0	0	2	54
26-30	12	54	2	3	0	71
31-40	21	92	4	9	15	141
41-50	26	86	7	10	8	137
51-60	15	44	4	4	4	71
61-70	2	9	3	5	0	19
+70	0	2	1	0	0	3
N/C		2				2
Total	81	337	22	31	29	500
Mitjana	41	39	47	46	39	42,4

La mitjana d'edat és de 42,4 anys. Per franges d'edat les que presenten major percentatge són les de 31 als 40 anys (28,2%) i les de 41 als 50 anys (27,4%). Li segueixen les franges de 26 a 30 i de 51 a 60, ambdues amb un mateix percentatge, que és d'un 14%.

b) Estat civil

Taula 109. Estat civil de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Estat civil	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No consta	0	4	0	2	0	6
Soltera	48	207	9	13	18	295
Casada	18	70	6	10	6	110
Separada	5	18	4	5	4	36
Divorciada	7	28	3	1	1	40
Vídua	3	10	0	0	0	13
Total	81	337	22	31	29	500

L'estat civil predominant de les internes que no efectuen exercici físic és soltera (59%), gairebé 3 de cada dones. El segon, és el de casada, amb un 22%. En aquests dos estats civils se situen 4 de cada 5 dones. Més residuals, són els estats de divorciada (8%), separada (7,2%) i molt més menor el de vídua (2,6%).

c) Nombre de fills

Taula 110. Nombre de fills de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

No. fills	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No consta	5	24	2	5	4	40
0	11	55	2	1	1	70
1	19	77	2	8	8	114
2	17	69	9	7	5	107
3	14	60	3	2	10	89
4	4	29	2	2	0	37
5	3	11	2	3	0	19
6	3	7	0	0	1	11
7	5	4	0	1	0	10
8	0	0	0	0	0	0
+8	0	1	0	2	0	3
Total	81	337	22	31	29	500

És constata que un 14% de les dones no tenen fills. Gairebé hi ha el mateix percentatge de dones amb un fill (22,8%), que les que tenen dos fills (21,4%). Sumades representen un 44,2% de la mostra. També és rellevant el percentatge de les que tenen 3 fills (17,5). Es pot dir, que 3 de cada 5 internes tenen entre 1 i 3 fills. El percentatge de dones que tenen més de 3 fills també és notori, doncs representa un 16% del total.

d) Nacionalitat

Taula 111. Nacionalitat de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Nacionalitat	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
Alemanya		1				1
Algèria		1				1
Bèlgica		1				1
Bolívia	2	4				6
Bos-Herceg.	2	12			1	15
Brasil	1	19				20
Bulgària	1	4				5
Colòmbia	1	10			1	12
Croàcia	1	3			1	5
Cuba	2	5			1	8
Dinamarca		1				1
Equador	1	3			1	5
Espanya	48	180	14	28	11	281
Filipines	1					1
França		2			2	4
Grècia	1	1				2
Hondures		1				1
Itàlia		3			2	5
Lituània	1				1	2
Mali	1					1
Macedònia					1	1
Marroc	3	10	3		3	19
Mèxic		2				2
Nigèria		6				6
P. Baixos					1	1
Pakistan	1	1				2
Paraguai		1				1
Perú	2	16				18
Polònia	1	3				4
R. Dominicana		10	1			11
R. Txeca		1				1
Romania	8	20	4	2	2	36
Rússia		2			1	3
Sèrbia		2				2
Sudàfrica		1				1
Tanzània		1				1
Ucraïna		1		1		2
Xile	3	8				11
Xina		1				1
Total	81	337	22	31	29	500

Del total de la mostra, hi ha un 56,2% que són de nacionalitat espanyola, la qual cosa representa gairebé 3 de cada 5 internes. Hi ha internes de 39 nacionalitats representades, si bé destaquen les nacionalitats de Romania (7,2%), Brasil (4%), Marroc (3,8%), i Perú (3,6%).

e) Estrangeria

Taula 112. Estrangeria de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Estrangeria	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
Espanya	48	180	14	28	11	281
Estrangera	33	157	8	3	18	219
Total	81	337	22	31	29	500

En relació a l'estrangeria, hi ha un 43,8% de les dones, mentre que com s'acaba de fer menció, el 56,2% són espanyoles.

f) Nivell estudis

Taula 113. Nivell d'estudis de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Nivell estudis	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
For. Instrum. 1	14	46	2	5	3	70
For. Instrum. 2	10	33	0	2	5	50
For. Instrum. 3	18	57	4	2	4	85
CC FF GM	1	5	2	0	0	8
CC FF GS	0	3	0	0	0	3
Ed. Secundària 1	16	65	7	2	6	96
Ed. Secundària 2	6	25	2	3	6	42
Ed. Sec. Assolida	1	3	0	0	0	4
Batxillerat 1	2	12	2	3	3	22
Batxillerat 2	0	9	2	2	0	13
Carreres Univer.	7	25	0	3	3	38
Pr. Prova ac Uni	2	2	0	0	0	4
Pr. Prova ac CCFF	0	0	0	0	0	0
Accés > 25 a	0	0	0	0	0	0
No consta	4	52	1	7	1	65
Total	81	337	22	31	29	500

Hi ha un 41% de les dones estudiades que tenen un nivell d'estudis instrumental. Els estudis de secundària són representats per un 28,4%. A continuació i en ordre decreixent, a força distància, hi ha 7,6% que disposen de carrera universitària i un 7% batxillerat.

g) Coneixement idiomes castellà i català

Taula 114. Coneixement idioma castellà i català de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Castellà	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No consta	3	48	4	1	1	57
L'entén	13	66	3	2	7	91
No l'entén	6	17	1	0	3	27
S'hi expressa	59	206	14	28	18	325
Total	81	337	22	31	29	500
Català	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No consta	3	49	4	1	1	58
L'entén	29	79	5	11	9	133
No l'entén	30	137	5	5	13	190
S'hi expressa	19	72	8	4	6	109
Total	81	337	22	31	29	500

Hi ha diferència entre el grau de coneixement idiomàtic del castellà i el català. Així, mentre que el castellà no l'entén un 5,4%, el percentatge augmenta a 38% en el cas del català. La divergència també es fa palesa en el percentatge de les internes que s'expressen en aquestes llengües. Pel que fa al castellà ho fan el 65% de les dones, i en el cas del català, es redueix a un 21,8%.

6.3.3.6 El perfil de dona que no participa en programes de l'àrea d'activitat física i esport en relació a variables penals i processals

En quan a la dimensió penal i processal de les dones internes s'ha obtingut informació relativa a aquestes variables:

- a) Situació penal-processal
- b) Categoria delictes principal pena base
- c) Nombre d'ingressos posteriors
- d) Grau de tractament
- e) Permís de sortida
- f) Trencament del permís
- g) Expedients disciplinaris
- h) Nombre de regressions a 1r grau
- i) Nombre de regressions a 2n grau

a) Situació penal-processal

Taula 115. Situació penal-processal de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Situació penal-processal	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
Int. Judicial	3	1	0	0	1	5
Preventiva	25	149	10	12	15	211
Penada	53	187	12	19	13	284
Total	81	337	22	31	29	500

Les dones penades predominen pel que fa a la seva situació penal-processal de penades (56,85). Les preventives representen un 42,2% de la mostra.

b) Categoria delictes principal pena base

Taula 116. Categoria delictes principal pena base de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Delictes	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
Contra drets dels ciutadans estrangers		2				2
Contra el patrimoni i l'ordre socioeconòmic	49	164	10	11	19	253
Contra l'administració de la justícia	5	6		2		13
Contra l'ordre públic	1	8	1			10
Contra la hisenda pública i la Seguretat Social		1	1	1		3
Contra la llibertat	1	5		1	1	8
Contra la llibertat sexual		2	1			3
Contra la seguretat col·lectiva	14	101	4	8	5	132
Contra les relacions familiars		1			1	2
Falsedats	1	3			1	5
Faltes contra el patrimoni	2	13	1			16
Faltes contra les persones		1				1
Homicidi	2	7	2	4	1	16
Intimitat/Dret pròpia imatge/		1				1

Delicte	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
Inviolabilitat de domicili						
Lesions	4	14		3		21
Tràfic d'éssers humans		1				1
Violència de gènere	2	3		1	1	7
Altres		4	2			6
Total	81	337	22	31	29	500

Més de la meitat de les dones que no realitzen pràctica d'activitat física (50,6%), romanen en els centres penitenciaris per haver comés un delicte contra el patrimoni i l'ordre socioeconòmic. Són un 26,4% de la mostra, les que tenen com a delicte principal de la pena base, un delicte contra la seguretat col·lectiva. Per tant, 3 de cada 4 internes són a presó per aquestes dues tipologies de delicte.

c) Nombre d'ingressos posteriors

Taula 117. Nombre d'ingressos posteriors de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Ingressos posteriors	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
0	76	316	22	28	31	473
1	3	14			1	18
2	2	4				6
3		1				1
4		2				2
Total	81	337	22	31	29	500

El 94,6% de les dones de la mostra no han tingut ingressos posteriors.

d) Grau de tractament

Taula 118. Grau de tractament de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Grau Classificació	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
1	1	1	0			2
2	44	45	4	9	4	106
3	13	88	2	9	4	116
A	23	199	16	13	21	272
N/C		4				4
Total	81	337	22	31	29	500

Més de la meitat de les dones de la mostra (54,4%) es troben en llibertat condicional. Li segueix en percentatge les que es troben en tercer grau

(23,2%), molt seguit de les que compleixen segon grau de tractament, és a dir en règim tancat (21,2%). En primer grau hi ha només 1,2% de les dones privades de llibertat.

e) Permís de sortida

Taula 119. Nombre de permisos de sortida de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Permís	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
0	47	223	18	18	23	329
1-5	17	50	3	8	4	82
6-10	9	26		2	1	38
11-15	2	15	1	3		21
15-20	1	14				15
+20	5	9			1	14
Total	81	337	22	31	29	500

Gairebé 2 de cada 3 internes (65,6%) no han tingut permís de sortida. Un 16,4% de la mostra han pogut sortir del centre penitenciar entre 1 i 5 vegades a l'any.

f) Trencament del permís

Taula 120. Nombre de trencaments de permís de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Trencament permís	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
0	79	335	21	31	27	493
1	2	2	1		2	7
2						
3						
Total	81	337	22	31	29	500

El trencament de permís és pràcticament irrellevant (1,4%).

g) Expedients disciplinaris

Taula 121. Nombre d'expedients disciplinaris de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Expedients disciplinaris	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
0	45	244	19	19	27	354
1-5	24	74	3	8	1	110
6-10	7	11		3	0	21
11-15	1	3			1	5
15-20		1				1
+20	4	4			1	9

Expedients disciplinaris	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
Total	81	337	22	31	29	500

El 70,8% de les dones no se'ls hi aplicat un expedient disciplinari. Entre 1 i 5 expedient a l'any han tingut un 22% de la mostra.

h) Nombre de regressions a 1r grau

Taula 122. Nombre de regressions a primer grau de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Regressions 1er grau	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
0	77	333	22	29	28	489
1	3	3		1	1	8
2	1	1				2
3				1		1
4 o més						
Total	81	337	22	31	29	500

No hi ha hagut regressions a 1r grau en el 97,8% de les internes.

i) Nombre de regressions a 2n grau

Taula 123. Nombre de regressions a 2n. grau de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Regressions 2n grau	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
0	70	315	22	29	28	464
1	9	21		2	1	33
2	2	1				3
3						
Total	81	337	22	31	29	500

No hi ha regressions a 2n grau en 92,8% de les dones de la mostra.

6.3.3.7 El perfil de dona que no participa en programes de l'àrea d'activitat física i esport en relació a variables dels protocols d'avaluació RisCanvi

Ha semblat oportú seleccionar diverses variables contingudes en el projecte d'avaluació i gestió del risc RisCanvi, pel fet que aporten informació rellevant per determinar el perfil de les dones internes. De totes les emprades en els protocols, han estat escollides les següents:

- a) Desajust infantil
 - b) Manca de recursos econòmics
 - c) Antecedents delictius en la família d'origen
 - d) Socialització o criança problemàtica en la família d'origen
 - e) Manca de suport familiar i social
 - f) Pertinença a bandes delictives o a grups socials de risc delictiu
 - g) Víctima de violència de gènere
 - h) Càrregues familiars actuals
 - i) Abús o dependència de les drogues i/o alcohol
 - j) Intents o conductes d'autolesió
- a) Desajust infantil

Taula 124. Desajust infantil de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Desajust infantil	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No	15	23	3	3	3	47
Si	12	20	1	8	0	41
N/C	54	294	18	20	26	412
Total	81	337	22	31	29	500

Hi ha un percentatge molt elevat de dones (82,4%) de les quals no es disposa d'informació relativa al desajust infantil. Si restem les 412 internes de la mostra, de la resta es pot dir que 53,4% no tenen aquesta problemàtica, mentre un 46,6% si que en tenen.

- b) Manca de recursos econòmics

Taula 125. Manca de recursos econòmics de les dones privades de llibertat any 2019, practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Manca recursos econòmics	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No	45	144	7	18	8	222
Si	23	81	5	5	5	119
N/C	13	112	10	8	16	159
Total	81	337	22	31	29	500

Un cop descomptades les 159 internes (31,8% de la mostra) de les quals no hi ha dades, el 65,1% no tenen manca de recursos econòmics. Per contra un 34,9% si que en tenen. De cada tres internes, una presenta manca de disponibilitat econòmica.

c) Antecedents delictius en la família d'origen

Taula 126. Antecedents delictius en família d'origen de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Antecedents delictius família origen	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No	21	41	2	8	3	75
Si	13	13	2	4	0	32
N/C	47	283	18	19	26	393
Total	81	337	22	31	29	500

No consta la informació de 393 internes (78,6%). De la resta de la mostra, es detecta que un 70% no presenta antecedents delictius en la família d'origen, mentre un 30% si que n'hi ha. Per tant, de cada 10 internes, 3 tenen antecedents.

d) Socialització o criança problemàtica en la família d'origen

Taula 127. Socialització o criança problemàtica en la família d'origen de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Socialització o criança problemàtica	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No	16	19	2	4	3	44
Si	16	29	2	9	0	56
N/C	49	289	18	18	26	400
Total	81	337	22	31	29	500

Si es procedeix a no considerar les 400 internes de les quals no consta la informació (80%), un 44% de dones no presenten una criança problemàtica en la família d'origen. En un 56%, la seva socialització és problemàtica.

e) Manca de suport familiar i social

Taula 128. Manca de suport familiar i social de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Manca de suport familiar i social	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No	51	173	11	22	10	267
Si	20	57	2	1	2	82
N/C	10	107	9	8	17	151
Total	81	337	22	31	29	500

Si no es considera les 151 internes (30,2%) que no consta la informació, el 76,5% no tenen manca de suport familiar i social, enfront un 23,5% que no

disposen d'aquest suport. Gairebé 1 de cada 4 internes és mancada de suport familiar i social.

f) Pertinença a bandes delictives o a grups socials de risc delictiu

Taula 129. Pertinença a bandes delictives o a grups socials de risc delictiu de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Pertinença grups socials de risc delictiu	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No	16	25	1	2	2	46
Si	11	18	3	11	1	44
N/C	54	294	18	18	26	410
Total	81	337	22	31	29	500

Manca conèixer la situació de 410 dones (82%). De la resta, un 51,1% no pertanyen, mentre que un 48,9% estan vinculades a bandes delictives o grups socials de risc delictiu.

g) Víctima de violència de gènere

Taula 149. Víctima de violència de gènere de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Víctima violència de gènere	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No	25	34	1	6	1	67
Si	9	19	3	4	2	37
N/C	47	284	18	21	26	396
Total	81	337	22	31	29	500

Sense tenir notícia de 396 internes (79,2%), es constata que 64,5% no són víctimes, però que un 35,5% de les dones són víctimes d'aquesta mena de violència. Representa més d'una de cada tres.

h) Càrregues familiars actuals

Taula 130. Càrregues familiars actuals de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Càrregues familiars actuals	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No	19	28	3	10	1	61
Si	10	21	0	1	1	33
N/C	52	288	19	20	27	406
Total	81	337	22	31	29	500

Sense poder determinar que succeeix amb 406 internes (81,2% del total), de la resta, s'observa que 64,9% no presenten càrregues familiars actuals. Si han d'atendre-les el 35,1% de les dones.

i) Abús o dependència de les drogues i/o alcohol

Taula 131. Abús o dependència de les drogues i/o alcohol de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Abús o dep. drogues i/o alcohol	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No	21	26	1	3	1	52
Si	13	23	1	9	2	48
N/C	47	288	20	19	26	400
Total	81	337	22	31	29	500

Malgrat es desconeix el 80% de la mostra a estudiar (400 internes), de les 100 restants, n'hi ha un 52% sense abús o dependència i un 48% que si es posa de manifest la necessitat d'abús o dependre de drogues i/o alcohol.

j) Intents o conductes d'autolesió

Taula 132. Intents o conductes d'autolesió de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Intents o conductes d'autolesió	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No	47	174	7	20	11	259
Si	26	56	6	8	1	97
N/C	8	107	9	3	17	144
Total	81	337	22	31	29	500

Si bé, com ha anat succeint en l'estudi d'aquestes variables, no consta informació de 144 dones (28,8%), de les 356 es detecta que 72,7% no han tingut intents o conductes d'autolesió, mentre que un 27,3% han posat de manifest aquest comportament autolesiu.

6.3.3.8 El perfil de dona que no participa en programes de l'àrea d'activitat física i esport en relació a variables relacionades amb el "PMOC 2015

És rellevant aprofundir en la participació per part de la dona no esportiva interna en el conjunt d'activitats dirigides a la consecució de la seva reeducació

i reinserció social, tal i com consten definits en el “Programa marc d’organització curricular” (PMOC).

Com és prou sabut, els programes d’intervenció en el PMOC s’estructuren al voltant de 5 àmbits d’intervenció:

- Formació de persones adultes
- Món laboral
- Salut i desenvolupament personal
- Context jurídic, social i cultural
- Atenció especialitzada

A continuació es mostren les dades obtingudes segons l’assistència o no de les internes en els programes establerts segons els àmbits:

- a) Assistència a programes de formació de persones adultes
- b) Assistència a programes de l’àmbit del món laboral
- c) Assistència a programes de l’àmbit del context jurídic, social i cultural
- d) Assistència a programes d’atenció especialitzada

- a) Assistència a programes de formació de persones adultes

Taula 133. Assistència a programes de formació de persones adultes de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d’activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Assistència Formació persones adultes	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No	26	179	11	9	17	242
Si	55	158	11	22	12	258
Total	81	337	22	31	29	500

Als programes educatius hi assisteixen un 51,6% de les dones, és a dir, més de la meitat.

b) Assistència a programes de l'àmbit del món laboral

Taula 134. Assistència a programes de l'àmbit del món laboral de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Assistència programes món laboral	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No	20	85	16	12	23	156
Si	61	252	6	19	6	344
Total	81	337	22	31	29	500

El percentatge de dones que assisteix a activitats relacionades amb el món laboral és d'un 68,8%. Una mica més de 2 de cada 3 internes.

c) Assistència a programes de l'àmbit del context jurídic, social i cultural

Taula 135. Assistència a programes de l'àmbit del context jurídic, social i cultural de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Assistència programes context jurídic social i cultural	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No	27	146	17	23	25	238
Si	54	191	5	8	4	262
Total	81	337	22	31	29	500

Les activitats d'aquests programes desperten l'interès d'un 52,4% de les dones, una mica més de la meitat de la mostra, percentatge força similar a l'obtingut en considerar l'assistència en l'àmbit educatiu.

d) Assistència a programes d'atenció especialitzada

Taula 136. Assistència a programes d'atenció personalitzada de les dones privades de llibertat any 2019, no practicants d'activitat física, en els cinc centres penitenciaris

Assistència programes atenció personalitzada	CPB1	CPDB	CPME	CPPO	CPPB	TOTAL
No	63	295	21	27	21	427
Si	18	42	1	4	8	73
Total	81	337	22	31	29	500

En aquest àmbit és en el què es produeix un percentatge més baix d'assistència (14,6%).

Un cop extretes i comentades les diverses variables, a l'igual que es va fer amb el perfil de dona esportista, es procedeix a determinar de manera esquemàtica, el perfil de la dona no practicant d'activitat fisico-esportiva:

Edat:	42,4 anys de promig 28,2% 31-40 anys 27,4% 41-50 anys.
Estat civil:	Soltera (59%)
Nombre de fills:	Entre 1 i 2 fills (44,2%)
Nacionalitat:	Espanyola (56,2%)
Estrangeria:	Nacionalitat espanyola (56,2%). Estrangeres (43,8%)
Nivell d'estudis:	Nivell instrumental (41%). Secundària (28,4%).
Coneix. castellà:	S'hi expressa el 65%.
Coneix. català:	S'hi expressa el 21,8%. No l'entén el 38%.
Sit. penal-proc.:	56,8% penades / 42,2% preventives
Delicte principal:	50,6% patrimoni i ordre socioec/ 26,4% seguretat col·lectiva
Ingressos post.:	94,6% sense ingressos posteriors.
Grau tractament:	54,4% llibertat condicional/ 21,2% 2n grau / 23,2% 3r grau.
Permís de sortida:	65,6 % sense permís/ 16,4% més de 5 anuals.
Trencament:	98,6% han retornat del permís.
Exp. Disciplinaris:	70,8% sense expedients/ 22% entre 1 i 5 expedients anuals.
Regr. a 1r grau:	97,8% sense regressions.
Regr. a 2n grau:	92,8% sense regressions.
Desajust infantil:	Si 46,6%/ No 53,4%
Manca rec. econ:	Si 34,9%/ No 65,1%
Anteced. del.:	Si 30,0%/ No 70,0%
Soc. Problema.:	Si 56,0%/ No 44,0%
Manca suport f.:	Si 23,5%/ No 76,5%
Pertinença band.:	Si 48,9%/ No 51,1%
Víct. viol. gènere:	Si 35,5%/ No 64,5%

Carregues fam.:	Si 35,1%/ No 64,9%
Abús drog. o alc.:	Si 48,0%/ No 52,0%
Autolesió:	Si 27,3%/ No 72,7%
Assist. Educació:	51,6%
Assist. món lab.:	68,8%
Assist. J-S-C:	52,4%
Assist. at. espec:	14,6%

6.3.3.9 Juxtaposició dels dos perfils de dona, esportista i no practicant, en els centres penitenciaris de Catalunya durant l'any 2019

Per tal de comparar ambdós perfils és fonamental juxtaposar les dades obtingudes en el conjunt de variables estudiades.

D'aquesta manera es poden apreciar les semblances i diferències dels perfils. No obstant, es posa de manifest que no es pretén en aquest estudi efectuar cap mena de valoració, sinó simplement exposar l'estat de la qüestió, sense entrar en disquisicions al voltant de possibles interpretacions de les dades obtingudes.

Donat que el nombre de dones privades de llibertat, amb hàbits d'activitat física i sense una pràctica esportiva quotidiana, no és idèntic, resulta ineludible emprar un mètode comparatiu que garanteixi la conservació de la proporcionalitat de les dades. Pel que fa a les dones practicants la mostra és de 782 internes (grup 1). Les dones no practicants 500 (grup 2).

Alhora val a dir que en les variables relacionades amb el programa d'avaluació RiscCanvi, donat que no consta la informació d'un número elevat d'internes, s'ha hagut de calcular la proporcionalitat a partir de la mostra obtinguda de manera específica en cadascuna de les variables.

Les mostres del grup de practicants (grup 1) i no practicants (grup 2) en aquestes variables ha estat:

Taula 137. Mostres emprades en les variables de RiscCanvi de les dones privades de llibertat any 2019, practicants (grup 1) i no practicants d'activitat física (grup 2), en els cinc centres penitenciaris

Variable	Mostra Grup 1	Mostra Grup 2
Desajust infantil	353	88
Manca de recursos econòmics	693	341
Antecedents delictius en la família d'origen	395	107
Socialització o criança problema. en la família d'origen	350	100
Manca de suport familiar i social	681	319
Pertinença bandes delict./ grups socials de risc delictiu	651	90
Víctima de violència de gènere	387	104
Càrregues familiars actuals	326	74
Abús o dependència de les drogues i/o alcohol	337	100
Intents o conductes d'autolesió	740	356

Tal i com s'ha detallat en l'apartat de metodologia en relació a l'assoliment de l'objectiu 3, l'anàlisi estadística ha estat realitzada mitjançant el mètode de les diferències entre proporcions (Z), amb la intenció d'indagar la possible existència de diferències estadísticament significatives entre les proporcions establertes en les variables d'ambdues mostres emprades, en la determinació dels perfils de dona esportiva i de dona no practicant.

Els resultats estadístics de les possibles diferències significatives que hi pugui haver en la comparativa de proporcions de les variables ha estat el següent:

Edat:	Sense diferències significatives (z= 0,858)
Estat civil:	Sense diferències significatives (z= -0,589)
Nombre de fills:	Sense diferències significatives (z= -1,172)
Nacionalitat:	Sense diferències significatives (z= 0,000)
Estrangeria:	Nac. espanyola. Sense diferències significatives (z= 0,638)
Estrangeres.	Sense diferències significatives (z= -0,807)
Nivell d'estudis:	Nivell instrumental. Sense diferències significatives (z= 1,792)
	Secundària. Menor proporció grup 2 (z= -7,264)
Coneix. castellà:	Menor proporció grup 2 (z= -4,363)
Coneix. català:	Menor proporció grup 2 (z= -8,793)
Sit. penal-proc.:	Penades. Menor proporció grup 2 (z= -5,138)
	Preventives. Major proporció grup 2 (z= 9,394)

Delicte principal:	Patrimoni i ordre socioec. Major proporció grup 2 (z= 3,402) Seguretat col·lectiva. Menor proporció grup 2 (z= -4,300)
Ingressos post.:	Sense ingressos posteriors. Sense diferències significatives (z= -0,553)
Grau tractament:	Llibertat condicional. Major proporció grup 2 (z= 22,571)
2n grau.	Menor proporció grup 2 (z= -14,549)
3r grau.	Menor proporció grup 2 (z= -3,554)
Permís de sortida:	Sense permís. Major proporció grup 2 (z= 6,071)
Més de 5 anuals.	Menor proporció grup 2 (z= -13,830)
Trencament:	Han retornat del permís. Sense diferències significatives (z= 0,728)
Exp. Disciplinaris:	Sense expedients. Major proporció grup 2 (z= 10,467) Entre 1 i 5 expedients anuals. Menor proporció grup 2 (z= -8,313)
Regr. a 1r grau:	Sense regressions. Major proporció grup 2 (z= 2,080)
Regr. a 2n grau:	Sense regressions. Major proporció grup 2 (z= 2,199)
Desajust infantil:	Si. Sense diferències significatives (z= 0,751) No. Sense diferències significatives (z= -0,630)
Manca rec. econ:	Si. Major proporció grup 2 (z= 2,779) No. Sense diferències significatives (z= -1,142)
Anteced. del.:	Si. Menor proporció grup 2 (z= -2,064) No. Sense diferències significatives (z= 1,082)
Soc. Problema.:	Si. Sense diferències significatives (z= 0,000) No. Sense diferències significatives (z= 0,000)
Manca suport f.:	Si. Sense diferències significatives (z= -1,882) No. Sense diferències significatives (z= 0,593)
Pertinença band.:	Si. Major proporció grup 2 (z= 3,704) No. Menor proporció grup 2 (z= -3,178)
Víct. viol. gènere:	Si. Sense diferències significatives (z= 1,075) No. Sense diferències significatives (z= -1,110)
Carregues fam.:	Si. Major proporció grup 2 (z= 3,108) No. Sense diferències significatives (z= -1,393)
Abús drog. o alc.:	Si. Sense diferències significatives (z= 1,733)

	No. Sense diferències significatives (z= -1,472)
Autolesió:	Si. Menor proporció grup 2 (z= -5,149)
	No. Major proporció grup 2 (z= 2,266)
Assist. Educació:	Menor proporció grup 2 (z= -10,313)
Assist. món lab.:	Menor proporció grup 2 (z= -5,583)
Assist. J-S-C:	Menor proporció grup 2 (z= -10,172)
Assist. at. espec:	Menor proporció grup 2 (z= -22,078)

Després d'analitzar abastament els perfils de les dones privades de llibertat segons la seva fidelitat o no a la pràctica esportiva, la recerca aporta dades quantitatives que copsen la percepció dels monitors esportius que vetllen per al desenvolupament de la pràctica esportiva en els cinc centres penitenciaris de dones.

6.3.4 La percepció del personal tècnic esportiu en relació a la pràctica esportiva de la dona en els centres penitenciaris.

Abans de recollir les percepcions dels responsables de desenvolupar en els centres penitenciaris els programes esportius de dones, sembla escaient conèixer en primer lloc, el seu perfil.

Segons informació facilitada pel Departament de Justícia, a l'actualitat hi ha un total de 31 professionals, contractats com a monitors de formació ocupacional, per desplegar el seu exercici professional en matèria esportiva en els centres penitenciaris de Catalunya. Són 4 dones i 28 homes, amb edats compreses entre els 26 i els 57 anys.

Si ens centrem però en els monitors i monitores que s'encarreguen de l'activitat física en els centres penitenciaris de dones (CPDB, CPPB, CPME, CPB1, CPPO) el nombre es redueix a 5 tècnics/tècniques, de les quals 3 són dones i 2 homes. Les seves edats estan compreses entre el 38 i els 52 anys, essent el promig de 44,4 anys.

CPDB: Monitora amb 14 anys d'experiència. D'aquests, 8 anys en el centre. La resta, en el CP Brians2.

- CPPB: Monitora amb 7 anys d'experiència. D'aquests, 6 anys en el centre. La resta, 1 any en el CP Figueres.
- CPME: Monitora amb 9 anys d'experiència. D'aquests, 5 anys en el centre. La resta: 2 estius a Brians 1; 1 any cap de setmana a Joves; 1 any a preventiu de Girona; i 2 anys a Puig de les Basses.
- CPB1: Monitor amb 10 anys d'experiència. D'aquests, 4 anys en el centre. La resta: 4 anys a CP Homes BCN; 1 any a CP Figueres; 1 mes a CP Girona; i 10 mesos a CP Lledoners .
- CPPO: Monitor amb 6 anys d'experiència. D'aquests, 4 anys en el centre. La resta, dos estius al CP JOVES.

Després de revisar el perfils dels monitors i monitores esportius, tal i com s'ha esmentat en l'apartat metodològic en relació a l'objectiu 3, per analitzar la percepció dels tècnics s'han establert 6 dimensions. Alhora per a cadascuna de les dimensions s'han previst varies categories per tal de descriure la dimensió.

A continuació s'exposa per a cada dimensió la informació facilitada pels tècnics ja sigui mitjançant entrevista o enquesta.

6.3.4.1 Dimensions i categories d'anàlisi

- a) Mecanismes de participació en els programes d'AFE

Aquesta dimensió està categoritzada amb els següents descriptors:

- Quins mecanismes permeten participar-hi o deixar de fer-ho? Es participa de manera lliure i voluntària? És recomana la seva assistència per part dels equips penitenciaris (educadors, psicòlegs,...)? Es podria donar el fet d'obligar a una interna a assistir-hi? Hi ha facilitats per participar-hi? Amb què es beneficien les internes participant en un programa esportiu?

En el cas del CP Dones, la responsable emfatitza sobre l'especificitat del centre, pel fet de tractar-se d'un centre de preventives. És per això que manifesta: *"No tens un grup concret sinó que acaben entrant i sortint. És un*

centre amb molt de moviment. L'educador, quan entra una dona en el centre, s'entrevista amb ella i conjuntament en aquesta primera entrevista es decideix quines poder ser les activitats més escaients per a la interna. Normalment a totes les internes se'ls hi posa alguna mena d'activitat física en alguna franja del dia. Sobretot si es considera que l'esport és força important. Posem pel cas, per a les de toxicomanies. Un cop que assisteix per primer cop ella mateixa pot de decidir si deixa de venir, o bé si vol venir més hores. Això és gestionat amb mi i amb l'educador. Però s'intenta que qualsevol interna passi a fer activitat física esportiva en alguna franja del dia.

Després hi ha els programes individual del tractament. En aquest sentit si és considerat en el programa individual del tractament que és important la seva assistència per agafar hàbits, per temes de salut o pel que sigui, es pot obligar a la interna. No obstant, s'ha de dir que la majoria de dones hi participen voluntàriament. És un centre petit que a tot hora han d'estar fent activitats i per tant han d'omplir d'alguna manera aquestes hores. No és com altres centres en què poden estar lliurement en el pati i trien si volen o no participar. Aquí no poden estar a les cel·les i per tant hem de tenir les internes organitzades. L'activitat física i l'esport és un tema molt sol·licitat".

Un centre que resulta d'interès considerar és el CP Brians1, perquè hi ha un nombre important de dones en privació de llibertat. El seu monitor també exposa que la participació és lliure, llevat de les que segueixen un programa individual de tractament: "aquí al mòdul de dones és veritat que la majoria de participació és lliure. És una decisió dels tècnics esportius. Aquí tenim una baixa assistència, hi creiem que el millor és tenir uns horaris establerts per al mòdul i que elles puguin accedir-hi lliurement, amb l'únic requisit que portin roba adequada i que vinguin amb la intenció de fer esport. Això és la norma general. També tenim activitats fora del mòdul, en el poliesportiu del centre. En aquest cas si que és necessari apuntar-s'hi mitjançant una instància. Es fa una llista i la gent que no està a la llista no pot venir-hi.

També hi ha les internes que per al seu programa individualitzat de tractament han de venir a fer esport. Aquestes internes estan "una mica" obligades a fer aquestes activitats. També hi ha les internes que estan a l'especial i que se les

acompanya fins al gimnàs i se les recull per tal que facin activitat física esportiva. És una manera de progressar en la seva situació”.

El caràcter voluntari en l'assistència a les activitats esportives, l'afirma la monitora de CP Puig de les Basses: *“per inscriure's a les activitats que proposem des de l'àrea d'esports cal que ens facin arribar una sol·licitud mitjançant instància, degudament registrada i autoritzada per l'equip de tractament. La participació és totalment voluntària, tot i que tant els equips de tractament com els tècnics esportius ho recomanem sempre, i facilitem el seu accés. Els beneficis que n'obtenen, a més dels intrínsecs a la pròpia activitat, són una millor valoració del nivell del SAM”.*

Pel que fa al CP Ponent, el seu monitor, també accentua la participació lliure i voluntària, si bé matisa el fet que en les activitats desenvolupades en el poliesportiu (espai exterior i descobert) cal complimentar una instància i estar apuntada al llistat de sortida al poliesportiu. A banda, d'aquest fet, que no és exclusiu d'aquest centre si que es fa ressò d'una problemàtica que condiciona a les dones a l'hora de participar en programes de l'àmbit esportiu: *“tenim dos «handicaps», un és l'assistència a tallers i destins i l'altre a l'encavallament d'activitats que coincideixen en el mateix horaris, si bé de mica en mica ho hem anat solucionant”.*

Per últim, també la monitora del CP Mas Enric, insisteix en què la interna pot escollir de manera lliure i voluntària la seva participació en activitats esportives, les quals permeten, a l'igual que d'altres àmbits, obtenir un major nivell de puntuació del SAM (Sistema d'Avaluació i Motivació): *“l'accés a l'activitat es voluntària, el mecanisme establert es a través d'una instància coordinat amb el seu tutor de centre, el qual determina si l'interna té lliure aquell espai de temps a partir de la nostra planimetria d'activitats. Al nostre centre no existeix un programa que els hi obligui, encara que recomanem la seva assistència a les activitats per necessitats mèdiques o per PIT. Com a qualsevol activitat de centre regulat al model de reinserció hi ha una valoració de l'activitat, el qual permet a l'intern rebre una puntuació trimestral que el permetrà pujar de nivell (D,C,B,A) del SAM”.*

6.3.4.2 Descripció dels programes

A continuació passem a descriure la situació de cada centre per a cadascun d'aquestes categories descriptives de la dimensió.

- Quan es porten a terme? Franges horàries? Periodicitat? Què passa els caps de setmana? I en els períodes de vacances, festes significatives?

En relació al punt centrat en el "quan", en el CP Dones, on les internes han d'estar ocupades al llarg del dia amb activitats, la tècnica específica: *"hi ha tres franges al matí i tres franges per la tarda"...* *"En aquests centre hi ha un programa d'activitat física cada dia. Els dissabtes pel matí l'auxiliar obra el gimnàs i hi assisteixen les internes que no poden participar durant el cap de setmana. És una directiu del centre el fet que s'hagi d'obrir el gimnàs encara que no estigui el tècnic".*

Pel que fa als períodes de vacances, assenyala: *"des de fa un parell d'anys a l'estiu, des de la direcció general, s'envien uns voluntaris. Assisteixen però, només per la tarda".*

En el CP Brians 1, els tècnics responsables de dones en segon grau i en primer grau, expliquen que *"durant el període de vacances nosaltres hem de garantir el 50% de la nostra presència"...* *"Nosaltres hem de cobrir un servei d'esports i nosaltres el cobrim com nosaltres creiem que és la millor manera. Pel fet que treballar amb dones requereix unes condicions específiques, nosaltres preferim que s'encarreguin les persones que ja estan avesades a aquesta condicions específiques. Per tant, el que va al DER sóc jo (Albert) i el que va a dones, el referent és el Xavi, i en Raúl l'acompanya. D'aquesta manera les internes saben a qui s'han de dirigir".*

Expliquen de manera precisa quines són les franges horàries de pràctica per a les dones que estan en segon grau: *"Amb les dones de segon grau nosaltres oferim franges els cinc dies de la setmana al gimnàs del mòdul. Dilluns i dimecres de 9.30 a 11.15h i dimarts, dijous i divendres de 11.30h a 13h. Això es fa dins del mòdul. Amb això el que es pretén es facilitar l'assistència de les internes perquè no impliqui haver d'estar en una llista, haver de demanar*

permís, perquè és una activitat que es genera dins del propi mòdul i elles tenen moviment lliure dins del mòdul. També generem tres activitats al poliesportiu, és a dir fora del mòdul, però això ja implica que han de fer una petició, t'han d'autoritzar,... és un protocol que segueix tothom però intentes que al matí qualsevol interna que tingui una mica d'inquietud tingui facilitat per accedir a l'activitat física. Si que al final fiques unes normes perquè considerem que han de ser-hi, com per exemple que portin indumentària esportiva. Som conscients que l'activitat física en dones costa molt. Si ens trobem a un home sense indumentària esportiva a poliesportiu, l'envies cap al mòdul. En canvi si et trobes a una interna que el primer dia ve al gimnàs del mòdul sense roba adient, la deixes estar i li dius que el proper dia vingui amb roba. El que intentes és engrescar-les. I oferim les franges del poliesportiu per aquelles internes que tenen més inquietuds per a què tinguin així més opcions de fer activitat física. Les franges del poliesportiu són dimecres i divendres de 17 a 18.30h.”

D'igual manera, expliquen el funcionament de les internes en primer grau: “en el DERT tenim els dilluns de 11h a 12.30h i els dijous també de 11h a 12.30h. El DERT està compost de dues fases. La primera fase seria una fase d'estança en el DERT pura i dura i si aquesta primera fase és superada de manera positiva, la interna continua pagant primer grau però se li dona una segona fase en el qual està més oberta la interna a ser introduïda en la població de segon grau. És en aquesta segona fase que se'ls hi pot concedir a través de l'article 100.2 que permet a la interna fer activitat fora del Departament Especial per després retornar en el Règim de compliment de primer grau dins del DERT. Per tant, jo atenc en el DERT a les internes de la primera fase, perquè les que estan en segona fase ja poden acudir al gimnàs del mòdul”.

Al CP Mas Enric, la seva responsable explica que “les activitats son diàries i al nostre centre les dones estarien a la primera franja del mati (9h a 10.30h) i de la tarda (15.30h a 17h). Els caps de setmana i festius treballa el nostre company donant servei tots els dies de l'any (menys quan ell té vacances) ja que només hi ha un monitor esportiu.”

El CP Ponent, segons el monitor, “és un centre de franges horàries modulars, això vol dir que cada mòdul te el seu horari diari i setmanal d'una hora

d'activitat diari/setmanal. Caps de setmana, no havia tingut mai monitor d'esport de cap de setmana amb la pandèmia hem tingut un monitor esportiu de cap de setmana a l'estiu 2020 i des de gener de 2021 tenim un altre monitor esportiu de cap de setmana, per tant l'activitat esportiva amb monitor d'esport es pot realitzar de dilluns a diumenge. No hi ha intervenció d'activitat física al Mòdul 8 durant el cap de setmana.”

Des del CP Puig de les Basses, es fa referència a com s'han adaptat els programes davant la situació pandèmica, si bé, la monitora, coincideix en elements d'anàlisi que ja han estat exposats per la resta de monitores/rs dels altres centres: “actualment, amb el context de la COVID-19 els diferents mòduls han de realitzar l'activitat física per separat dels altres, per això s'ha destinat diferents franges horàries d'accés al poliesportiu i a les diferents activitats per a cada mòdul. Les franges horàries són d'1h 30 min. La planimetria que hem establert ofereix l'accés a les activitats del poliesportiu 3 vegades a la setmana i la següent setmana 4 vegades (és una planificació quinzenal, degut a les necessitats regimentals del centre). Els caps de setmana cada mòdul té accés al poliesportiu una franja horària. L'equip de monitors ens organitzem perquè el servei quedi cobert tot el possible. Entre setmana, com hi ha 4 tècnics, sempre podem donar servei. El cap de setmana hi ha un sol tècnic, per això en períodes de vacances el servei queda més coix.”

- Com es porten a terme? Què s'hi fa? Quins programes es porten a terme? Quines pràctiques es desenvolupen? Són pràctiques individuals, col·lectives, competitives, cooperatives. Sorgeixen programes a proposta de les internes?

Respecte al “com” es porten a terme, la tipologia de pràctiques que inclou el programa esportiu, les metodologies de treball, etc., en el CP Dones, la monitora torna a fer èmfasi en la particularitat del centre donat el seu caràcter d'acollir a les dones preventives: “*en aquest centre hi ha una mica de tot. És una característica d'aquest centre. Jo venia d'un centre penal i existia una planificació perfecte. Els que feien musculació, els que feien bàsquet,... Aquí, això no funciona. Estableixes una planificació però et trobes que un dia hi ha 15*

internes que volen ballar i a l'endemà t'han canviat aquestes internes i això canvia. Necessites per tant adaptar-te molt al grup d'aquell moment.

La franja d'edat és important, hi ha internes des de 18 fins a 60 anys. És un centre de preventives que estan totes juntes, tot tipus de delictes, tot tipus de malalties, i en una classe això és el complicat. Hi ha interna que vol molt i pot molt i demana molt, hi saps que pot més, i una altra que ve amb un ictus, i he de mirar molt que tinc a cada moment. Cal una gran adaptabilitat.

Les activitats dirigides acostumen a no fallar mai, per exemple spinning a 9.00h del matí. Elles col·loquen la bicicleta i aquesta no me la perdonen. Hi ha altres activitats que també funcionen molt bé, com són els circuits de força.

De fet tot ha d'estar molt dirigit. Què fem avui? Però tu ho has de fer i estar al davant.

També es fan esports col·lectius, però només fem voleibol. Els hi costa molt l'esforç, entrenar, i amb el voleibol també passa. No es pot fer un partit si no s'han fet prèviament tocs de dits. Però elles volen directament jugar. Passa amb el futbol i aleshores hi ha un cop de peu sense intenció... però aquí un cop de peu pot generar un conflicte. Per tant entrenar i practicar els exercicis els hi costa molt. Elles volen coses pim i pam, una cosa ràpida. Predomina la immediatesa".

Aquí fem moltes activitats de ball perquè funciona molt bé, amb suport musical. I aquest apoderament i aquesta vergonya quan una veu que va cap a l'esquerra quan totes van cap a la dreta. Funciona molt bé l'aprenentatge de sevillanes o de balls llatins perquè elles són les protagonistes. Això és el que hem intentat fer sobretot a l'estiu quan jo no estic. Si hi ha una interna que proposa jo puc ensenyar a ballar sevillanes, doncs s'obre el gimnàs i una interna es fa responsable. Hem fet dansa del ventre, àrab, sevillanes, reggaeton, funky,... A qui veus la responsabilitat de cadascuna i el respecte envers a l'altre. Algunes han funcionat i algunes no. Pensa que elles ensenyar no en saben, algunes ballen però no ho saben ensenyar. Si només mous el cul però no em dius com s'ha de fer, al final les internes es cansen. Ara mateix ve

una noia de l'institut del teatre i fa una sèrie de qüestions relacionades amb l'expressió corporal i òndia, sóc capaç de fer això, és apoderament total”.

Al CP Brians 1, referint-se al “com”, el monitor que s'encarrega de les internes que són al mòdul amb les internes de segon grau: *“Jo que estic al gimnàs, he de dir que les que venen del DERT baixen, a excepció d'una o dues, perquè aconseguen tabac, els hi paguen un cafè, perquè quan poden fer esport dins del DERT no acudeixen. Això és una cosa que hem de tractar dins del funcionament del mòdul perquè no ajuda i distorsiona a les altres internes que venen a fer activitat.”*

Resulta d'interès saber més al voltant de com s'estructura l'activitat física en un DERT i el monitor de Brians1 ho detalla: *“hi ha unes quantes internes en primera fase, però jo porto dues setmanes i mitja que no faig activitats perquè les internes no volen sortir. També les que estan pagant un primer grau, acostumen a ser reincidents de primer grau, que saben com funciona el protocol de primer grau, i esperem obtenir la segona fase per a través del 100.2 poder anar al gimnàs, que no és sortir a fer activitat física sinó que és sortir. Aleshores potser aquest 100.2 per anar a fer activitat física s'hauria de replantejar. També potser hauríem d'atorgar un 100.2 d'activitat física a les internes que s'ho hagin treballat en primera fase. Entenent la situació en la que es troben, que no es pot desmerèixer, perquè pagar un primer grau és una situació que ha de ser bastant dura. Però hauríem d'intentar equilibrar la balança. Porto dues setmanes i mitja sense fer activitat perquè la interna no vol sortir”.*

En quan a les dones en segon grau, el monitor del CP Brians 1 explicita: *“dins dels cinc dies del gimnàs del mòdul fem condicionament físic. És bastant programat. És complicat perquè l'espai del gimnàs és molt petit i t'has d'adaptar. En Raül i jo procurem fer-ho molt individualitzat. La interna que arriba nova, estem per ella. Abans teníem auxiliars per ajudar-nos, però actualment no. El que has de tenir en compte és si la interna que fa d'auxiliar té empatia amb les altres internes. És un lloc molt petit i pot generar enveges. Sí que és veritat que cada primer dimecres de mes, fem una activitat de zumba que jo havia fet. Ho projectem sobre la paret vídeos de cançons que es*

demanen i tot participem inclòs jo. Coses puntuals amb elles els hi va bé. Coses repetitives els hi costa. El divendres al matí al pati fem volei i després obrim el gimnàs. No hi ha res establert. Els caps de setmana hi ha activitats de crossfit que té molt d'èxit, perquè és mixte.”

El monitor del DERT, que ha estat també anys de monitor en el segon grau, afegeix la seva percepció sobre les pràctiques mixtes i aborda el tema de les diferències de gènere en la pràctica de l'activitat física dins del centre:

“Les practiques mixtes es disparen en participació. Potser fan que més dones hi participin. Jo en soc partidari. A vegades sí que hi ha alguna situació que s'excedeix i per no tenir problemes, millor no fer-les mixtes. Els homes tenen molt clar que volen venir, moure ferro. Els homes són més freds, més distants. I amb les dones passa tot el contrari. Les dones volen que estiguis sobre d'elles, que se sentin cuidades, que els hi prestin atenció. Si que pots trobar una perfil d'interna que va més sola però no és ho habitual. Aquesta seria una interna que ha tingut una pràctica esportiva a fora, que ja sap com fer les coses. El percentatge més gran d'internes que ens trobem aquí no han tingut una vida esportiva i que no saben funcionar elles soles.

D'aquí es podria deduir que una bona política en matèria esportiva per a les dones hauria d'augmentar la ràtio de tècnics perquè volen atenció més particular i variabilitat. Els homes els dilluns tenen rutina de pit, els dimecres d'esquena, els divendres de cames. Les dones pot ser que el primer dia de pràctica hi hagi moltes internes però el següent siguin molt poques. Els homes potser vindran vuit el primer dia, però seguiran venint. Si més no és la meva experiència en els meus 9 o 10 anys portant aquí dones. Muntaves el primer dia una activitat i era un èxit i pensaves he triomfat, però quan havien passat tres vegades, tornaves a veure que assistien les dues de sempre. Potser quelcom rutinari les acaba avorrint o no s'acaben sentit atretes.”

El monitor de segon grau, continua amb la reflexió entorn les barreres i dificultats per realitzar activitat esportiva de manera quotidiana:

“Pensa que a nosaltres ens arriben moltes internes de Wad-Ras i allí tenen un funcionament molt diferent. Allí tenen un horari i han d’anar seguir les activitats de cada horari. Algunes venen i segueixen fem pràctica, però aquí podem estar al pati, poden gaudir de tenir més temps lliure, però a nosaltres ens afecta en que d’aquesta manera no continua amb l’esport. Moltes que venen motivades amb la Mariona, aquí aquesta motivació es dilueix. Aquest és un dels mòduls més complicats de Brians 1, aquí les internes es consumeixen, és molt complicat treballar-hi. Arriben aquí i estan condemnades a cinc, sis, deu, anys. Tenen temps d’estar ociosa. I el fet d’estar ociosa aquí t’acaba complicant la vida, perquè trafiques al pati, baralles i les relacions entre internes potser no deriven en situacions de violència però sí que deriven en conflictes. I els conflictes entre elles són enveges, punyalades per darrera, i una interna que venia amb un bon tarannà, als dos mesos s’ha convertit en una persona grisa, trista, avorrida, amb poca motivació. I això en una població d’unes 150 internes costa. I això en els 13 o 14 anys que jo porto treballant aquí es repeteix. Per això et dic que aquest és el mòdul més complicat de la presó.”

El monitor en el DERT exposa algunes dificultats més: “tenim una altra problemàtica i és que l’escola és mixta. L’escola triomfa, per ser mixta i perquè poden sortir. I al damunt hi ha nois. Una altre problema és que mentre estem fem activitats al gimnàs, i això ho saben els funcionaris com també ho sap tothom, no pot estar la televisió encesa al costat del gimnàs. Si volen potenciar l’activitat física, no obligar, en aquell moment no hi ha d’haver jocs ni tele. Hi ha més hores al dia, per tant s’hauria de respectar i potenciar més aquestes franges esportives.”

Pel que al CP Mas Enric, *“cada monitor esportiu té assignat una activitat esportiva per franja horària d’intervenció directa. Les activitats esportives que es realitzen són de caràcter individual, col·lectiu, competitiu, i de forma lúdica fem activitats extraordinàries de caràcter cooperatiu. Algunes activitats sorgeixen del gestors culturals (interns).”*

El monitor del CP Ponent detalla la intervenció: *“té dos monitors d’esports de dilluns a divendres i treballem de manera individualitzada per mòduls (Un monitor d’esports per franja horària, mòdul i espai), per tant aquesta intervenció*

condiciona tota aquesta qüestió. Es poden realitzar les següents activitats en el Poliesportiu i interior (Mòdul 8): bàdminton, voleibol, tennis, tennis taula, atletisme, musculació. Cadascuna d'aquestes activitats té un programa, a nivell col·lectiu i individual. Procurem reconduir totes les activitats cap a la cooperació, com a objectiu principal de l'activitat físico-esportiva modular."

La monitora del CP Puig de les Basses, en la seva resposta evidencia una característica dels programes esportius, l'adaptació constant als interessos de les internes: *"darrerament el grup d'internes està molt interessat sobretot en l'entrenament funcional. Els tècnics els dissenyem i dirigim sempre que ho demanen. Però també hi ha dones que prefereixen entrenar individualment amb les rutines que els hi facilitem. Quan ho requereixen hem realitzat altres activitats com ara ioga, sessions de relaxació, hipopressius, zumba...i també hi ha un grupet que s'animen amb esports més convencionals com el vòlei, el bàsquet, joc de raquetes ... El grup d'internes és reduït , per això els tècnics estem oberts a les necessitats i peticions d'activitat que ens demanen."*

- A on. Espais. Descripció. Suficiència insuficiència. Estat de les instal·lacions?

Si ens referim a l'espai en el qual es despleguen les pràctiques esportives, en el CP Dones, de la descripció de la monitora es posa de manifest la poca idoneïtat dels espais per desenvolupar una activitat físicoesportiva de qualitat. En aquest centre es disposa del pati i d'un gimnàs: *"hi ha centres grans que tenen el seu propi poliesportiu. El meu poliesportiu aquí és el pati. En aquest pati però, les internes fumen, fan la mitja hora de descans, hi ha l'economat, la cafeteria i costa molt que entenguin que estan a l'hora d'esport, que no poden fumar o prendre un cafè fins que acabin l'activitat. Quan entrem, els hi deixem 10 minuts perquè xerrin i s'expliquin. Aquí no van del mòdul al poliesportiu, aquí surten al pati. Aquesta realitat doncs ens crea dificultats".* Pel que fa al gimnàs, la monitora explica que *"és una sala molt petita amb mirall. També hi tenim les bicicletes que les posem en un racó i quan fem l'activitat les col·loquem. Alhora disposem d'un petit magatzem on tenim el material. L'espai em limita molt la gent que hi pot participar. Una classe de step, un circuit. Per als circuits puc anar al pati quan fa bon temps, perquè si no, no hi cabem. Aquest és un centre que té més de 100 anys i*

s'ha anat adaptant. Es van arreglant cosetes. Elles quan van de programada, per exemple a altres centres penitenciaris, i veuen un poliesportiu al·lucinen”.

En canvi, un centre que segons la percepció de la seva monitora gaudeix d'unes bones instal·lacions esportives és el CP Mas Enric: *Tenim la sort de disposar d'unes instal·lacions molt ben estructurades a nivell d'espai per a la realització de les diverses activitats, cal dir que la seva climatització es insuficient i ens dona problemes; a l'igual que quan plou no podem fer ús de la pista polivalent del centre.*

Els problemes referits al clima també són esmentats pel tècnic del CP Ponent quan especifica i descriu els espais emprats per a la pràctica de l'activitat física: *“espai interior (Mòdul 8), pati del mòdul, descobert. Espai exterior descobert, és la superfície més gran del centre i podem realitzar tot tipus d'activitats. Inconvenients: climàtics (pluja, vent, fred i calor, som a ponent..) i tenim en aquest moments un dèficit d'aparells estàtics per fer musculació (l'activitat de musculació es realitza a l'exterior, per tant, s'han de treure tots els aparells i estris a l'exterior per fer l'activitat).”*

Els dos monitors de Brians 1, detallen els canvis operats en el centre en detriment de la pràctica esportiva:

“Aquí teníem un gimnàs perfecte, era molt gran, enorme. El que passa és que amb la remodelació del centre, la reubicació de l'equip de tractament de dones dins del propi mòdul, aquest equip el va ubicar a dins del que era el nostre gimnàs. Era un gimnàs gran, ideal, tenia una zona de bicicletes, zona de musculació, teníem una taula de tennis taula i una zona per fer activitats dirigides i ara tenim un gimnàs que és 1/3 d'aquesta sala”.

Ara no podem ficar 25 internes al gimnàs perquè no hi caben. No hi ha material ni maquinària suficient per a que 25 internes puguin estar treballant simultàniament. Potser abans, amb el gimnàs gran tampoc superàvem aquesta xifra, però ara és impossible. Un altre opció és sortir al pati però...”

Veiem que per a la Direcció General l'esport és important. Tothom ha de fer esport. Però et trobes amb uns mitjans... Al DERT el protocol de l'especial està

bé, però les condicions per fer-ho, és que ni per a una persona que no hagi d'estar al especial, quan probablement hauria de tenir unes condicions encara més idònies i atractives per poder.... això ho vàrem aconseguir, després de lluitar molt, al DERT de homes, una sala amb una espatllera, amb unes condicions. És un mínim que s'ha de fer per oferir quelcom amb qualitat”.

S'ha de dir que en el DERT l'activitat física es fa en un pati. Les condicions climàtiques condicionen, són patis en els que no toca el sol, si hi ha rosada (vuit mesos al any) el terra està mullat, si no fa un bon dia no és agradable, si fa moltíssima calor,.... I la tipologia d'internes que està en el DERT costa molt. Molt poques vegades fem activitat física en el DERT. És el lloc on es fa més difícil fer activitat. Hem d'entendre que són internes que estan pagant un primer grau i que en una determinada franja la tenen assignada dues o tres internes de manera fixa. Són internes amb situació complicada, vinculades a toxicomanies, consumidores, malalties mentals,.... Si ho comparem amb població masculina, aquesta utilitza l'activitat física com a vàlvula d'escapament en un 80% i en dones això és una minoria. Aleshores si tu vas a oferir una activitat que no és molt temptadora, que l'entorn que l'acompanya no atrau i que a sobre les usuàries no en tenen ganes, això ho fa molt complicat. Què faig amb les internes en primera fase? Faig teràpia, xerrar, t'expliquen mil històries. Si estan en una fase positiva doncs molt bé, si estan en una fase negativa et ploren i t'expliquen, però entens que potser has de fer això. Els hi ofereixes taules d'estiraments però sovint el que tenen ganes les internes és explicar les seves penes o les seves cabòries”

En darrer lloc, la monitora del CP Puig de les Basses també manifesta la suficiència i bon estat de les instal·lacions i esmenta la problemàtica del material esportiu: *“l'activitat esportiva es realitza principalment a les instal·lacions del poliesportiu. Tenim una pista poliesportiva, una zona de màquines de musculació i pes lliure, una sala polivalent on fem les activitats dirigides amb suport musical, i també un camp exterior de sorra. A l'estiu també disposem de la piscina per dur a terme activitats aquàtiques. Quan fem intervenció dins del mòdul disposem d'un petit gimnàs, una pista esportiva i una aula per realitzar les diferents activitats. Pel que fa a les instal·lacions crec que*

és suficient. El que caldria millorar és l'estat del material de la sala de musculació”.

- Amb qui Recursos humans, personal de suport?

Des del CP Dones, la seva tècnica comenta que *“normalment les porto jo, però hi ha tres tardes que no treballo. Aleshores en aquests casos dispo d’unes auxiliars d’esports. Aquestes auxiliars les trio jo i són internes que s’han de cuidar de l’espai i del material. No han de dirigir les sessions. Últimament hem aconseguit un ordinador i els hi deixo música o bé els hi poso algun vídeo que són un recurs per quan no hi sóc”*

Pel que fa al CP Mas Enric, la monitora esmenta: *“les sessions les realitzem amb els monitors esportius conjuntament amb els interns, si realitzem una activitat més lúdica, la qual necessitem més ajuda disposem de la col·laboració dels nostres companys de l’equip multidisciplinari. A vegades treballem, de forma esporàdica o continuada, amb entitats externes.*

De manera concisa i breu, el monitor del CP Ponent respon: *“dos monitors d’esports de dilluns a divendres.”*

La monitora del CP Puig de les Basses exposa la utilització d’un recursos humans en sintonia amb altres centres, si bé aporta una informació destacable, que és l’augment de monitoratge per fer front al context COVID-19: *“l’equip d’esports del Puig de les Basses consta de 4 tècnics esportius de dilluns a divendres i un el cap de setmana. Crec que caldria dotar d’un tècnic més el cap de setmana per tal de millorar el servei en èpoques de vacances, etc. Durant aquest últim any, amb la COVID -19, hem tingut el suport de dos dinamitzadors esportius contractats pel departament per recolzar les nostres tasques”.*

- Amb què Recursos econòmics. Amb quins recursos econòmics es compte per portar a terme les activitats? Hi ha suficients recursos? Dotació de material esportiu?

Si es considera els recursos econòmics com a categoria de la dimensió, la tècnica del CP Dones es sincera quan afirma: *“jo en aquest centre no em puc*

queixar. Si jo demano, s'hi intenta que jo tingui material. Pensa que per exemple aquí que hi ha les serpentines, és fàcil que la pilota de voleibol es punxi. Si el centre disposa de recursos, m'ajuden. A nivell de coses més cares, bicicleta, reparacions, això ja costa més i ha de passar per direcció general, què també val a dir, que si poden, també ens ajuden. Si hi ha dotació econòmica s'intenta repartir per a tots els centres. I és veritat que des de direcció general ens demanen que necessitem. Jo tampoc puc demanar molt perquè tampoc tinc espai on posar-lo i si tingués màquines, el·líptiques, tampoc sabria on col·locar-les”.

Al CP Mas Enric, la monitora aporta una visió més crítica en relació al grau de suficiència de recursos: *“tenim el material suficient per poder portar a terme les nostres activitats al poliesportiu, cal dir que el material que disposem a mòdul també surt de l'àrea esportiva i això fa que els recursos siguin insuficients per atendre les necessitat de centre. Exposo que la qualitat de material es molt deficitari.”*

Una percepció similar la planteja la monitora del CP Puig de les Basses: *“recursos n'hi ha, però caldria millorar la dotació de material de musculació i treball cardío-vascular, com també els recursos destinats a la seva reparació o substitució.”*

Aquestes dues darreres opinions contrasten amb la del tècnic del CP Ponent que manifesta la seva satisfacció en quan a disposició de recursos: *“des de fa tres anys, em equipat tots els mòduls, on hi ha espai esportiu i intervenció, dels recursos necessaris per porta a terme qualsevol activitat. Tenim pressupost anual i dotació de material esportiu.”*

També els dos monitors del CP Brians es mostren satisfets pel que fa al material esportiu:

“Ara de material estem bé. Potser que una cosa no te la concedeixin, però en termes generals no estem malament. El material ve de Direcció General i tot el que demanem és veritat que ve ràpid. És veritat que voldríem altres coses. Jo no tinc tanta experiència, però suposo que l'A. haurà vist altres moments en

que les empreses donaven dotacions de material esportiu. A mi, per exemple, m'agradaria tenir al gimnàs 10 bicicletes de spinning i no sé si algun dia per dotacions les podem tenir, si podem gastar diners en això. Potser aconseguir diners per material fungible és més fàcil que material de més envergadura, la cosa és complicada. Si poguéssim tindríem 10 el·líptiques, 10 cintes de córrer,... Al final t'has d'adaptar. Això és una cosa comú a tots els centres. Nosaltres vàrem reivindicar fa molt temps el manteniment de la maquinària, perquè a nosaltres ens arriba maquinària que ja està molt castigada, però inclús la que arriba nova. Per exemple a Lledoners quan es va inaugurar va arribar molta maquinària nova, però el manteniment d'això depèn dels interns, de què tinguis <<un manetes>>, com jo tenia a la Model, però aquí no és el cas, i a molts centres tampoc. I hi ha molta maquinària nova que se li dona molt ús, la maquinària de musculació i les bicicletes tenen un ús de moltes hores al dia i això quan s'espantilla, s'espantilla. Això és una reivindicació que farem fer, perquè clar el manteniment d'aquí és de tot el centre i... perquè durí més el material el manteniment és important.”

- Vigència Els programes actualment en marxa quan temps porten desenvolupant-se? De que depèn la seva supressió o permanència?

En quan a la vigència dels programes, la tècnica del CP Dones, donada la idiosincràsia del centre, posa l'accent sobretot en l'adaptabilitat del programa al perfil canviant de les internes: *“va haver-hi, per exemple, un temps que venien moltes d'infermeria i es va veure conjuntament amb la direcció del centre que era necessari destinar una hora diària a aquestes internes amb problemes de salut mental. I estàvem amb elles de 12 a 13h. El que fèiem era passejar pel pati. Jo estava amb elles, passejàvem, xerràvem, era necessari pel fet de no barrejar-les amb altres de jovenetes que volien ballar, steps, aeròbic, spinning, musculació. Era difícil conjuminar-ho i bé aquesta és una característica del centre, davant d'aquestes necessitats, veure com es reformulen les propostes”*.

La tècnica del CP Mas Enric, dona resposta concisa a ambdues preguntes: *“hi han activitats que porten des de l'inici de l'obertura de centre i altres activitats*

de nova realització. Els programes es revisen trimestralment fent una valoració estadística d'assistència per a la seva continuïtat”.

Pel que fa al CP Ponent, es comenta que “els programes actualment estan en marxa des de 2015, quant s’incorpora de manera indefinida un monitor d’esports de matins, aquest mateix anys s’incorpora un segon monitor de tarda i des de 2018 hi ha dos monitors d’esports de matí i tarda (menys divendres tarda) de manera indefinida. Al CP Ponent, depèn de la climatologia i espais utilitzats.”

La característica d’adaptar-se a la demanda de les internes, l’exposa la monitora del CP Puig de les Basses: *“amb el grup de dones treballem molt sota demanda, segons quin perfil d’internes hi ha al mòdul prefereixen un tipus d’activitats o d’altres. Recollim les seves necessitats i els hi fem propostes.”*

b) Valoració dels programes

Descriptors de la dimensió

- Avaluació S’avaluen els programes?, com? S’avalua a les internes que hi participen? Hi ha relació amb els programes individualitzats de tractament? I amb el risc de reincidència (RisCanvi)? Com es treballa interdisciplinàriament?

La monitora del CP Dones aporta informacions qualitatives que permeten apropar-se al binomi dona-esport:

“En relació a l’activitat física esportiva jo he d’avaluar si venen o no. I això els hi serveix als educadors. Jo el que treballo molt són els hàbits, si venen amb la roba adequada, si tenen una predisposició, una bona actitud.

Pensa que moltes vegades són dones que mai han fet pràctica físico-esportiva. Arriben aquí i els hi diuen que han de fer una o dues hores d’esport cada dia. Aleshores es valora més la predisposició, les ganes de voler aprendre, voler provar-ho, i és veritat que moltes s’enganxen a fer-ho, veuen què són capaces de poder-ho fer. La gitana que posem pel cas ve inicialment amb una faldilla, però acaba venint amb xandall i amb bambes, és un gran canvi, més important

que el que acabi fent en una determinada activitat. Posem pel cas, que una toxicòmana necessiti estar dues hores fora al pati fumant, i aconseguim que sigui capaç d'estar fent activitat física durant 45 minuts i no fumar, és un gran què. Aquest és el programa individual de tractament. Potser una altra que ve sempre i té un bon hàbit esportiu, doncs és més fàcil realitzar diverses activitats, perquè em demana més.

Si, mirem que hi hagi un tractament interdisciplinari. Jo puc arribar al despatx i comentar amb l'educador, mira aquesta interna avui li passa tal cosa. Jo sempre els hi dic veniu a veure un partit de vòlei i veureu a la que li surt la ràbia, a la que sap compartir, la que no sap compartir. Perquè moltes vegades això en un despatx no surt, òndia si aquesta em semblava molt tranquil·la, i quina mala llet té davant una situació competitiva. Doncs si no sap fer front a la competitivitat, hem de treballar alguna altra cosa per aquí. Des de l'esport, penso que és més fàcil constatar situacions, vigileu a aquestes dues, ull passa això. Jo les veig cada dia.

Hi ha una cosa que no sé si juga en contra o a favor meu, però jo no estic en les juntes de tractament, jo no decideixo permisos, la meua veu sempre es pot tenir en compte, però jo no estic en el despatx on decideixen. Aleshores la postura del tècnic és vista diferent per part de les internes, hi ha una confiança, venen i t'expliquen. Aquest marc de confiança el genera el propi esport, la seva proximitat, fas grup. Al carrer també passa, i entre elles també fan grup perquè es troben a les 9.00 del matí totes en bici, i això si que ho genera l'activitat física esportiva.”

El monitor del DERT de Brians 1 es mostra crític amb les qüestions relatives a l'avaluació dels programes i seguiment de les internes:

“Jo fa uns 5 o 6 anys que vaig començar a anar al DERT perquè ens vam trobar que hi havia una interna que portava 4 anys en primer grau. Aleshores vam dir, això no pot ser. Porta aquí 4 anys, pesa 160 quilos la V., no pot ser. Hem de fer alguna cosa. Aleshores, la subdirectora que hi havia llavors, va contactar amb nosaltres i vam acordar començar a anar al Departament especial, des de llavors hem seguit anant-hi, però no més enllà d'això, anar allà

per estar, no més enllà d'anar allà per intervenir en la reinserció d'aquestes persones. Aquests cinc, sis anys que han passat, hem anat allà nosaltres per la nostra voluntat, perquè creiem que era una tasca positiva i que aportava alguna cosa, però mai treballant amb l'equip del DERT. No hi he treballat mai. Arrel de tot els problemes que hi han hagut amb el DERT de Brians i coses que han sortit a la premsa i tot això, a la Direcció s'han ficat una mica a sobre dels DERT però tampoc ens han exigut molt més. Si que és veritat que des de fa un mes o un mes mig, ens van dir heu de fer un informe, la qual cosa em sembla molt bé. Puntualment des del DERT, la meva tasca és jo vaig allí i elaboro un informe de com ha anat l'activitat, qui ha participat en l'activitat, quines activitats s'han fet durant la sessió, si hi hagut alguna incidència. Jo aquest informe l'envio a Direcció General i l'eivo a l'equip de tractament del DERT, però jo no participo físicament de les reunions de l'equip de tractament. Si que m'hi han convidat ara, però a nivell laboral m'és impossible perquè les reunions del DERT es fan quan jo no estic treballant al centre. Però si que és veritat que ara es facilita una informació i hi ha un retorn, i es veu com les dades que tu pots aportar d'una persona en concret serveixen per alguna cosa dins de la seva evolució."

En la mateixa línia del relat, l'altre monitor de Brians 1 dedicat a les dones en segon grau posa de manifest:

"Jo crec que no hi hagut una aposta seria i compromesa amb aquet tema. Perquè jo porto aquí ja doncs anys. És veritat que jo sé quant són les reunions d'equip del mòdul de dones i alguna vegada hi he anat jo perquè creia que havia de parlar i d'exposar alguna cosa.". L'altre monitor afegeix: *"però a títol personal"*.

l continua amb la seva exposició: *"a mi, jo estic al despatx, jo formo part de l'equip de tractament, i amb el meu horari podria assistir, però a mi m'agradaria que em convoquessin. Jo crec que l'esport és important. Jo crec que tothom creu que l'esport és important però ja que compartim espai, ens agradaria que vinguessin a les reunions d'equip. Igual jo podria anar-hi sense que em convidessin però és un plus de reconeixement. Nosaltres ja sabem que la*

nostra intervenció, i més a dones, és molt important, però des de que joestic aquí no ha sorgit mai.”

El monitor del DERT, justifica el per què haurien de ser reconegudes les seves valoracions com a monitors esportius en relació al seguiment de les internes: *“és que bàsicament l’orientació que té aquesta institució des de l’àmbit que nosaltres treballem que és el de la inserció social i que és vetllar per la seva salut i poder omplir el seu temps lliure, són tres àmbits que nosaltres treballem aquí o sigui que nosaltres omplim el temps d’oci, nosaltres treballem per la salut dels interns a través de l’activitat física i nosaltres treballem pels valors socials dels interns a través de l’activitat física: treballar en equip, acceptació de la derrota, el que sigui. Són tres àmbits que des del tractament del règim penitenciari i que podem tenir l’àmbit de vigilància, són 3 aspectes bàsics, fonamentals, i nosaltres a través de la nostra actuació amb els interns, incidim en aquests tres, en l’oci, en la salut i en l’educació social per dir-ho d’alguna manera. Per tant, hi ha raons més que suficients per formar part d’aquestes reunions”.*

La tècnica del CP Mas Enric es refereix a l’avaluació dels programes manifestant que: *“una vegada ens arriba la instància aprovada per la seva educadora a l’àrea esportiva procedim a donar-les d’alta al SIPC. Mensualment valorem l’assistència, l’actitud i el seu rendiment amb els ítems de 0 a 3, trimestralment la nostra coordinadora fa el traspàs a Direcció General per al seu registre. Per algunes internes si que té relació amb el seu PIT perquè així ho valora l’equip de tractament, i se’ls s’hi dona prioritat. Es treballa interdisciplinàriament a través de les reunions de comissió esportiva, a més, de tota la relació estreta que es pugui tenir amb l’equip de tractament i els funcionaris de mòdul. Pel que fa al RisCanvi, l’equip de tractament té en compte els ítems de la responsabilitat i la relació amb les altres internes a les activitats que realitza alhora de prendre decisions tractamentals.”*

En el CP Ponent, el tècnic exposa amb claredat la manera de procedir: *“Com a monitors d’esports, fem un seguiment mensual amb el SAM però solament anotem la participació, i si s’avalua al SAM l’Actitud i Rendiment. Al menys al*

Centre de Ponent no fem reunions amb l'equip de tractament i per tant no tenim relació amb el companys/es de tractament ni treballem el RisCanvi.”

La descripció d'una mateixa manera de procedir és recollida en la resposta de la monitora del CP Puig de les Basses: *“els tècnics d'esports avaluem quinzenalment a les internes que participen a les activitats de l'àrea, amb dos ítems: l'assistència i l'aprofitament. En general crec que caldria treballar molt més interdisciplinàriament amb altres programes de tractament, tot i que puntualment s'organitzen activitats conjuntes amb algunes àrees, per exemple: la setmana de Salut Mental, on treballem conjuntament amb serveis mèdics; penso que no és suficient. El feedback que donem amb l'avaluació de les nostres activitats, els equips multidisciplinaris de cada mòdul ho tenen en compte a l'hora d'avaluar el RisCanvi.”*

- Participació Quina és la participació per part de les internes? Preventives?, Amb sentència ferma? Hi ha alguna relació entre anys de condemna i activitat físico-esportiva? Es busca el suport de la família o xarxa social de la dona interna per incentivar la pràctica?

En relació al suport de la família o xarxa social la monitora del CP Dones brinda la seva percepció: *“no, jo no em comunico amb les famílies perquè tampoc m'ho permet el temps que estan aquí. En altres centres si que fan alguna activitat i es convoca a la família. Aquesta manera de fer es comença a realitzar.*

Però si que es dona el cas que venen els membres de la família i quan els hi comenten “t'has aprimat o què guapa estás”, i elles diuen que “es que estoy haciendo deporte”, o portem un xandall o unes bambes, “pero mama, estás haciendo deporte?”. Això els hi puja una mica l'autoestima. Quan algú de fora els hi diu que les veuen bé.”

La resposta facilitada per la monitora del CP Mas Enric no entra a valorar els índex de participació però si que subratlla que no hi ha diferències entre les internes: *“la participació a les activitats esportives no diferencia si són preventives o amb sentència ferma, ni els anys que han de estar a la presó.*

L'accés es un dret fonamental dins de la presó sense distinció. Des de l'àrea esportiva no busquem suport extern, si s'intenta buscar la participació del màxim d'interne possibles per a que s'animin unes a les altres, i quan veiem que alguna interna es proactiva i vol portar a terme una activitat, l'animem a fer-ho."

D'una manera força semblant s'expressen, d'una banda, el tècnic del CP Ponent: *"dintre del Mòdul 8 (Dones) no hi ha separació entre preventives i sentència ferma i l'activitat físico-esportiva és per totes per igual. Des dels monitors d'esports no veiem cap relació anys de condemna/activitat físico-esportiva. El suport de la família o xarxa social no ho sabem és un tema que ho porta l'equip de tractament."* I d'altra banda, la tècnica del CP Puig de les Basses: *"independentment de si tenen sentència ferma o són preventives, poden participar tant com vulguin de les activitats. No hi ha relació entre anys de condemna i activitat esportiva. No s'incentiva la pràctica esportiva amb el suport de família o xarxa social."*

En relació a les dificultats per abordar la pràctica per part de les internes, els monitors de Brians 1 no hi veuen relació amb si són preventives o penades, o segons anys de condemna, més aviat les resistències a la pràctica esportiva depèn del perfil de la interna: *"Jo crec que tòxic, que és el que abunda i amb dones encara més. La dona tòxica és depressiva, inactiva i costa molt. Si fem la diferenciació entre homes i dones tòxics, l'home tòxic pots al final aconseguir que vingui i amb dones és molt complicat, o passa el què t'he dit, que el dia que la dona tòxica està eufòrica has de fer fora a la gent, perquè no s'hi cap, però a l'endemà ja no hi és. Per ètnies, no sé, potser la dona musulmana d'edat avançada o una gitana gran, cultures en les quals l'activitat física o la dona sempre estan en segon pla, o té la figura materna o de dona de casa, també costa. Però aquí abunda la dona tòxica, tòxica, la que està ben fotuda, perquè deriva en malaltia mental, en consum de medicació."*

L'altre monitor afegeix: *"Jo quan vaig començar aquí hi havia moltes equatorianes, peruanes, bolivianes, les típiques mules. Ara n'hi ha menys. Ara és un perfil diferent del de fa deu anys, en que eren dones grans. Ara són noies joves. De vint-i-poc. Abans a les dones grans els hi oferien 5.000 euros que no*

són res per a la xarxa de traficants i venien aquí i els hi queien 12 anys de condemna. D'aquestes n'hi havia moltíssimes. Ara no tant."

- Tipologia. Hi ha diferència de pràctica esportiva individual i col·lectiva? Dirigides?

La resposta de la tècnica del CP Mas Enric és taxativa: *"com a factor comú, a la gran majoria els hi agrada que les activitats siguin dirigides. Té més èxit les activitats col·lectives i no tant les individuals, encara que en un percentatge petit tenen el seu públic."*

D'una manera gairebé idèntica s'expressa la monitora del CP Puig de les Basses: *"el col·lectiu de dones en general estan molt motivades a practicar totes aquelles activitats grupals dirigides amb suport musical."*

Aquesta opinió és oposada a l'expressada pel monitor del CP Ponent: *"Al Centre de Ponent, la pràctica esportiva al mòdul (espai interior de mòdul) es individual ara bé quant estem al poliesportiu (espai exterior descobert) incentivem el treball per parelles fins a l'esport col·lectiu."*

- Fidelització És coneix el seu índex de fidelització? D'abandonament?

La monitora del CP Dones exposa la seva percepció on deixa constància del què succeeix amb les que dones que acaben d'entrar a presó: *"si que quan arriben és un moment d'adhesió, però després potser ja coneixen que tindran una pena llarga i el centre on aniran i això influeix. Dins de la trajectòria hi ha pujades i baixades"*.

Des del CP Mas Enric, la responsable esportiva afirma: *"no tenim l'índex però podem fer una aproximació d'un 10% de fidelització, i d'un 75% d'abandonament per qüestions laborals, d'un 15% per altres qüestions."*

Aquesta necessitat d'haver de deixar la pràctica esportiva per treballar també en fa ressò el monitor del CP Ponent: *"Les dones que fan esport son molt «fidels» a l'activitat esportiva. Més que abandonament, hi ha temporades de treball pel CIRE."*

No obstant, sembla ser que els tècnics desconeixen aquests indicadors, com ho corroborà la monitora del CEIP Puig de les Basses: *“jo personalment no ho sé.”*

- Reinserció Es prenen mesures per afavorir la pràctica d'AFE un cop se surt de la presó? Se sap si les reincidents durant el temps d'estada fora de la presó varen portar a terme pràctica física-esportiva?

De la resposta facilitada per la tècnica de CP Mas Enric es desprèn que la política penitenciària en aquest sentit pot tenir major recorregut: *“l'única mesura que hem pres és recomanar entitats esportives del lloc de residència de la dona per a la pràctica continuada. No ho sabem, però si tornen sempre preguntem”.*

La contundent i breu resposta del monitor del CP Ponent ho corrobora: *“no”.*

També des del CP Puig de les Basses es fa ressò de la inexistència de mesures i el desconeixement sobre els hàbits esportius després de sortir del centre: *“no es prenen mesures un cop surten. Algunes reincidents sí m'han mostrat la seva adhesió a activitats físiques en la seva estada fora, però d'altres no.”*

L'opinió de la monitora del CP Dones permet considerar futures línies de recerca: *“a mi sí que m'agradaria saber precisament què passa després, perquè aquí estàs fent esport perquè t'ho diu un programa i t'obliga d'alguna manera. Què passa però, quan tu surts en tercer grau? Si després alguna cosa ha quedat, que jo crec que sí, ni que només sigui la vestimenta, i després les trobo a fora i van amb xandall doncs alguna cosa hem aconseguit, però es fa difícil perquè tornen al seu entorn, a la seva rutina, i com a dones és difícil. En el seu entorn no entenen què elles també poden fer esport. Això potser sí que s'hauria de veure en la secció oberta, què passa després. Estaria molt bé poder tenir dades de tot això.”*

La necessitat d'aquesta recerca també la confirma el monitor de dones del CP Brians 1: *“Això ho havíem parlat amb el responsable de l'activitat física a la Direcció general, de fer un estudi de les persones que surten i saber realment si les persones que surten fan esport, quines feien esport a la presó, si la seva*

reincidència o no pot estar relacionada amb la pràctica esportiva. O sigui saber de les persones que reincideixen, quines han fet pràctica esportiva a la presó o no.”

El monitor del DERT, mostra la seva percepció entorn la reincidència i la pràctica esportiva, afegint aspectes força rellevants des de la perspectiva de gènere:

“Quan parlem de penats, estem parlant d’una població de 1.300-1.400 presos. Nosaltres teníem contacte amb un 50% d’aquests, o siguin que els nostres usuaris es movien en 700-800 interns. És clar, un intern que surt en llibertat li perds la pista. Què et trobes, que el que retorna, en homes, si era una persona que tenia un perfil esportiu, de seguida torna al poliesportiu. En dones, buf, és més complicat perquè ja ens consta que hi hagi internes que tinguin una continuïtat.... Jo crec que moltes de les internes que tenen continuïtat no són reincidents. Les internes que són reincidents, que viuen en aquest gruix d’internes de presó-carrer, presó-carrer, no tenen un perfil esportista. Si aquestes internes retornen al centre, vindran al poliesportiu perquè saben el que és la vida penitenciària i utilitzen l’activitat física que generem aquí dins del mòdul per omplir aquesta estona, no perquè tinguin una inquietud de necessito fer activitat física perquè forma part del meu dia per sentir-me bé com a persona, per sentir-me bé físicament. Internes que retornen aquí, que n’hi ha varies, què n’hi ha moltes, si et retornen al gimnàs és perquè forma part de la vida de presó, de la rutina de presó, jo crec, no perquè elles tinguin una inquietud de dir necessito fer activitat física per mi, per salut. En homes crec que és diferent. Però amb les internes la situació és aquesta i aleshores si hi ha alguna interna que surt d’aquí i està vinculada al món de l’esport, no ho sabem nosaltres, però ho veig difícil, amb el perfil d’internes que tenim. Et podria dir una, dels 13 anys que porto aquí.”

El monitor de dones de segon grau, afegeix: *“Jo també et podria dir una o dues que farien activitat física segur. Això és una recompensa personal, quan arribes al gimnàs i el primer que fer escalfament i comença a fer <<burpees>>. Caram, això ja està. Però això ja ho veus quan venen de Wad-Ras , súper motivades des del primer dia, amb la roba esportiva i són de les persones que ja*

agraeixen des del primer dia. Això és el que fa, que aquestes dones i homes, vinguis cada dia, i que entri gent nova i que aconseguis que una persona de cinquanta o seixanta anys d'una ètnia gitana vingui cada dia a fer bicicleta, ja és una recompensa. Fora, és el que diu l'A., la seva vida a fora, l'esport no l'ha vist ni a la tele. Molt complicat.”

- Valoració Mostren interès? Es parteix d'un interès intrínsec o extrínsec? Quin és el paper i importància que penses que atorguen les internes a l'activitat física? Per què creus que volen fer esport i pràctica esportiva?

Les percepcions mostrades per la tècnica del CP Mas Enric, indiquen que es fa difícil generalitzar i que és necessari copsar-ho d'una manera més oberta i pluridimensional: *“dependent de la persona pot ser intern o extern, la gran majoria quan les activitats són mixtes existeix un component extern elevat per a la pràctica esportiva. Aquelles internes que ho fan des d'una motivació interna volen fer esports per cuidar-se.”*

Des del CP Ponent la percepció és d'interès per a la pràctica i s'especifiquen els motius: *“com hem comentat anteriorment l'activitat físico-esportiva té una importància molt alta a les internes que han practicat o descobreixen l'esport a la presó. Motius: dos principalment, la vida saludable, aspecte físic, descoberta d'altres tipus d'esports, ... i l'evasió del moment que estan vivint.”*

La detecció d'un increment en l'interès per a la pràctica esportiva és la percepció de la monitora del CP Puig de les Basses, alhora que enumera els motius pels quals considera que les dones volen fer exercici físic: *“penso que cada vegada hi ha més internes que mostren el seu interès per la pràctica d'activitat física, crec que com a forma de cura personal, millorar la seva salut, sentir-se millor, puja la seva autoestima.”*

La monitora del CP Dones aprofundeix en la seva percepció dels motius de la pràctica per part de les dones privades de llibertat: *“d'entrada és estètica. La frase <<quiero perder esto>>, <<quiero culo y piernas>>. No la tenen per salut. La meva feina aquí és que aprenguin a valorar si es troben millor, si es troben millor d'ànims, però el seu objectiu és físic. Des de la seva cultura, prima*

l'estètica. Aquí tenim moltes sud-americanes que estan operades de pit, de cul, hi volen mantenir això. L'esport que poden haver arribat a fer és per mantenir aquesta operació, no hi ha la idea de salut al darrera". Hi ha un rerefons de gènere en la seva resposta: "també ens ho trobem en els esports d'equip, <<esto, Mariona?>>? Comencen a fer musculació o circuit de força i la seva preocupació és que els exercicis no les posin grans, no volen massa muscular. La seva cultura és estètica".

- Altres programes Se sap què fan altres centres penitenciaris de Catalunya o de fora? Hi ha intercanvi o valoració d'experiències? Existeix suport extern a aquests programes? Per part de qui? CEFJE, Departament de Justícia, entitats esportives, voluntariat? Existeixen altres programes dinamitzats amb suport extern? (Estudiants universitaris, voluntariat, ssociacions, entitats, federacions, fundació Barça, Pare Manel?,)

La tècnica del CP Mas Enric no dubte en evidenciar l'existència d'una bona xarxa d'informació i col·laboració entre els tècnics esportius amb el suport del Departament i del CEFJE: *"al nostre col·lectiu de tècnics esportius a Catalunya hi ha una xarxa d'informació molt bona, la qual ens permet saber que fan altres centres, i si ho veiem adient ens passem la informació. A través de jornades o formacions específiques coordinades amb CEFJE. Existeixen programes dinamitzats amb suport extern, tal com, rugbi, boxa, ioga, entre d'altres, i activitats extraordinàries puntuals, tal com bàdminton, vòlei, etc."*

Aquesta valoració sobre el treball en xarxa liderat des del Departament, també és recollida pel monitor del CP Ponent: *"a Catalunya (sota la direcció d'en David i Xavi de SMPRAV) tenim reunions anuals per compartir amb tots/es els/les monitors/es d'esports i un grup de treball que es reuneix més sovint per preparar formacions i activitats conjuntes. Aquí a Ponent tenim voluntariat però no al Mòdul 8 (dones).*

D'igual manera s'expressa la monitora del CP Dones: *"és veritat que com a tècnics esportius tenim una comissió que es reunim per parlar de la nostra formació i veure quins temes ens interessin i ens puguin ajudar en la nostra*

formació. També fem una reunió trimestral de centres on cada centre explica com està funcionant a nivell esportiu. Això va molt bé perquè podem saber que és el que fa un determinat centre, et dona idees. Pots dir, jo tinc planificant això i em funciona molt bé. Aleshores anem tots a la una a nivell esportiu. Per exemple, funciona el crossfit, doncs intentem que tots ho podem fer per després fer una competició intercentres.

A nivell extern tenim estudiants de Blanquerna, de la UB, de l'Institut del Teatre i voluntaris que vénen, per exemple, l'equip de voleibol femení del RCD Español ve a fer un partit amb les internes. Veure algú que ve de fora sempre és un al·licient. A vegades és quelcom tan senzill com que si jo els hi proposo fer jocs cooperatius, comencen, <<ay Mariona, que esto es para niños, que aburrimiento”, però si ve algú de fora i diu de fer el mateix joc, s'ho passen super bé”.

La monitora del CP Puig de les Basses a més del treball en xarxa, esmenta la col·laboració externa, la qual ha quedat molt reduïda per la situació del COVID-19: *“Estem en contacte amb els tècnics d'altres centres de Catalunya, amb qui intercanviem informació, però fora d'això no en tenim. Existeixen col·laboracions amb entitats externes, universitats, voluntaris...però malauradament aquest darrer any, amb el context pandèmia tot això s'ha vist anul·lat o restringit.”*

- Valoració altres programes Com són valorats per internes i personal del centre?

Aquesta pregunta no ha estat resposta pels tècnics, perquè no ha estat ben formulada, caldria especificar programes de caràcter no esportiu.

La monitora del CP Puig de les Basses, expressa la bona valoració pel que fa als de l'àmbit esportiu: *“la valoració dels programes d'activitat física són valorats molt positivament tant pels interns com pel personal del centre.”*

Grau de suficiència. Es considera que hi ha suficients programes?

La resposta de la monitora del CP Mas Enric és breu però ben precisa: “des del meu punt de vista, sí.

Una resposta diferent l'aporta la tècnica del CP Puig de les Basses: “es podria millorar”.

Pel que fa al CP Dones, la monitora aprofundeix amb les seves consideracions: “Jo considero que en aquest centre ja n'hi ha més que suficient. Si perquè a vegades només pensem amb la nostra, però aquí també hi tens per exemple monitors de pintura, educadors, i a vegades potser les internes reben massa activitats. Pot passar que entrevistant-les se'ls hi preguntis, tu no fas esport? i contestin que no tenen temps. A més cal pensar que els hi canvia molt la vida, perquè poden venir de no fer absolutament res al llarg del dia, fins a tenir-lo tot ocupat.

Tot plegat és una escola de lleure, d'oci. A vegades faig programades amb la intenció que elles vegin que es fan activitats a fora, perquè entenguin com poden omplir aquest temps de lleure. Fins i tot amb els seus fills. Oci no és només anar a la discoteca, també poden anar a veure un partit, o portar un fill a una pràctica esportiva, o fer activitat en grup, perquè a vegades diuen és queestic jo sola. Jo els hi dic, mira de trobar-te amb d'altres dones. Ara moltes noies i dones queden amb les amigues per anar a fer esport en el barri. Són coses que es pensen que no són capaces de fer i els hem de dir que sí que són capaces de fer-ho”.

6.3.4.3 Importància dels programes

Descriptors de la dimensió

- Raó de ser dels programes. Per què i per a què es fan els programes? Quin paper hi juga l'activitat física esportiva i l'esport dins d'una presó? La política penitenciària quina importància li atorga? La importància atorgada està en consonància amb els recursos (humans, materials, econòmics)?

De manera sintètica, la tècnica del CP Mas Enric expressa la seva opinió: *“els programes es fan per estandarditzar el nostre treball i d'aquesta forma poder tenir un sistema de control de llistes, de seguiment i de valoració de l'activitat. El paper es molt important ja que les internes del medi penitenciari poden experimentar i sensibilitzar-se de les possibilitats de l'esport com a eina d'integració social, com a coneixement del seu propi cos, per conèixer altres formes d'ocupar el seu espai de temps, i per treballar creences i actituds en front la vida, que es veuen reflectides quan fem esport, a través del professional. A nivell conceptual es dona importància d'un temps cap aquí, però faltaria que estigues en consonància amb la dotació d'equipaments esportius dins de mòduls.”*

El monitor del CP Ponent dona resposta a cadascuna de les preguntes: *“guió, planificació, gestió conjunta de tots els centres. A la pràctica molt, es una activitat de màxima participació. Li dona importància però... A Ponent els recursos són els que són: humans (2 monitors d'esports per a 11 mòduls), materials (aquest any 2021 tenim material fungible repartit per tots els mòduls i espais esportius) i econòmics.”*

Mentre que, la monitora del CP Puig de les Basses no respon a la pregunta.

La monitora del CP Dones posa en valor el paper que desenvolupen els monitors en els centres, la seva formació específica:

“Jo sí que crec en els últims anys s'ha donat valor a l'esport i l'activitat física des del moment que han contractat a tècnics que tots tenim estudis i formació. Per tant ja estàs posant en valor alguna cosa. Tots els que estem en els centres penitenciaris tenim titulació i seguim formant-nos. Si que des de direcció general tenim suport, perquè també hi ha un tècnic esportiu i ens ajuda a fer difusió del que fem.

Si que fins ara es considerava fer esport disposar d'una pilota per jugar al pati, però arrel de l'aparició de tècnics formats en esports, s'ha donat valor a què no només sigui això. Hi ha quelcom més que anar a treure l'adrenalina, i és

gràcies als tècnics formats. Si que depèn del polític que hi hagi en un moment determinat però estem ben valorats, es creuen la feina que fem”.

Si que és veritat que hi pot haver un tècnic de cistelleria que té 10 internes, mentre que nosaltres podem tenir, i sobretot en centres grans, 100 persones al poliesportiu. I clar sempre un poliesportiu s’ha d’obrir perquè buida gent d’un mòdul i això genera que no hi hagi tanta tensió en altres espais. Es considera que l’esport serveix per a què no hi hagi tensions i això és el que hem d’anar canviant.

Nosaltres aquest any, a la comissió, si que ens hem proposat mostrar el que fem en els centres, que fem aquestes activitats que ajuden a, com el crossfit, els Jocs Olímpics, el ioga,... que darrera de tot això hi ha els tècnics formats.”

Els monitors del CP Brians 1 aporten la seva percepció al voltant de la política penitenciària:

“Jo crec que hi ha molt discurs però després tot queda una mica diluït. Si que és veritat que la cosa ha canviat”

Sembla que hi hagi una major sensibilització, però tot i així, la nostra tasca continua essent la d’un subministrador d’activitats, per omplir el temps de lleure i prou. Quan som conscients que aquesta és una de les tasques, però n’hi ha moltes més... És una eina molt potent i no se li dona la rellevància que pot tenir, si ens mirem la presó des de la vessant de la reinserció i l’educació social. Si ens ho mirem des de la vessant punitiva, doncs perfecte, els hi donem una pilota i que juguin, ja està. Però des de l’altre àmbit, allà estem i anem fem. El monitor d’esports ja farà quelcom. Si que és veritat que ha canviat, que nosaltres aquí ja hem passat varies direccions i amb algunes direccions ens hem sentit, no et diré menystinguts, però estàs allà i dones una pilota i que juguin i ara potser comences a veure que se’t valora, però tot i així encara falta molt per avançar.

Jo no pretenc desmerèixer cap activitat, doncs l’intern que té unes inquietuds artístiques pot treure aspectes molt positius anant-se al taller artístic del seu mòdul més que fent esport. O el que té inquietuds intel·lectuals anar a l’escola,

li pot anar molt bé. Però encara et trobes en que si un intern ha d'anar a l'escola o fer activitat física, s'opta per l'escola. I això ho podríem discutir, perquè segur que l'escola li aportarà coses molts positives per a ell, però probablement l'activitat física també li aportarà coses positives que l'escola no li aportarà. Jo no pretenc substituir el que aportarà l'escola però no puc desmerèixer les que se li poden aportar des de l'activitat física. I Jo crec que aquesta visió encara impera. I dic l'escola perquè és molt evident que l'escola està per damunt nostra, i no sé si ha d'estar-ho o estar al mateix nivell, sobretot amb el tipus de població amb la qual tractem. Si estem parlant de gent que l'únic que vol es formar-se acadèmicament, doncs si està per sobre. Nosaltres no ensenyarem anglès a un intern, però potser algun intern necessita aprendre valors i aquests valors els pot entendre posem pel cas mitjançant una partida de futbol, en el qual avui ha perdut i que el perdre no vol dir penjar la pilota al sostre o frotre-li un cop de puny al company que li ha fet una falta. Aleshores crec que aquí, la cosa està descompensada”.

L'altre monitor Brians 1 s'hi afegeix:

“Jo opino gairebé el mateix que l'A. Penso que hem de partir de la base que a Catalunya estem molt bé amb aquest règim penitenciari. Amb el tema de l'esport, moltes comunitats autònomes no tenen transferides les competències, i n'hi ha molt poques que tinguin reconegudes la figura professional, tant de l'esport com d'altres àmbits, perquè això dona un plus de qualitat a l'activitat física i jo penso que nosaltres com a col·lectiu si que ens sentim molt valorats, perquè ens diuen que la nostra feina és important, i és veritat que s'està dotant de més recursos humans els centres, doncs disposar de més monitors a les presons està molt bé, però hi ha determinades decisions que no ens tenen en consideració. Posem per cas, el tema de la construcció de les presons, perquè segurament hi hauria un denominador comú entre tots els professionals que coincidiríem en diversos elements que es podrien millorar. Per nosaltres, funciona millor o pitjor l'esport depenent de la direcció que hi hagi i ells van i venen, però nosaltres estem sempre. I si tu no saps com funciona l'esport, no pots arribar i passar per sobre. No pot ser que vinguin coordinadors i gent i passar per sobre sense tenir en compte i ficar la pota fins a dalt.”

A tall de conversa, l'altre monitor s'esplaià: *“i no justificar-te res. Mira, això ho farem així, i tu dius per què, i et contesten per això, això i això, jo puc no estar-hi d'acord però ho argumenten. Però si això es farà així perquè sí, home, perquè sí, ni al meu fill de dos anys li dic perquè sí. Intento explicar-hi”.*

- Grau d'importància: (Molt 5, Bastant 4, Normal 3, Poc 2, Gens 1)

La propera taula recull l'opinió dels tècnics i tècniques de cada centre penitenciari de dones.

Taula 138. Grau d'importància atorgada pels monitors i monitores esportives dels centres penitenciaris de dones de Catalunya a les possibles funcions atribuïbles a l'activitat física en un centre penitenciari

Categories	CPDB	CPB1	CPME	CPPB	CPPO
Millora el clima social penitenciari (relacions internes, funcionaris, tècnics)	4	5	5	5	5
Contribueix al control i l'ordre penitenciari (redueix agressivitat, mitiga conflictes)	4	5	4	4	4
Útil com a activitat per passar el temps lliure a la presó	4	5	5	5	5
Afavoreix canvis de conducta individual	4	5	5	4	4
Fomenta hàbits saludables	5	5	4	5	4
Ajuda a la rehabilitació	5	5	4	4	4
Facilita la reinserció	?	5	3	4	?
Evita reincidència delictiva	?	5	2	3	?

6.3.4.4 Com millorar?

Descriptors de la dimensió

- És una bona oferta? Com es podria millorar quantitativament i qualitativa? Si poguessis demanar quelcom en relació als recursos (humans, materials, econòmic) què demanaries?

La monitora del CP Dones exposa el seu parer: *“jo per a aquest centre demanaria de tot. En quant a recursos humans demanaria no estar sola. Seria una manera de poder compartir la feina i arribar i aprofundir més en els programes. Només que poguéssim ser dos aniria molt millor. En quant instal·lacions és evident què caldrien moltes millores. Per exemple, tinc un TRX però no puc penjar-lo al sostre perquè potser cau.”*

Des del CP Mas Enric, la monitora dona resposta a la seva percepció relativa a l'oferta actual, a més de suggerir dues peticions relacionades amb els recursos econòmics i humans: *“des del meu punt de vista hi ha una bona oferta d'activitat esportiva a Centres Penitenciaris de Catalunya. Com a urgència de millora seria equipar els mòduls amb equipament no fungible (la nostra proposta es una màquina d'entrenament multifuncional), disposar d'un servei de manteniment i que existís una partida econòmica específica pel material fungible de mòdul. Com a millora per tenir en compte i si es vol atendre l'objectiu de 365 dies a l'any d'activitat esportiva estaria bé augmentar la RL a 4 monitors entre setmana i 2 de cap de setmana, d'aquesta forma mai (en condicions normals) es tancaria l'àrea esportiva”*.

Els monitors del CP Ponent i CP Puig de les Basses no aporten cap mena de resposta.

- Hi ha resistència a participar en pràctiques esportives? Es participa més en altres programes? Per què creus que es produeixen aquestes diferències i resistències?

L'opinió de la tècnica del CP Mas Enric en relació als obstacles i resistències i la diferència en relació a altres programes és la següent: *“les dones, a diferència dels homes, participen més en altres programes. Moltes dones no fan esport a la seva vida fins que no arriben a un centre penitenciar, aquí tenen l'oportunitat de conèixer el món de l'esport i totes les seves característiques i a moltes els hi agrada, però altres activitats de caire artístics els hi enganxa més alhora d'ocupar el seu espai de temps.”*

El monitor del CP Ponent, pensa que no hi ha resistència enfront la pràctica, és més, manifesta: *“la participació es alta (m'atreveria a dir que potser es l'únic programa que no necessitem publicitar-nos per aconseguir interns/es)”*.

La monitora del CP Puig de les Basses no respon a la qüestió plantejada.

- Què es podria introduir per oferir programes des d'una perspectiva de gènere?

La responsable esportiva del CP Mas Enric considera important dues mesures: la primera: *“donar tots els recursos a una interna per a la realització d’una activitat que vulgui portar a terme”*; la segona: *“des de l’àrea esportiva el programa específic es Aquagym”*.

El monitor del CP Ponent, ni la monitora del CP Puig de les Basses, aporten cap resposta a aquesta qüestió.

En canvi, la monitora del CP Dones, aporta unes reflexions entorn el gènere a tenir en consideració:

“En quant a la perspectiva de gènere aquí hi juguen molt els valors que tenen elles. Perquè posem pel cas, quan deixen de treballar i passen a atendre els fills, cuidar la casa, el marit, els pares, etc. la dona té una càrrega que sovint fa que no es pugui dedicar a ella mateixa. Això es fa evident per exemple en el col·lectiu gitano. Elles em diuen, és que aquíestic alliberada. Aquí tinc temps de pintar-me les ungles, de depilar-me, de fer esport, temps d’anar a l’escola, cosa que a fora, aquest temps a nivell social no el tenen. I tornem al mateix, haurien de canviar la societat.

I mira, potser una qüestió molt simple és el fet de què sigui una <<monitora de deportes>>, <<no el monitor de deportes>>, doncs és una cosa que les fa trontollar. He estudiat el mateix que els monitors, sóc mare, tinc fills i puc fer idènticament el mateix. Jo vinc a treballar cada dia. I això s’ha d’asseure’s a parlar i negociar amb la família, i moltes vegades la seva cultura no ho permet.

Pel que a les romaneses no tenen ganes de fer res. Són molt apàtiques. Les eduquen de petites a robar. Les casen de ben joves i estan destinades a això. Ho porten molt integrat. Les llatines, al darrera hi ha una cultura estètica molt rellevant. Es tracte d’agradar a l’altre, agradar al mascle. Jo em cuido el físic per agradar. <<Para que él no se vaya con otra>>. Tot i que ho poden permetre i no passa res. Tenen els fills molt d’hora, per tant més endavant, per <<seguir agradant, m’opero>>. Les marroquines que tenim aquí estan molt associades a

la toxicomania. Són molt addictes. Ballen per ballar, per la festa, però a nivell esportiu és complicat.”

6.3.5 Resum resultats objectiu 3

Les conclusions han estat estructurades en els tres subapartats amb els quals ha estat analitzada, des de la vessant quantitativa, l'oferta de l'activitat fisicoesportiva de dones en els centres penitenciaris. Pel que a la percepció dels monitors i monitores s'ha optat per no aportar-hi conclusions, doncs hi ha moltes consideracions que restarien menystingudes i precisament la seva aportació és valuosa per a ser contrastada amb les dades quantitatives.

6.3.5.1 Conclusions de l'Anàlisi de l'oferta i la demanda, des de l'1 de gener al 31 de desembre 2019 per part de les dones internes.

a) Percentatge de practicants

El 35,18% del total de dones privades de llibertat assisteixen a algun programa de l'àmbit de l'activitat física i l'esport.

Per tant, 1 de cada 3 internes ha realitzat pràctica esportiva en un centre penitenciar al llarg de l'any 2019.

b) Tipologies de pràctica

Per tipologies de pràctica, el conjunt d'activitats dirigides atresora més del 60% de l'activitat fisicoesportiva, seguit per les de caràcter individual, per damunt del 25%. La pràctica col·lectiva és escassa, a excepció del voleibol que és la segona modalitat esportiva escollida.

La condició física és de lluny, l'activitat esportiva més practicada per les internes.

Les dones que practiquen una única modalitat esportiva s'acullen en un 77,5% a la modalitat de "Condicionament físic i esportiu".

c) Dies de pràctica

La meitat de les internes que estan en programes de l'àmbit esportiu, han efectuat menys de 30 dies de pràctica durant l'any 2019. També es pot esmentar que 3 de cada 4 internes practicants no han fet activitat fisicoesportiva més enllà de 2 mesos a l'any.

d) Dies de pràctica en relació al temps de compliment de condemna

Siguin els que siguin els anys de compliment de condemna, els percentatges que acumulen més dones practicants es localitzen en el període de 0 a 30 dies de pràctica anual (53,5%)

e) Dies de pràctica en relació al temps de de condemna

El percentatge de dones que realitzen una pràctica esportiva no superior a 30 dies anuals en funció del temps de compliment de condemna és gairebé idèntic al percentatge que es dona en funció del temps de condemna (53,8%).

Els percentatges de dones esportives que realitzen una pràctica no superior als 2 mesos de pràctica anual se situen entre un mínim d'un 60% i un màxim del 98%.

f) Periodicitat de pràctica (dies de compliment de condemna/dies activitat)

Si prenem com a model una distribució regular de la pràctica d'activitat física per part de les internes durant el seu temps de compliment de condemna i advertint que no s'ajusta a la realitat, 1 de cada 3 internes dels centres penitenciaris realitzen activitat física en un temps inferior d'una setmana. Alhora es verifica que més de la meitat de la totalitat d'internes practicants fan activitat quinzenalment.

6.3.5.2 Conclusions de la comparativa de l'oferta i la demanda entre pràctica d'activitat fisicoesportiva d'homes i dones durant l'any 2019.

a) L'Oferta masculina

L'oferta masculina és de 16 modalitats esportives mentre que l'oferta femenina és de 11 modalitats. Les activitats esportives dels homes es distribueixen en 6

de tipologia col·lectiva, 4 d'individuals i 5 de dirigides. Pel que fa a les dones, s'ofereixen la meitat de tipologia col·lectiva, doncs no hi ha futbol, ni futbol sala, ni tampoc esport federat. Les activitats individuals són comuns en ambdós sexes. I en les dirigides, es constata que les dones en poden realitzar 4 i no 5, essent el tai-txi la pràctica esportiva que no s'ofereix en els centres penitenciaris de dones. Una altra modalitat esportiva que és inexistent en el cas de les dones, és la formació física.

Els homes disposen de 8 centres penitenciaris (inclòs el de joves). En sis d'aquestes centres s'ofereix com a mínim el 50% de les modalitats esportives.

b) L'oferta femenina

Les dones estan privades de llibertat en 5 centres penitenciaris. En tres del centres la pràctica esportiva que s'ofereix és molt inferior al 50% de les 11 possibles modalitats.

No només hi ha una major oferta de modalitats esportives en els centres d'homes, sinó que a més a més, el ventall de modalitats s'ofereixen en un major número de centres que en el cas de les dones, que disposen de menys modalitats per triar i alhora l'oferta de cada modalitat és molt menor.

c) La demanda masculina

Les activitats esportives ofertes en els centres penitenciaris d'homes tenen una demanda de 7.130 interns.

Per modalitats esportives:

- 1 de cada 3 interns realitza l'activitat de "Musculació".
- 3 de cada 5 interns escullen "Musculació" i "Condicionament físic i esportiu".
- 2 de cada 3 interns opten per "Musculació", "Condicionament físic i esportiu" i "Futbol sala".

- 4 de cada 5 interns efectuen una pràctica esportiva relacionada amb "Musculació", "Condicionament físic i esportiu", "Futbol sala", "Activitats aquàtiques", "Atletisme", i "Activitats de raqueta".

Per tipologies de modalitats esportives:

Els homes opten sobretot per activitats esportives de pràctica individual (46,8%), sobretot "Musculació"(33,2%. A continuació, escullen l'activitat dirigida (36,7%), la demanda se centra en el "Condicionament físic i esportiu"(25,7%). Les activitats col·lectives són triades en tercera posició (16%). Es focalitzen bàsicament en la pràctica del "Futbol sala"(7%), que és la tercera pràctica esportiva seleccionada pels interns masculins.

d) La demanda femenina

La demanda d'activitat fisicoesportiva en els centre penitenciaris de dones es circumscriu a 423 internes.

Per modalitat esportives:

- 1 de cada 3 internes realitza com a modalitat esportiva el "Condicionament físic i esportiu".
- Gairebé 2 de cada 3 internes trien les modalitats esportives de "Condicionament físic i esportiu", "Voleibol", "Musculació" i/o "Jocs esportius".
- 3 de cada 4 internes escullen "Condicionament físic i esportiu", "Voleibol", "Musculació", "Jocs esportius", "Activitats aquàtiques" i/o "Atletisme".
- 9 de cada 10 dones opten per "Condicionament físic i esportiu", "Voleibol", "Musculació", "Jocs esportius", "Activitats aquàtiques", "Atletisme", "loga", "Raqueta" i/ o "Aeròbic". És a dir, de les 11 modalitats ofertes, la demanda es concreta en 9 d'elles.

Per tipologies esportives:

Les activitats dirigides són seguides per un 64,5% de les dones, destacant la modalitat del “Condicionament físic i esportiu” (36,8%). En segon lloc, però amb força distància percentual, segueixen les activitats de naturalesa individual (19,2%). La pràctica individual amb major demanda és “Musculació” (9,3%). En tercer lloc, i no a massa distància de les activitats individuals, hi ha les activitats col·lectives (16,3%), les quals es concentren sobretot en la pràctica de “Voleibol” (10%), que és la segona activitat més escollida per les dones penitenciàries.

e) Comparativa

La demanda masculina es concentra en la pràctica esportiva individual, mentre que les dones opten per les dirigides.

El perfil masculí podria emmarcar-se en que 2 de cada 3 interns realitzen activitat física i esportiva de “Musculació”(33,2%), “Condicionament físic i esportiu”(25,7%) i “Futbol sala” (7%).

El perfil femení queda determinat pel fet que gairebé 2 de cada 3 internes realitza “Condicionament físic i esportiu”(36,8%), “Voleibol”(10%), “Musculació”(9,3%) i “Jocs esportius”(7,9%).

La població masculina es concentra en 6 modalitats esportives, de les 16 que se'ls hi oferta, mentre que la població femenina es distribueix en 8 modalitats esportives, de les 11 de les que consta la seva oferta.

6.3.5.3 Conclusions del perfil de les dones amb hàbits esportius i de les dones no practicants en els centres penitenciaris de Catalunya durant l'any 2019.

a) Perfil de la dona amb hàbits esportius

A partir de les variables considerades, de manera sintètica el perfil es caracteritza per:

Edat: 40,4 anys de promig/ 75% 26-50 anys/ 33% 31-40 anys.

Estat civil: Soltera (61,7%)

Nombre de fills:	Entre 1 i 2 fills (gairebé un 47%)
Nacionalitat:	Espanyola (56,5%)
Estrangeria:	Nacionalitat espanyola (54,7%). Estrangeres (45,35%)
Nivell d'estudis:	Secundària (42%). Nivell instrumental (37,2%)
Coneix. castellà:	S'hi expressa el 83%.
Coneix. català:	S'hi expressa el 36,5%. No l'entén el 29%.
Sit. penal-proc.:	76,5% penades / 23,2% preventives
Delicte principal:	41,1% patrimoni i ordre socioec/ 33,3% seguretat col·lectiva
Ingressos post.:	Més d'un 97% sense ingressos posteriors.
Grau tractament:	50% 2n grau / 28% 3r grau.
Permís de sortida:	45% sense permís/ 36,3% més de 5 anuals.
Trencament:	94% han retornat del permís.
Exp. Disciplinaris:	35,5% sense expedients/ 35,5% entre 1 i 5 expedients anuals.
Regr. a 1r grau:	86,2% sense regressions.
Regr. a 2n grau:	81% sense regressions.
Desajust infantil:	Si 42,8%/ No 57,2%
Manca rec. econ:	Si 29,2%/ No 70,8%
Anteced. del.:	Si 37,3%/ No 62,7%
Soc. Problema.:	Si 56,0%/ No 44,0%
Manca suport f.:	Si 26,7%/ No 73,3%
Pertinença band.:	Si 29,2%/ No 70,8%
Víct. viol. gènere:	Si 27,9%/ No 72,1%
Carregues fam.:	Si 22,7%/ No 77,3%
Abús drog. o alc.:	Si 38,9%/ No 61,1%

Autolesió:	Si 37,2%/ No 62,8%
Assist. Educació:	92%
Assist. món lab.:	93,6%
Assist. J-S-C:	93,7%
Assist. at. person:	72,6%

b) El perfil de la dona no practicant

Les variables estudiades permeten dibuixar el següent perfil:

Edat:	42,4 anys de promig/ 28,2% 31-40 anys/ 27,4% 41-50 anys.
Estat civil:	Soltera (59%)
Nombre de fills:	Entre 1 i 2 fills (44,2%)
Nacionalitat:	Espanyola (56,2%)
Estrangeria:	Nacionalitat espanyola (56,2%). Estrangeres (43,8%)
Nivell d'estudis:	Nivell instrumental (41%). Secundària (28,4%).
Coneix. castellà:	S'hi expressa el 65%.
Coneix. català:	S'hi expressa el 21,8%. No l'entén el 38%.
Sit. penal-proc.:	56,8% penades / 42,2% preventives
Delicte principal:	50,6% patrimoni i ordre socioec/ 26,4% seguretat col·lectiva
Ingressos post.:	94,6% sense ingressos posteriors.
Grau tractament:	54,4% llibertat condicional/ 21,2% 2n grau / 23,2% 3r grau.
Permís de sortida:	65,6 % sense permís/ 16,4% més de 5 anuals.
Trencament:	98,6% han retornat del permís.
Exp. Disciplinaris:	70,8% sense expedients/ 22% entre 1 i 5 expedients anuals.
Regr. a 1r grau:	97,8% sense regressions.

Regr. a 2n grau:	92,8% sense regressions.
Desajust infantil:	Si 46,6%/ No 53,4%
Manca rec. econ:	Si 34,9%/ No 65,1%
Anteced. del.:	Si 30,0%/ No 70,0%
Soc. Problema.:	Si 56,0%/ No 44,0%
Manca suport f.:	Si 23,5%/ No 76,5%
Pertinença band.:	Si 48,9%/ No 51,1%
Víct. viol. gènere:	Si 35,5%/ No 64,5%
Carregues fam.:	Si 35,1%/ No 64,9%
Abús drog. o alc.:	Si 48,0%/ No 52,0%
Autolesió:	Si 27,3%/ No 72,7%
Assist. Educació:	51,6%
Assist. món lab.:	68,8%
Assist. J-S-C:	52,4%
Assist. at. espec:	14,6%

c) Juxtaposició dels dos perfils:

Taula 139. Juxtaposició dels perfil d'ambdós grups. Diferències significatives

VARIABLE		RESULTAT DIFERÈNCIA SIGNIFICATIVA
Edat		Sense diferència significativa (s.d.s.)
Estat civil		S.d.s.
Nombre de fills		S.d.s.
Nacionalitat		S.d.s.
Estrangeria:	Estrangeres	S.d.s.
	Espanyoles	S.d.s.
Nivell d'estudis	N. instrumental	S.d.s.
	Secundària	Menor proporció grup 2
Coneixement castellà		Menor proporció grup 2
Coneixement català		Menor proporció grup 2
Situació penal-processal	Penades	Menor proporció grup 2
	Preventives	Major proporció grup 2
Delicte principal	Patrimoni i ordre socioeconòmic	Major proporció grup 2

VARIABLE		RESULTAT DIFERÈNCIA SIGNIFICATIVA
	Seguretat col.lectiva	Menor proporció grup 2
Ingressos posteriors	Sense ingressos post.	S.d.s
Grau de tractament	Llibertat condicional 2n grau 3r grau	Major proporció grup 2 Menor proporció grup 2 Menor proporció grup 2
Permís de sortida	Sense permís Més de 5 anuals	Major proporció grup 2 Menor proporció grup 2
Trencament	Retorn del permís	S.d.s.
Expedients disciplinaris	Sense expedients Entre 1 i 5 anuals	Major proporció grup 2 Menor proporció grup 2
Regressió a 1r. grau	Sense regressions	Major proporció grup 2
Regressió a 2n. grau	Sense regressions	Major proporció grup 2
Desajust infantil	Si	S.d.s.
	No	S.d.s.
Manca recursos econòmics	Si	Major proporció grup 2
	No	S.d.s.
Antecedents delictius	Si	Menor proporció grup 2
	No	S.d.s.
Socilització problemàtica	Si	S.d.s.
	No	S.d.s.
Manca suport familiar	Si	S.d.s.
	No	S.d.s.
Pertinença bandes	Si	Major proporció grup 2
	No	Menor proporció grup 2
Víctima violència gènere	Si	S.d.s.
	No	S.d.s.
Càrregues familiars	Si	Major proporció grup 2
	No	S.d.s.
Abús drogues o alcohol	Si	S.d.s.
	No	S.d.s.
Autolesió	Si	Menor proporció grup 2
	No	Major proporció grup 2
Assistència activitats educatives		Menor proporció grup 2
Assistència activitats món laboral		Menor proporció grup 2
Assistència activitats context jurídic, socials i culturals		Menor proporció grup 2
Assistència activitats atenció especialitzada		Menor proporció 2

En resum, entre el perfil de dona amb hàbits esportius i el perfil de dona no practicant:

- No hi ha diferències significatives pel que fa a:

Edat; estat civil; nombre de fills; nacionalitat; estrangeria; nivell d'estudis (nivell instrumental); ingressos posteriors (sense ingressos posteriors);

trencament (han retornat de permís); desajust infantil; manca de recursos econòmics (no); antecedents delictius (no); socialització problemàtica; manca suport familiar; víctima de violència de gènere; carregues familiars (no); abús drogues i/o alcohol.

- Les diferències significatives es localitzen en les següents variables:

- Menor proporció en grup no practicants:

Nivell estudis (Secundària); coneixement castellà; coneixement català; situació penal-processal (Penades); delictes principals (contra la seguretat col·lectiva); grau de tractament (2n grau i 3r grau); permís de sortida (més de 5 anuals); antecedents delictius (si); pertinença a bandes (no); autolesió (si); assistència activitats educatives; assistència activitats món laboral; assistència activitats context jurídic, socials i culturals; assistència activitats atenció especialitzada.

- Major proporció grup no practicants:

Situació penal-processal (Preventives); delictes principals (contra el patrimoni i l'ordre socioeconòmic); grau de tractament (llibertat condicional); permís de sortida (sense permís); expedients disciplinaris (sense expedients); regressions a 1r. grau (sense regressions); regressions a 2n. grau (sense regressions); manca de recursos econòmics (si); pertinença a bandes (si); càrregues familiars (si); autolesió (no).

7. Conclusions i propostes

El present estudi pretén fer un diagnòstic de la situació de les dones a les presons catalanes envers l'oferta actual d'activitat físico-esportiva des d'una perspectiva de gènere. A partir de les dades obtingudes de les internes, del SIPC i del personal tècnic esportiu del Centres Penitenciaris de Catalunya s'han pogut identificar diferents motius i interessos de pràctica esportiva a dins els centres així com també s'han pogut detectar diferents barreres estructurals que dificulten la pràctica esportiva d'aquestes dones.

Abans de continuar, resulta especialment rellevant fer un apunt sobre la importància d'adoptar la definició oberta d'esport, per tal d'incorporar la perspectiva de gènere en la interpretació de les dades obtingudes. En aquest estudi s'ha observat que les dones entenen l'esport en el marc de la Carta Europea de l'Esport (1992) en qual es defineix com a esport qualsevol pràctica d'activitat física i esportiva que impliqui moviment i expressió i que implica el desenvolupament de relacions socials i la millora de la condició física i psíquica, per exemple caminar, activitats dirigides, ioga, etc.

En referència a la trajectòria esportiva de les dones, en aquest estudi hem evidenciat que la trajectòria d'aquestes dones és molt diversa. La gran majoria han practicat esport al llarg de la seva vida, destaca l'alta participació en l'etapa escolar i a partir dels 20 anys. L'interès de les internes abans d'entrar al centre penitenciari per l'esport era notable. De la mateixa manera, aquelles que si en practicaven abans d'entrar al centre, un cop a dins en segueixen fent. Així doncs, podem confirmar la hipòtesi que les dones que practicaven esport abans d'entrar al centre penitenciari ho continuen fent un cop a dins. No obstant, apareixen elements que condicionen seva pràctica esportiva. D'una banda, els motius d'abandonament de la pràctica esportiva són similars als de la població general com podrien ser la falta de temps o problemes de salut. A partir dels testimonis recollits, apareixen altres motius d'abandonament no tan freqüents com podrien ser les càrregues familiars, la influència de les amistats i l'oci nociu. Es remarca dintre de la diversitat de pràctica esportiva prèvia a l'entrada al centre penitenciari, la pràctica d'activitat física no reglamentada, destacant

pràctiques com anar a caminar diàriament amb familiars i amistats com a la seva pràctica esportiva habitual.

Es constata que les internes són conscients dels beneficis que els hi aporta fer pràctica esportiva dins el propi centre penitenciari, alguns d'aquests serien des del propi entreteniment, passant per l'alliberació d'energia acumulada, estabilitat emocional i benestar psico-emocional. Altres arguments que també mencionen seria el mantenir el seu aspecte físic, per seguir connectades amb la seva autoestima. En aquest sentit caldria contemplar la possibilitat d'incorporar la pràctica esportiva com un dels programes de rehabilitació que ofereixen els centres.

Un altre aspecte que cal destacar és que la pràctica esportiva els hi genera sentiment de grup, amb la qual cosa el funcionament diari, els hi permet establir relacions socials a través de la pràctica esportiva. En el cas del CP Mas Enric, un motiu especialment destacat en un és la generació d'un grup consolidat, el qual permet a les internes recolzar-se entre elles i animar-se per fer pràctica esportiva. També cal mencionar, que l'esport per si sol els hi agrada, per la qual cosa és un motiu de pràctica, de la mateixa manera que la diversió, passar el temps i millorar la salut són aspectes motivacionals.

En referència a la hipòtesi sobre l'interès per la pràctica esportiva es confirma parcialment que hi ha diferències un cop ingressen al centre penitenciari. Aquest aspecte està molt relacionat amb els motius de no pràctica per desmotivació de la vida diària, i amb els problemes de salut mental com és la depressió. Per un altre costat, aquest interès no es veu reflectit en la seva pràctica esportiva real, és a dir, amb la seva freqüència de pràctica.

Una altra hipòtesi que es pot confirmar és la vinculada amb la situació penada, on l'interès per la pràctica dins del centre penitenciari varia en funció de la situació penal (preventiva o penada). Aquelles dones que són preventives el seu interès és més elevat que per aquelles internes que ja estan penades.

No obstant els gran beneficis que pot aportar la pràctica esportiva, es detecta que hi ha un percentatge elevat de dones que no en practica. Els motius

expressats per les internes són diversos. Alguns dels arguments estan vinculats amb els horaris de l'oferta esportiva. Aquests horaris freqüentment se solapen amb altres activitats que realitzen les internes, com són la feina, altres programes del centre (per exemple habilitats socials) i les visites externes. Així doncs, es constata que la pràctica l'activitat física passa a un segon pla i no es considera una prioritat ni per les internes ni pel propi àmbit penitenciari. Es considera rellevant oferir alternatives per evitar que el programa d'activitat física sigui incompatible amb la resta d'activitats organitzades pel centre. Ampliar les franges horàries i oferir alternatives, així com donar-li una consideració més alta del programa esportiu, per tal que les internes puguin valorar l'assistència a aquest programa i obtenir els mateixos beneficis.

Un altre aspecte destacat és la tipologia i estat de les instal·lacions i material disponible per a la pràctica esportiva. En aquest sentit, destaca el CP de Dones de Barcelona per unes instal·lacions antigues i poc adequades per a la pràctica esportiva. En el cas de Brians i Mas d'Enric, de construcció més recent, amb l'existència d'unes instal·lacions esportives òptimes, podem observar com aquestes instal·lacions han estat dissenyades d'acord a un model esportiu hegemònic masculí. Posant en el centre un gimnàs de musculació i una pista d'esports tradicionals (futbol, bàsquet i voleibol).

Per una altra banda, el tipus d'activitats que s'ofereixen només donen resposta als interessos i motivacions d'una part de les internes. Aquestes solen ser aquelles activitats vinculades amb l'esport tradicional de competició o també per internes que ja tenen una condició física que els hi permet fer activitats d'alta intensitat. Per tant és important que la oferta d'activitats sigui diversa i incorpori altres manifestacions esportives en diversitats d'intensitats, amb l'objectiu d'arribar a un major nombre de dones. En aquest sentit, en alguns centres s'ha observat que tot i tenir la franja esportiva reservada, l'espai de pràctica especialitzat reservat només per a dones i un tècnic esportiu responsable del programa, el fet de trobar-se amb una pràctica esportiva lliure (no dirigida pel tècnic, sinó simplement supervisada) fa que moltes dones decideixin no apuntar-se. En aquest sentit, per afavorir una major pràctica

esportiva per part de les dones és rellevant que l'activitat sigui dirigida i dinamitzada per un tècnic/a esportiva amb una proposta concreta.

Segons les dades disponibles al SIPC de l'oferta d'activitats, s'observa que l'oferta d'activitats esportives dels homes és més elevada que en el cas de les dones així com també hi ha una variació de la tipologia de les activitats. Les dones estan privades de llibertat en 5 centres penitenciaris. En tres del centres, la pràctica esportiva que s'ofereix és molt inferior al 50% de les 11 possibles modalitats. No només hi ha una major oferta de modalitats esportives en els centres d'homes, sinó que a més a més, el ventall de modalitats s'ofereixen en un major número de centres que en el cas de les dones, que disposen de menys modalitats per triar i alhora l'oferta de cada modalitat és molt menor. Les activitats dirigides són el programa d'activitat física més seguit per les dones, seguit de la modalitat del condicionament físic i esportiu. En el cas dels homes, l'existència d'un programa d'esport federat permet la socialització en espais externs fora del centre. En canvi, en les dones, aquests tipus d'activitats, que permet un intercanvi amb altres persones fora del centre penitenciari no existeix. Aquest fet, no significa que s'hagi de crear per si sol un programa federat (en el cas de no haver-hi demanda), sinó que es poden crear altres tipus d'intercanvis, com pot ser, assistència a caminades populars organitzades, curses, activitats dirigides amb altres dones, que provocarien un intercanvi semblant a la els homes. D'aquesta manera, reduiríem el doble aïllament que podria produir-se en la comparació dels homes.

Tot el conjunt de situacions exposades acaben desembocant amb una desmotivació personal de les internes vers la pràctica d'activitat física dins del centre penitenciari.

Pel que fa al personal tècnic, en tots els centres penitenciaris les dones valoren molt positivament la presència del personal tècnic, a més, coincideixen de la importància que sigui una persona empàtica, propera, que sàpiga adaptar-se a les situacions i moments que viuen les pròpies dones, així com també que sigui dinàmica, alegre. La capacitat d'adaptar-se als diferents perfils de les dones (amb els seus gustos, interessos i diferents nivells de condició física) farà que el propi programa d'activitat física sigui per si sol motivant.

Finalment, cal parlar de les necessitats de pràctica esportiva en els centres penitenciaris de dones. Algunes d'aquestes necessitats passen per les propostes de canvi de les pròpies estructures del centre on la valoració del programa esportiu sigui prioritària en el benefici de les dones. La planificació i oferta d'activitats sigui diversa i adaptada a les necessitats de les internes i que tinguin la capacitat d'incorporar la perspectiva de gènere en seu dia a dia. Donar la possibilitat de participar en la proposta d'activitats a realitzar podrà generar un circuit de motivació interna. La comunicació que es pugui generar entre les pròpies internes que fan activitat física, així com la comunicació que es generi entre personal tècnic i el conjunt de dones del centre penitenciari per tal d'acostar la pràctica esportiva al conjunt de les internes podrà ser un factor clau de participació en el programa esportiu.

8. Referències bibliogràfiques

APDHA (2020). *Informe sobre la situación de las mujeres presas*. Disponible a: <https://apdha.org/media/Informe-APDHA-situacion-mujer-presa-web.pdf> (Consultat el 17 de gener de 2021).

Capdevila, M. (Coord). (2015) *Taxa de reincidència penitenciària 2014*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada. Generalitat de Catalunya. Disponible a <http://ceife.gencat.cat/ca/recerca/opendata/presons/reincidencia-2014/index.html> (Consultat el 12 de desembre de 2021).

Enggist, S., Moller, L., Galea, G., y Udesen, C. (2014). *Prisons and Health*. Copenhagen: World Health Organization.

Euro-Cides (2019). *Ready... Go Project*. Disponible a <https://euro-cides.eu/Ready-Go/upload/annex-vii-work-packages.pdf> (Consultat 6 de desembre de 2021).

Gutiérrez-Dávila, M., y Oña-Sicilia, A. (2012). *Metodología en las ciencias del deporte*. Madrid. Síntesis.

Heinemann, K. (2008). *Introducción a la metodología de la investigación empírica en las Ciencias del Deporte*. Barcelona. Paidotribo.

Jacobson, J. (2015). *Global statistics of female prisoners published*. Birbeck. University of London. Disponible a <https://www.bbk.ac.uk/news/global-statistics-of-female-prisoners-published>. (Consultat el 10 de desembre de 2021).

Llorach, M. (2019). *Las implicaciones psicosociales del Modelo de Participación y Convivencia en un módulo residencial de un centro penitenciario: diferentes miradas*. Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada: Generalitat de Catalunya. Disponible a: https://www.recercat.cat/bitstream/handle/2072/378057/implicacionsPsicosocials_ES.pdf?sequence=1

López, S. (Coord). (2018). *Gènere i Presó. Programa de perspectiva i equitat de gènere en l'àmbit penitenciari*. Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia. (Disponible a: <http://justicia.gencat.cat/publicacions>). (Consultat 3 de desembre de 2021).

Martos García, D., Devís Devís, J., y Sparkes, A. (2009). Sport behind bars anything beyond social control? *Revista Internacional de Sociologia*, 67(2), 391–412. <https://doi.org/10.3989/RIS.2007.07.26>

Meek, R. y Lewis, G. (2012). The role of sport in promoting prisoner health", *International Journal of Prisoner Health*, 8, 3/4, pp. 117-130. <https://doi.org/10.1108/17449201211284996>

Observatori Català de l'Esport. (2014). Participació esportiva. http://www.observatoridelesport.cat/indicador.php?id_n3=8&id_n1=3

Sempé, G. (2018). *Sport and prisons in Europe*. Strasbourg. Council of Europe Publishing.

Smith, B., y Sparkes, A. C. (2014). *Judging qualitative research*. In *Research methods in sports coaching* (pp. 192-201). Routledge.

Subdirecció General de Programes de Rehabilitació i Sanitat. Direcció General de Serveis Penitenciaris. (2015). *Programa marc d'organització curricular. Els itineraris de la intervenció grupal als centres penitenciaris de Catalunya*. Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia.

Subdirecció General de Programes de Rehabilitació i Sanitat. Servei de Rehabilitació. (2007). *Programa Marc d'activitat física, exercici i esport*. Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia.

Walmsley, R. (2017). *World Female Imprisonment List*. London. Institute for Criminale Policy Research.

9. Annexos

9.1 Annex. Objectiu 1.

Taula 140. Estàs seguint algun programa de rehabilitació?

Seguiment programa rehabilitació	Respostes	%
Sí	36	34,6
No	66	63,5
No contesta	2	1,9
Total	104	100,0

Taula 141. Havies practicat activitat física i/o esport abans d'ingressar en el centre penitenciari?

Activitat física/esport abans d'ingressar	Respostes	%
Sí	83	79,8
No	21	20,2
Total	104	100,0

Taula 142. Interès per l'esport i l'activitat física abans d'ingressar

Interès per l'esport i l'activitat física abans d'ingressar	Respostes	%
0	7	6,7
1	0	0,0
2	2	1,9
3	2	1,9
4	3	2,9
5	22	21,2
6	7	6,7
7	14	13,5
8	10	9,6
9	9	8,7
10	28	26,9
Total	104	100,0

Taula 143. Anys de pràctica d'activitats físico-esportives

Anys de pràctica d'activitats físico-esportives	Respostes	%
1	9	8,7
2	6	5,8
3	11	10,6
4	3	2,9
5	6	5,8
6	1	1,0
7	6	5,8
8	3	2,9
9	2	1,9
10	3	2,9
Més de 10	34	32,7
No contesta	20	19,2
Total	104	100,0

Taula 144. Aspectes que agraden de la pràctica esportiva

Aspectes que els agrada de la pràctica esportiva	Respostes	%
Desconnectar, desestressar-me, relaxar-me, evadir-me	31	23,1
Sentir-me bé físicament i mentalment, genera adrenalina	30	22,4
Mantenir-me en forma	14	10,5
Cuidar la meua salut	12	9,0
M'ho passo bé	9	6,7
Millora l'autoestima, satisfacció, superació	8	6,0
Competir	7	5,20
Conèixer a gent, socialitzar-me, tenir companyes	6	4,50
La disciplina i el sentit de la responsabilitat	4	3,0
Per perdre pes	4	3,0
M'agrada fer activitats	3	2,2
M'agrada tot	2	1,5
Rutina, costum	1	0,8
L'atenció dels monitors/es	1	0,8
No m'agrada, ho feia a la força	1	0,8
Estar en contacte amb la natura	1	0,8
Total	134	100,0

Respostes en blanc	29	27,88%
Dones que contesten	75	72,12%

Taula 145. Aspectes que no agraden de la pràctica esportiva

Aspectes que no els agraden de la pràctica esportiva	Respostes	%
No hi ha res que no m'agradi de l'esport	37	21,5
La transformació del cos	31	18,0
Les agulletes	19	11,1
Les lesions	18	10,5
El cansament	14	8,1
El temps que perdo i deixo de fer altres coses (cura dels fills)	12	7
El Ball, les coreografies, etc.	10	5,8
L'exigència de l'entrenador	8	4,7
La monotonia	8	4,7
La competició	6	3,5
Suar	3	1,7
Els nervis de la competició	3	1,7
L'obligatorietat	3	1,7
Total	172	100,0

Respostes en blanc	20	19,2%
Dones que contesten	84	80,8%

Taula 146. Períodes dels anys de pràctica d'activitats físico-esportives

Períodes dels anys de pràctica d'activitats físico-esportives	Respostes	%
Dels 5 als 10 anys	43	27,4
Dels 11 als 15 anys	33	21,0
Dels 16 als 20 anys	34	21,7
A partir dels 20 anys	47	29,9
Total	157	100,0

Respostes en blanc	15	14,4 %
Dones que han contestat	89	85,6 %

Taula 147. Pràctica d'activitat físico-esportiva en el centre penitenciari

Interès per l'esport i l'activitat física a l'actualitat	Respostes	%
0	10	9,6
1	2	1,9
2	1	1,0
3	3	2,9
4	3	2,9
5	15	14,4
6	5	4,8
7	7	6,7

Interès per l'esport i l'activitat física a l'actualitat	Respostes	%
8	8	7,7
9	10	9,6
10	32	30,8
No contesta	8	7,7
Total	104	100,0

Taula 148. Has participat alguna vegada en algun dels programes d'activitat físico-esportiva que ofereix el centre penitenciari?

Participació en algun programa d'activitat físico-esportiva en el centre penitenciari	Respostes	%
Sí	84	80,8
No	18	17,3
No contesta	2	1,9
Total	104	100,0

Taula 149. Has pogut escollir el programa d'entre diferents opcions?

Opció d'escollir programa	Respostes	%
Sí	70	67,3
No	26	25,0
No contesta	8	7,7
Total	104	100,0

Taula 150. Moment per a realitzar la pràctica físico-esportiva en el centre penitenciari

Moment preferit per fer pràctica físico-esportiva	Respostes	%
En el meu temps lliure	47	45,2
En l'horari establert pel centre	35	33,7
Sempre	14	13,5
Mai	2	1,9
No contesta	6	5,8
Total	104	100,0

Taula 151 Abandonament d'algun programa d'activitat físico-esportiva abans de la seva finalització

Abandonament d'algun programa abans de la seva finalització	Respostes	%
Sí	33	31,7
No	57	54,8
En blanc	14	13,5
Total	104	100,0

Taula 152. Propostes d'activitats que fan

Propostes	Respostes
Voleibol	5
Natació	5
Boxa, defensa personal	5
Ball	3
Musculació	4
Activitats dirigides	3
loga, tai-txi	3
Total	28

9.2 Annex. Objectiu 3

9.2.1 Variables a considerar de la població penitenciària

TIPOLOGIA DE VARIABLES	DESCRIPCIÓ	FORMAT DE LA VARIABLE	CODIFICACIÓ DE LA VARIABLE
VARIABLES IDENTIFICATIVES			
NIS	Número identificació	10 dígits, alfanumèrica.	
CIC	Codi d'identificació català	8 dígits, alfanumèrica.	
VARIABLES PERSONALS			
DATA NAIXEMENT	Data naixement	Dd/mm/aaaa, data	
EDAT	Nombre d'anys	1 dígit, categòrica politòmica	1= 18 a 20 anys 2= 21 a 25 anys 3= 26 a 30 anys 4= 31 a 40 anys 5= 51 a 60 anys 6= 61 a 70 anys >= 70 anys
ESTAT CIVIL	Condicció en relació al matrimoni	1 dígit, categòrica politòmica	1= solter/a 2= casat/da 3= vidu/a o divorciat/da 9= no consta
NOMBRE DE FILLS	Nombre de fills	2 dígits, numèrica	
DONA AMB FILLS A PRESÓ	Dona amb fills menors de 3 anys en situació conjunta de presó en règim ordinari a la unitat de mares	1 dígit, categòrica dicotòmica	0= NO 1= SI
NACIONALITAT	País del qual té la nacionalitat	3 dígits, categòrica politòmica	
ESTRANGERIA	Provinent o no d'un altre país (nacionalitat)	1 dígit, categòrica dicotòmica	1= Espanyola 2= Estrangera

TIPOLOGIA DE VARIABLES	DESCRIPCIÓ	FORMAT DE LA VARIABLE	CODIFICACIÓ DE LA VARIABLE
ÀREA GEOGRÀFICA DE PROCEDÈNCIA	Adscripció segons nacionalitat a una àrea geogràfica del món	1 dígit, categòrica dicotòmica	1= UE 2= Resta d'Europa 3= Magrib 4= Resta d'Àfrica 5= Amèrica Central i del Sud 6= Àsia 7= Resta del món
NIVELL D'ESTUDIS	Nivell d'estudis que figura al SIPC	1 dígit, categòrica politòmica	1 = Analfabet 2 = 1r nivell etapa instrumental 3 = 2n nivell etapa instrumental 4 = 3r nivell etapa instrumental 5 = ESO/equivalent 6 = Batxillerat/equivalent 7 = Universitat/equivalent 8 = Formació no reglada /altres 9 = No consta
IDIOMA CASTELLÀ	Coneixement del castellà	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No l'entén 1 = L'entén 2 = S'hi expressa 9 = No consta
IDIOMA CATALÀ	Coneixement del català	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No l'entén 1 = L'entén 2 = S'hi expressa 9 = No consta
VARIABLES PENALS I PENITENCIÀRIES			
SITUACIÓ PENAL-PROCESSAL	Situació penal-processal	1 dígit, categòrica dicotòmica	1= Penat 2= Preventiu
NOMBRE D'INGRESSOS ANTERIORS	Nombre d'ingressos previs a la pena base	2 dígits, numèrica	
CATEGORIA DELICTE PRINCIPAL PENA BASE	Delicte principal pena base	1 dígit, categòrica politòmica	1 = Contra el patrimoni i ordre socioeconòmic 2 = Contra la llibertat sexual 3 = Contra la salut pública 4 = Contra la seguretat viària 5 = Contra l'ordre públic 6 = Homicidis 7= Lesions 8= Violència de gènere 9 = Altres o no consta

TIPOLOGIA DE VARIABLES	DESCRIPCIÓ	FORMAT DE LA VARIABLE	CODIFICACIÓ DE LA VARIABLE
DELICTE BASE VIOLENT	Ús de violència física, coerció o amenaces en el moment de cometre el delictes base	1 dígit, categòrica dicotòmica	0= NO 1= SI
CONDEMNATOTAL IMPOSADA	Interval de temps total de condemna (suma de les condemnes de totes les causes, excloses les pendents).	1 dígit, categòrica politòmica	1= Menys de 3 anys 2= De 3 a 8 anys 3= De 8 a 15 anys 4= De 15 a 20 anys 5= > De 20 anys
TEMPS ESTADA A PRESÓ	Interval de temps en dies encarcerat	4 dígits, numèrica	
GRAU DE TRACTAMENT	Distribució segons graus de tractament	1 dígit, categòrica politòmica	1= Règim tancat (1r grau+ art.10) 2= 2n grau 3= 3r grau
REINCIDÈNCIA	Reingrés a presó a la sortida de la pena base	1 dígit, categòrica dicotòmica	0 = No 1 = Sí
TIPOLOGIA REINCIDÈNCIA	Tipus reincidència	1 dígit, categòrica politòmica	1= Sense estades anteriors 2= Si, com a preventiu 3= Si, com a penat
PERMÍS DE SORTIDA	S'ha gaudit durant l'any d'un o més permisos de sortida (ordinaris, extraordinaris i de cap de setmana)	1 dígit, categòrica dicotòmica	1= SI 2= NO
TRENCAMENT DEL PERMÍS	Retorn del permís concedit (ordinaris, extraordinaris i de cap de setmana)	1 dígit, categòrica dicotòmica	1= Si retorn 2= Trencament
EXPEDIENTS DISCIPLINARIS	Nombre d'expedients disciplinaris per faltes greus o molt greus	1 dígit, numèrica	
NOMBRE DE REGRESSIONS A 1R GRAU	Nombre de regressions a 1r grau durant la pena base	2 dígits, numèrica	
NOMBRE DE REGRESSIONS A 2N GRAU	Nombre de regressions a 2n grau durant la pena base	2 dígits, numèrica	

TIPOLOGIA DE VARIABLES	DESCRIPCIÓ	FORMAT DE LA VARIABLE	CODIFICACIÓ DE LA VARIABLE
VARIABLES RELACIONADES AMB RISC-CANVI			
DESAJUST INFANTIL	Problemes de comportament en la infància o un patró de mala conducta habitual (per exemple, baralles amb companys o mal comportament a la llar). Baix rendiment escolar (amb molts suspensos), absentisme escolar o abandonament de l'escola	1 dígit, categòrica dicotòmica	0 = No 1 = Sí
MANCA DE RECURSOS ECONÒMICS	Estimació del nivell econòmic	1 dígit, categòrica dicotòmica	0 = No 1 = Sí
ANTECEDENTS DELICTIUS EN LA FAMÍLIA D'ORIGEN	Familiars de primer o segon grau (o anàlegs) que han portat a terme conductes antisocials o delictives	1 dígit, categòrica dicotòmica	0 = No 1 = Sí
SOCIALITZACIÓ O CRIANÇA PROBLEMÀTICA EN LA FAMÍLIA D'ORIGEN	Les relacions familiars en la família d'origen s'han caracteritzat per la indiferència, l'hostilitat o l'ús freqüent dels càstigs	1 dígit, categòrica dicotòmica	0 = No 1 = Sí
MANCA DE SUPORT FAMILIAR I SOCIAL	Manca de xarxa social, de relacions satisfactòries i de suport o d'un contacte regular amb familiars i amistats.	1 dígit, categòrica dicotòmica	0 = No 1 = Sí
PERTINENÇA A BANDES DELICTIVES O A GRUPS SOCIALS DE RISC DELICTIU	Membre banda relacionada amb activitats delictives o de grups socials que poden estar en risc de cometre actes delictius	1 dígit, categòrica dicotòmica	0 = No 1 = Sí
VÍCTIMA DE VIOLÈNCIA DE GÈNERE (EN CAS DE DONES)	La interna és víctima de violència física, sexual o psicològica per part de la seva parella o exparella.	1 dígit, categòrica dicotòmica	0 = No 1 = Sí
CÀRREGUES FAMILIARS ACTUALS	El subjecte té sota la seva responsabilitat la cura de familiars, per exemple, fills menors, pares majors o familiars malalts.	1 dígit, categòrica dicotòmica	0 = No 1 = Sí

TIPOLOGIA DE VARIABLES	DESCRIPCIÓ	FORMAT DE LA VARIABLE	CODIFICACIÓ DE LA VARIABLE
ABÚS O DEPENDÈNCIA DE LES DROGUES I/O ALCOHOL	Consum de drogues i/ o alcohol	1 dígit, categòrica dicotòmica	0 = No 1 = Sí
INTENTS O CONDUCTES D'AUTOLESIÓ	Conductes autolítiques, com ara autolesions o intents suïcides, que hagin posat en risc la seva vida o integritat física, independentment de la seva intenció.	1 dígit, categòrica dicotòmica	0 = No 1 = Sí
VARIABLES RELACIONADES AMB PMOC 2015			
ASSISTÈNCIA A PROGRAMES DE L'ÀMBIT DE LA FORMACIÓ DE PERSONES ADULTES	Participació en programes d'aquest àmbit	1 dígit, categòrica dicotòmica	0 = No 1 = Sí
ASSISTÈNCIA A PROGRAMES ÀREA EDUCACIÓ PER A LA COHESIÓ I LA PARTICIPACIÓ SOCIAL (ENSENYAMENTS BÀSICS)	Participació en programes d'aquesta àrea	1 dígit, categòrica dicotòmica	0 = No 1 = Sí
ASSISTÈNCIA A PROGRAMES ÀREA EDUCACIÓ GENERAL I ACCÉS AL SISTEMA EDUCATIU	Participació en programes d'aquesta àrea	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1 = Cicle d'educació secundària 2= Preparació per a les proves d'accés 3= Cicles formatius 4= Batxillerat 5= Carreres universitàries
ASSISTÈNCIA A PROGRAMES ÀREA EDUCACIÓ PER ADQUIRIR COMPETÈNCIES TRANSPROFESSIONALS	Participació en programes d'aquesta àrea	1 dígit, categòrica dicotòmica	0 = No 1 = Sí
ASSISTÈNCIA A PROGRAMES DE L'ÀMBIT DEL MÓN LABORAL	Participació en programes d'aquest àmbit	1 dígit, categòrica dicotòmica	0 = No 1 = Sí
ASSISTÈNCIA A PROGRAMES ÀREA ORIENTACIÓ LABORAL PER A LA FORMACIÓ, L'OCUPACIÓ I LA INSERCIÓ	Participació en programes d'aquesta àrea	1 dígit, categòrica dicotòmica	0 = No 1 = Sí
ASSISTÈNCIA A PROGRAMES ÀREA FORMACIÓ PROFESSIONAL OCUPACIONAL	Participació en programes d'aquesta àrea	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1 = Formació tallers productius 2= Formació tallers de serveis 3= Formació ocupacional

TIPOLOGIA DE VARIABLES	DESCRIPCIÓ	FORMAT DE LA VARIABLE	CODIFICACIÓ DE LA VARIABLE
ASSISTÈNCIA A PROGRAMES ÀREA OCUPACIÓ/INSERCIÓ SOCIOLABORAL	Participació en programes d'aquesta àrea	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1 = Ocupació tallers productius 2= Ocupació tallers de serveis 3= Inserció sociolaboral 4= Ocupació tallers exteriors
ASSISTÈNCIA A PROGRAMES DE L'ÀMBIT DE SALUT I DESENVOLUPAMENT PERSONAL	Participació en programes d'aquest àmbit	1 dígit, categòrica dicotòmica	0 = No 1 = Sí
ASSISTÈNCIA A PROGRAMES ÀREA ACTIVITAT FÍSICA I ESPORT	Participació en programes d'aquesta àrea	1 dígit, categòrica dicotòmica	0 = No 1 = Sí
ASSISTÈNCIA A PROGRAMA ESPORTS COL·LECTIUS	Participació en programa i subprograma	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1 = Futbol 2= Futbol sala 3= Bàsquet 4= Handbol 5= Voleibol 6= Esport federat
ASSISTÈNCIA A PROGRAMA ESPORTS INDIVIDUALS	Participació en programa i subprograma	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1 = Esports de raqueta 2= Atletisme 3= Musculació 4= Activitat aquàtica
ASSISTÈNCIA A PROGRAMA ACTIVITAT FÍSICA DIRIGIDA	Participació en programa i subprograma	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1 = Aeròbic 2= Tai-txi 3= Ioga 4= Jocs esportius 5= Condicionament físic
ASSISTÈNCIA A PROGRAMA FORMACIÓ ÀMBIT ESPORTIU	Participació en programa	1 dígit, categòrica dicotòmica	0 = No 1 = Sí
ASSISTÈNCIA A PROGRAMES ÀREA QUALITAT DE VIDA	Participació en programes d'aquesta àrea	1 dígit, categòrica dicotòmica	0 = No 1 = Sí

TIPOLOGIA DE VARIABLES	DESCRIPCIÓ	FORMAT DE LA VARIABLE	CODIFICACIÓ DE LA VARIABLE
ASSISTÈNCIA A PROGRAMA HÀBITS SALUDABLES/EDUCACIÓ SANITÀRIA	Participació en programa i subprograma	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1= Educació per a la salut 2= Relaxació 3= Educació per a la prevenció del consum de drogues 4= Pautes de prevenció de patologies de salut mental 5= Educació afectiva-sexual
ASSISTÈNCIA A PROGRAMA HABILITATS I HÀBITS SALUDABLES/EDUCACIÓ SANITÀRIA	Participació en programa i subprograma	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1= Habilitats socials 2= Habilitats de vida 3= Habilitats d'educació dels fills
ASSISTÈNCIA A PROGRAMA HABILITATS DEL TEMPS LLIURE	Participació en programa i subprograma	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1= Gestió del temps 2= Promotors cívics/gestors culturals
ASSISTÈNCIA A PROGRAMA XARXA D'INTERCANVI DE CONEIXEMENTS	Participació en programa i subprograma	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1= Activitats formatives 2= Activitats culturals 3= Activitats artístiques 4= Activitats esportives 5= Activitats creixement personal
ASSISTÈNCIA A PROGRAMA PENSAMENT PROSOCIAL	Participació en programa i subprograma	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1= Reestructuració cognitiva 2= Resolució de problemes 3= Autoestima 4= Educació emocional 5= Autocontrol emocional 6= Desenvolupament del pensament 7= Desenvolupament moral i de valors

TIPOLOGIA DE VARIABLES	DESCRIPCIÓ	FORMAT DE LA VARIABLE	CODIFICACIÓ DE LA VARIABLE
ASSISTÈNCIA A PROGRAMES DE L'ÀMBIT DEL CONTEXT JURÍDIC, SOCIAL I CULTURAL	Participació en programes d'aquest àmbit	1 dígit, categòrica dicotòmica	0 = No 1 = Sí
ASSISTÈNCIA A PROGRAMES ÀREA SOCIETAT I CIUTADANIA	Participació en programes d'aquesta àrea	1 dígit, categòrica dicotòmica	0 = No 1 = Sí
ASSISTÈNCIA A PROGRAMA CONVIVÈNCIA EN LA DIVERSITAT	Participació en programa i subprograma	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1= Educació intercultural 2= Perspectiva de gènere 3= Resolució alternativa de conflictes 4= Coneixement del medi social i del marc legal
ASSISTÈNCIA A PROGRAMA EDUCACIÓ VIÀRIA	Participació en programa i subprograma	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1= Educació per a la mobilitat segura 2= Carnet de conduir
ASSISTÈNCIA A PROGRAMA DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE	Participació en programa i subprograma	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1= Educació ambiental/mediambiental 2= Educació per al consum
ASSISTÈNCIA A PROGRAMA APROPAMENT AL MEDI SOCIAL/PENITENCIARI	Participació en programa i subprograma	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1= Preparació de permisos 2= Acollida
ASSISTÈNCIA A PROGRAMES PROMOCIÓ I DIFUSIÓ CULTURAL	Participació en programes d'aquesta àrea	1 dígit, categòrica dicotòmica	0 = No 1 = Sí
ASSISTÈNCIA A PROGRAMA ARTS PLÀSTIQUES, VISUALS I ESCÈNIQUES	Participació en programa i subprograma	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1= Vídeo i fotografia 2= Ràdio (i altres mitjans de comunicació) 3= Música 4= Teatre 5= Pintura i dibuix 6= Escultura i ceràmica 7= Cartó pedra 8= Enquadernació i disseny en paper 9= Cistelleria

TIPOLOGIA DE VARIABLES	DESCRIPCIÓ	FORMAT DE LA VARIABLE	CODIFICACIÓ DE LA VARIABLE
ASSISTÈNCIA A PROGRAMA BIBLIOTEQUES	Participació en programa i subprograma	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1= Restauració 2= Club de lectura/premsa 3= Atenció i formació a l'usuari
ASSISTÈNCIA A PROGRAMA OCI I TEMPS DE LLEURE	Participació en programa i subprograma	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1= Ludoteca 2= Celebració de setmanes culturals i estivitats d'interès social o commemoracions
ASSISTÈNCIA A PROGRAMA ALFABETITZACIÓ DIGITAL	Participació en programa i subprograma	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1= Nivell d'iniciació ACTIC 2= Nivell bàsic ACTIC 3= Nivell avançat ACTIC 4= DigiTale 5= Informàtica usuari
ASSISTÈNCIA A PROGRAMA FORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA	Participació en programa i subprograma	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1= Idiomes 2= Altres estudis
ASSISTÈNCIA A PROGRAMES ÀREA INFORMACIÓ I SUPORT JURÍDIC	Participació en programa Assessorament jurídic i subprograma	1 dígit, categòrica dicotòmica	0= No 1= Informació jurídica, penal i penitenciària
ASSISTÈNCIA A PROGRAMES DE L'ÀMBIT D'ATENCIÓ ESPECIALITZADA	Participació en programes d'aquest àmbit	1 dígit, categòrica dicotòmica	0 = No 1 = Sí
ASSISTÈNCIA A PROGRAMES ÀREA CONDUCTES ADDICTIVES	Participació en programes d'aquesta àrea	1 dígit, categòrica dicotòmica	0 = No 1 = Sí
ASSISTÈNCIA A PROGRAMA DROGODEPENÈNCIES	Participació en programa i subprogrames	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1= Motivacional 2= Intensiu grupal 3= DAE 4= CAS 5= Manteniment (prevenció de recaigudes; grup d'autoajuda) 6= Atenció grupal externa

TIPOLOGIA DE VARIABLES	DESCRIPCIÓ	FORMAT DE LA VARIABLE	CODIFICACIÓ DE LA VARIABLE
ASSISTÈNCIA A PROGRAMA ALCOHOLISME	Participació en programa i subprogrames	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1= Motivacional 2= Intensiu grupal 3= CAS 4= Manteniment (prevenció de recaigudes; grup d'autoajuda) 5= Atenció grupal externa
ASSISTÈNCIA A PROGRAMA ALTRES CONDUCTES ADDICTIVES	Participació en programa i subprogrames	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1= Motivacional 2= Intensiu grupal 3= Manteniment (prevenció de recaigudes; grup d'autoajuda) 4= Atenció grupal externa
ASSISTÈNCIA A PROGRAMES ÀREA CONDUCTES VIOLENTES I DE RISC	Participació en programes d'aquesta àrea	1 dígit, categòrica dicotòmica	0 = No 1 = Sí
ASSISTÈNCIA A PROGRAMA VIOLÈNCIA SEXUAL	Participació en programa i subprogrames	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1= Motivacional 1= Grup bàsic 3= Intensiu grupal 4= Manteniment (prevenció de recaigudes; grup d'autoajuda) 5= Atenció grupal externa
ASSISTÈNCIA A PROGRAMA VIOLÈNCIA CONTRA LES PERSONES	Participació en programa i subprogrames	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1= Motivacional 1= Grup bàsic 3= Intensiu grupal 4= Manteniment (prevenció de recaigudes; grup d'autoajuda) 5= Atenció grupal externa
ASSISTÈNCIA A PROGRAMA VIOLÈNCIA DE GÈNERE	Participació en programa i subprogrames	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1= Motivacional 1= Grup bàsic 3= Intensiu grupal 4= Manteniment (prevenció de recaigudes; grup d'autoajuda) 5= Atenció grupal externa 6= Projecte EVA

TIPOLOGIA DE VARIABLES	DESCRIPCIÓ	FORMAT DE LA VARIABLE	CODIFICACIÓ DE LA VARIABLE
ASSISTÈNCIA A PROGRAMA DELICTES DE TRÀNSIT	Participació en programa i subprogrames	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1= Hora punta 2= Manteniment (prevenció de recaigudes; grup d'autoajuda) 3= Atenció grupal externa
ASSISTÈNCIA A PROGRAMES ÀREA GENERALITZACIÓ AL MEDI FAMILIAR I COMUNITARI	Participació en programes d'aquesta àrea	1 dígit, categòrica dicotòmica	0 = No 1 = Sí
ASSISTÈNCIA A PROGRAMA INTERVENCIÓ GRUPAL AMB FAMÍLIES	Participació en programa i subprogrames	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1= Interns/ernes primaris/àries 2= Interns/ernes de conductes addictives 3= Interns/ernes de conductes violentes
ASSISTÈNCIA A PROGRAMA RELACIÓ I INTEGRACIÓ COMUNITÀRIA	Participació en programa i subprogrames	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1= El retorn al nucli familiar i entorn relacional 2= Eines de prevenció de l'exclusió social: recursos i entitats de suport
ASSISTÈNCIA A PROGRAMES ÀREA INTERVENCIÓ EN SALUT MENTAL I DISCAPACITATS	Participació en programes d'aquesta àrea	1 dígit, categòrica dicotòmica	0 = No 1 = Sí
ASSISTÈNCIA A PROGRAMA DISCAPACITATS	Participació en programa i subprogrames	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1= Derivació Grup Accepta 2= Derivació a entitats de suport a discapacitats 3= DAE-DID
ASSISTÈNCIA A SALUT MENTAL	Participació en programa i subprogrames	1 dígit, categòrica politòmica	0 = No 1= Intervenció psicosocial complementària 2= Intervenció en unitats psiquiàtriques 3= Atenció grupal externa

Font: Elaboració pròpia, a partir del model de variables emprat en la investigació de Capdevila, M. (Cord). (2015). *Taxa de reincidència penitenciària 2014*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada. Generalitat de Catalunya.